

ကညီတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထီၣ်ဒီးတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၢ်တၢ်ပၣ်

Karen Traditional Knowledge and Beliefs

ကညီတၢ်န့ၣ်တၢ်ထုဒီးတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်တဖၣ်
Karen Traditional Knowledge and Beliefs

Drum Publication Group
P.O Box 66
Kanchanaburi, 71000
Thailand

drum@drumpublications.org
www.drumpublications.org

April, 2008
ISBN 978-974-06-6502-1

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်

တၢ်ကတိၤလၢညါ	IV
ကညီလုၢ်လၢအတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၢ်	၁
ပုၤကညီတၢ်ပၤလၢန့ၢ်ဆၢၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်တၢ်ထုတဖၣ်	၂
ကညီဖိတၢ်န့ၢ်တၢ်ထုဘၣ်ဃးတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ	၃
တၢ်န့ၢ်တၢ်ထုလၢဟံၣ်ပုၤဃီပုၤ ဒီးတၢ်သိၣ်ဖိသိၣ်လံၤ	၁၃
တၢ်ပနီၣ်ဘျီဆိလၢအဂ့ၢ်ဒီးအတဂ့ၢ်တဖၣ်	၂၀
တၢ်ကွၢ်မူခိၣ်ကလံၤသိၣ်ဂီၤတၢ်ဆိတလဲဒီးတၢ်ကွၢ်နီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်	၂၅
ပုၤကလုၢ်ဂၤဒီးအတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၢ်တဖၣ်	၃၀
ကညီအတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်သူတၢ်ပွဲၤတဖၣ်	၃၃
ဝဲၣ်ဖိစိၤလိၤ	၃၅
ကစၢ်ဒိၣ်မုၢ်ပံၤလၢဖိ	၄၅
ဝီၢ်ဩသနၢ်	၅၁
လံာ်ဒီးသန့ၤတဖၣ်	၅၂



တၢ်ကတိၤလၢညါ

ဒ်ကျိၣ်တၢ်ရၢလီၤလံာ်လဲၣ်တၢ်မၤကရူၢ်မ့ၢ်လၢကထးထီၣ်ဘၣ်လံာ်လၢအဘၣ်ယးဒီးကညီ
လုာ်လၢအတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုဒီးတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်တဖၣ်အသးခဲအံၤပရဲၣ်ကျဲၤဒီးထုးထီၣ်လံာ်တဘျီ
အံၤန့ၣ်လီၤ. လံာ်တဘျီအံၤတၢ်ထၢဖျိၣ်အိၤလၢကညီသ့ၣ်က့ၢ်သးပှၢ်တဖၣ်အတၢ်လဲၤခိဖျိ, နီၣ်
ကစၢ်အတၢ်သ့ၣ်ညါဒီးတနီၤဘၣ်တၢ်ထၢဖျိၣ်ပံးန့ၢ်အိၤလၢလံာ်စဲကျဲၤအသးတဖၣ်အပူၤဒီး
ဟ့ၣ်န့ၢ်အမံၤလၢကညီအတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုဒီးတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်တဖၣ်လီၤ.

လံာ်တဘျီအံၤအတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်လၢကထၢဖျိၣ်ကဒါက့ၢ်ကညီလုာ်လၢအတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုဒီးတၢ်
စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်တဖၣ်လၢဘူးကလီၤမၤလံာ်လၢကညီဖိတဖၣ်အကျါ, မ့ၢ်လၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤကညီ
ဖိအါဒ်အါဂၤအတၢ်အိၣ်မူဆိတလဲကွံာ်အသးဒ်စါခ့ၢ်ခဲအံၤအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီတဖၣ်လံ
န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢလံာ်အံၤအပူၤတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲကညီတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုဒီးတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်ဘၣ်ယးတၢ်
ပၤယၢ်န့ၢ်ဆါခိၣ်ယၤ, ကညီအတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူ, ကညီအတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုလၢပံာ်ပူၤယီ
ပူၤဒီးတၢ်သိၣ်ဖိသိၣ်လံာ်, တၢ်ပနီၣ်ဘျီဆိလၢအဂ့ၢ်ဒီးအတဂ့ၢ်တဖၣ်, တၢ်ကွံာ်မူခိၣ်ကလံာ်
သိၣ်ဂီၤတၢ်ဆိတလဲဒီးတၢ်ကွံာ်နီၣ်တၢ်ဆါကတီၢ်, ပှၢ်ကလုာ်ဂၤဒီးအတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်တဖၣ်ဒီးက
ညီတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်ဘၣ်ယးတၢ်သ့ၣ်ပှၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်ဖဲတၢ်ထၢဖျိၣ်အိၤဝံၤအလီၢ်ခဲ
ဘၣ်တၢ်ကွဲးဖျါထီၣ်တၢ်ထံၣ်တနီၤလၢအဘၣ်ထွဲလီၢ်အသးဒီးစဲအ့ၣ်အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့
လၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤတဖၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

လံာ်တဘျီအံၤဂ့ၢ်လၢတၢ်ကဟ်အိၤလၢလံာ်ရိၤဒီးအပူၤလီၤ. ပစံးဘျူးဘၣ်စ့ၢ်ကီးကညီသ့ၣ်
က့ၢ်သးပှၢ်ဒီးကညီဖိတဖၣ်လၢအဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်သ့ၣ်ညါဒီးအတၢ်လဲၤခိဖျိတဖၣ်လၢပကထး
ထီၣ်ဘၣ်လံာ်တဘျီအံၤအဂီၢ်လီၤ. လံာ်အံၤပနာ်လၢကကဲထီၣ်တၢ်ဘျူးတၢ်ဖျိၣ်လၢကိၣ်ဖိဒီးပှၢ်
ယုသ့ၣ်ညါပှၢ်ထုလံာ်ဖိအလုာ်လၢထုသန့တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုဒီးတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်တဖၣ်လီၤ.

ကျိၣ်တၢ်ရၢလီၤလံာ်လဲၣ်တၢ်မၤကရူၢ်
လါအ့ၣ်ဖြဲၣ်, ၂၀၀၈ နံၣ်

ကညီလှ်လှ် အတတ်တူတတ် နှ်

ဝ မိပ်ပပ်ဖံဖုလၢပျၢတဖၣ်မ့ၢ်သိၣ်ဖိသိၣ်လံၤန့ၣ်တနီၤတတဲဝဲလီၤလီၤဘၣ်. သိၣ်ဝဲခိဖျိ တၢ်ယဲၤပူ, လုၢ်ဖိထီဖိ, တၢ်အိၣ်မူအတတ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဟ်လီၤစ့ၢ် ကိးဝဲတၢ်န့ၣ်တၢ်ထုတဖၣ်လၢဖိလံၤတဖၣ်ကလူၤပိၣ်မၤထွဲဝဲဒ်သိးအသုတထံၣ်ဘၣ်တၢ်ကိတၢ် ခဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အယိသိၣ်လိဝဲလၢထီၣ်အံၤ, “ပှၤန့ၣ်တၢ်န့ၢ်-ပှၤယုၢ်တၢ်ဖျး” န့ၣ်လီၤ. သး ပှၤလၢပျၢတဖၣ်တဲဝဲတၢ်န့ၣ်တၢ်ထုန့ၣ်လီၤကံးကရၢၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. ကရၢၢ်တၢ်န့ၣ်ဒီသဒၤ ပှၤကညီတဖၣ်လၢတၢ်အတတ်သိးအမ့ၢ်ကျိၢ်ပနၢ်တဖၣ်အသုတတဲမၤတံၢ်တၢ်အိၣ်တဂ့ၤန့ၣ် လီၤ. ပမ့ၢ်ထုးကွံာ်ပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတမံၤဘၣ်တမံၤန့ၣ်ကလီၤကံးပထုးထီၣ်ကွံာ်ပကရၢၢ် တၢ်တဘိဘၣ်တဘိဒီးညီလၢတၢ်ကမၤဟးဂီၤအိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပကထံၣ်ဘၣ်လၢခွၢ်ခါဆၢကတီၢ်ခဲအံၤဖိဒ်ဖိသ့ၣ်. သ့ၣ်စၢ်သးဘိၣ်ဒီးသးပှၤတနီၤဒၣ်လဲၣ်တ အဲၣ်ဒီးလူၤပိၣ်မၤထွဲတၢ်န့ၣ်တၢ်ထုတဖၣ်အံၤဘၣ်ဒီးအဲၣ်ဒီးလူၤပိၣ်ထွဲထဲဒၣ်စိၤခဲအံၤအတၢ် သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢ်ဒီးထံၣ်ဆံးက့ၤပမိပ်ပပ်ဖံဖုအတတ်လုၢ်တၢ်လၢတဖၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဖဲပိၣ်ပှၤဂၤ အခံပကဘၣ်ကွၢ်ပိၣ်ကွၢ်ပိၣ်မ့ၢ်လၢပတၢ်အိၣ်သးတၢ်ဟဲလီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်တဖၣ်ထီၣ်တလီၤကံး ဒီးပှၤဂၤဘၣ်အယိလီၤ. တၢ်တဲဝဲလၢပှၤကညီလၢပျၢတဖၣ်ကတိၢ်တၢ်တမံၤမံၤကန့ၣ်လီၤအိၣ်အ သးဒီးယုၤလိာ်ဖိးလိာ်အသးဒိၣ်မးလီၤ. တၢ်စံးဝဲတဘျီပှၤအဂၤသၢဆံဟဲက့ၤလၢခွၢ်ထံၣ်ဝဲသ့ၣ် ကမိာ်ဒီးတဂၤစးထီၣ်တဲဝဲတၢ်တခါအံၤပျံာ်ယုၤလီၤမးလဲၣ်. အဂၤတဂၤစံးကဒီးဝဲ, အၣ်နၢ- မ့ၢ်စဲယဲၤ-မ့ၢ်ဒါခိပျံာ်ယုၤမးလဲၣ်. သၢဂၤတဂၤတဲဝဲ, စဲယဲၤ-ပျံာ်ယုၤတဘျီအိၣ်လၢသ့ၣ်က ပၤဒါခိ. တဲဝဲဒ်အံၤတုၤအပှၤထီၣ်အဂၤသၢဆံဒီးသ့ၣ်ကမိာ်တခါအံၤကဲထီၣ်စဲယဲၤပျံာ်ယုၤဒီး ယုၤထီၣ်ကွံာ်ဝဲလီၤ. အယိမၤဝဲလၢထီၣ်အံၤ, “ကလုၢ်သၢဆံမ့ၢ်လီၤယုၤ, သ့ၣ်ခိၣ်မိာ်ကဲထီၣ် ပျံာ်ယုၤ” န့ၣ်လီၤ.

ပုဂံကညီတၢ်ဟံးဃာ်န့ဆၢန့ဒီး တၢ်ဒုနတ်တၢ်ထုတဖၣ်

တၢ်ကီၢ်ခါကွီုပုၤပဲပုၤသးစၢ်တဖၣ်ပတ်ဖှိၣ်ထီၣ်ပသးဒ်သိးပကလဲၤဟးလိာ်ကွဲၤလၢ
ကစၢ်ခိၣ်န့သဝီတဖၣ်အပူၤလီၤ. လၢတၢ်လဲၤတဘျီအံၤအပူၤပဒီးန့တၢ်မၤလိအါမးအယိပ
အဲၣ်ဒီးရၤလီၤက့ၤတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၤပၢ်တနီၤဆူပပုၤကညီဖိတဖၣ်အအိၣ်ဒ်ဟံးဖျါလၢလၢအ
သိးအံၤန့ၣ်လီၤ.

ညီန့ၣ်ထံကီၢ်ပဒိၣ်ပပုၤတဖၣ်တဲပဲပုၤကညီတဖၣ်အိၣ်လၢကစၢ်ခိၣ်ကလိကျါဖဲးအိၣ်ခုးဖဲးအိၣ်
သံၣ်, မၤဟးဂီၤထံခံကွၢ်ခံတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢန့မ့ၢ်လဲၤကွၢ်လၢကွီၣ်တဲၣ်တၢ်လီၤ တဖၣ်
မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကီၢ်ပယိပပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤတၢ်လီၤလၢသ့ၣ်ပုၤအိၣ်တၢ်အါအလီၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒုၣ်ပုၤကညီတဖၣ်အိၣ်
အလီၤန့ၣ်လီၤ. ခဲကနံၣ်အံၤပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဖျါၣ်ဟဲယုသ့ၣ်ညါတၢ်လၢပုၤ
ကညီသဝီတဖၣ်အပူၤဒီးထံၣ်ဝဲလၢပုၤကညီဒီးသ့ၣ်ပုၤအိၣ်ယုၣ်တပူၤယီသ့ၣ်အယိမ့ၢ်တၢ်လီၤ
လးလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိယုသ့ၣ်ညါဝဲပုၤကညီအတၢ်ဖဲးအိၣ်မၤအိၣ်အ
ကျါအကျဲတဖၣ်လီၤ.

ပုၤကညီတဖၣ်ညီန့ၣ်ဆုၣ်ခုးဒီးဖဲးအိၣ်မၤအိၣ်ခုးဒီးသံၣ်ဒီးလီၤ. ဖဲအမၤခုးသံၣ်တနံၣ်ဝံၤအ
လီၤခံဟံးဒိၣ်ထီၣ်က့ၤဝဲသ့ၣ်ပုၤတဖၣ်တုၤအဂ့ၤထီၣ်မးဟဲက့ၤမၤကဒီးဝဲဒ်အလီၤအသိတဘျီ
လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးဖဲအဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်အိၣ်ဖျါအိၣ်တၢ်အါခါစ့ၢ်ကီးသ့ၣ်ယုၣ်ဝဲတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိတပူၤယီ
လၢသ့ၣ်ပုၤအကျါန့ၣ်လီၤ. တကးဒ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်လၢအိၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးမ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢအ
အိၣ်လၢပုၤပူၤဒ်အမ့ၢ်တၢ်တၢ်ဘိ, တၢ်အန့ၣ်, တၢ်သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကညီသး
ပုၤတနီၤတဲပဲပုၤမ့ၢ်တၢ်လီၤလၢပမၤန့ၢ်ကယံၢ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်, တၢ်ဒီးတၢ်လၢ, သ့ၣ်ဂံၢ်ဝဲအ
ယိပမူပဒါအိၣ်လၢပကဘၣ်ကတီၢ်အိၣ်ဒ်သိးအသုတဟးဂီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအဂီၢ်
မၤဝဲလၢထါဒ်အမ့ၢ် “အိၣ်ဒုၣ်ကတီၢ်လၢ, အိၣ်ညါကတီၢ်လ့” န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကတီၢ်က့ၤ

ကညီအတော်စုတ်ထုဒီးတော်စုတ်တော်နတ်တဖၣ်

ဘၣ်တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်သူတၢ်စုတ်တၢ်နတ်လၢအအိၣ်ဟံၣ်စၢၤတဖၣ်လၢတၢ်က ကွၢ်ထွဲကတီၤက့ၤသ့ၣ်ပှၢ်တဖၣ်အံၤအကီၢ်ဒီးမ့ၢ်ကျဲတဘၣ်လၢတၢ်ထံၣ်န့ၢ်အီၤလၢအသူအသၣ်ပျါ ဂ့ၤမးလၢမ့ၢ်မဆါတန့ၢ်အံၤဒီးပှၢ်ကညီဖိလၢကီၢ်ကီၣ်တဲၣ်အပူၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဟံၣ်ကဲ အီၤလၢပှၢ်လၢအအိၣ်ယုၣ်ဒီးပှၢ်ထွဲဘၣ်ထွဲဘၣ်တဖၣ်ဒီးဖဲတၢ်လီၤလၢပှၢ်ကညီအိၣ်အလီၤန့ၣ် သ့ၣ်ပှၢ်တဖၣ်လၢဟ့ၣ်ဂ့ၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

○ တၢ်တဘၣ်ကျိသံကွၢ်သ့ၣ်ဧၤဝၣ်ဧၤလၢတၢ်န့ၣ်လီၤဒုပီၤလီၤတဖၣ်ဘၣ်.

ပှၢ်ကညီတဖၣ်ညီန့ၢ်အိၣ်ဖျဲၣ်အဖိလၢဟံၣ်လၢယီၤ, လၢန့ၣ်သဝီပူၤအယိအဝဲသ့ၣ်လဲၤန့ၣ်လီၤဝဲ ဖိသၣ်အဒုလၢတဖၣ်လၢသ့ၣ်ဧၤဝၣ်ဧၤအဖိလၢဒီးတနီၤဘျးလီၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝံၤသ့ၣ်လၢ အန့ၣ်လီၤဝဲဖိသၣ်အဒုလၢတဖၣ်န့ၣ်ကဘၣ်ကွၢ်ထွဲဝဲဂ့ၤဂ့ၤလူန့ၣ်ဝဲထံဖိနိဖိဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. မ့ တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးသ့ၣ်ဝၣ်တဖၣ်မ့ၤယုထီၤ, မ့ၢ်လီၤညံးန့ၣ်နတ်ဝဲလၢကမၤဘၣ်ဒိဖိသၣ်အတၢ်အိၣ် ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၣ်လီၤ. ပှၢ်တနီၤနတ်ဝဲလၢချ့ၣ်တနီၤအိၣ်ဒီးမ့ၢ်ပါချ့ၣ်ဒီးတၢ်တကြးကျိအီၤဘၣ်. အယိတၢ်စုတ်တၢ်နတ်တနီၤမၤစၢၤတၢ်လၢတၢ်ကဒိသဒၢန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤအကီၢ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

○ တၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဆွဲၣ်ညၢ်တဖၣ်ဖဲမၤရးမၤသံၣ်ဒီးမၤစံၣ်ပွဲၤအခါန့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်.

သူၣ်ကုသးပှၢ်လၢပျါတဖၣ်ဖဲအမၤရးမၤ သံၣ်အခါမ့ၢ်ထံၣ်ဆွဲၣ်ဒီးသဒိၣ်တဖၣ်လၢ အရးပူၤသံၣ်ပူၤန့ၣ်တအိၣ်ဝဲဘၣ်. တၢ်ဂ့ၢ်မ့ၢ် ဝဲဒၣ်ဆွဲၣ်ဒီးသဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်အပူၤတ ဖၣ်အယိ, ထံထီၣ်ပၢ်အကျိတဖၣ်အိၣ် အါထီၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးထံထီၣ်ဝဲအါအယိဘုဟု တဖၣ်မၤန့ၢ်ဝဲထံဒီးဘုဟုဂ့ၤဝဲန့ၣ်လီၤ. ပှၢ်တနီၤနီၤနတ်ဝဲလၢဖံၣ်ယီၤလၢအဆိၣ်ဂ့ၤဘုန့ၣ်အိၣ်လၢဆွဲၣ်ပူၤအယိလုၢ်ထီၣ်ဝဲဆွဲၣ်ပူၤတ ဖၣ်ဒီးတမၤသံဝဲဒၣ်ဆွဲၣ်တဖၣ်ဘၣ်. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤ, တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲက့ၤတၢ်မူတဝါတခါဒီး တခါအတၢ်ဒီးသန့ၤထီၣ်သးတဖၣ်လီၤ.



၀ ကြံ့အထူ၎်လၢထံကျိနံၤတဖၣ်န့ၣ်တၢ်တဂ့ၤကျိအိၤဘၣ်.

ဒ်သ့ၣ်က့ၤသးပုၤလၢပျၢၤသ့ၣ်တဖၣ်ကတီၤထံကတီၤကီၢ်အသိးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်တကျိနီၤစိၤတၢ်အထူ၎်တၢ်မဲတၢ်မါတဖၣ်လၢထံခံကွၢ်ခံ, ထံကျိနံၤတဖၣ်ဘၣ်. တၢ်အံၤပမ့ၢ်ဆိကမိၣ်လၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤဒီးတၢ်လၢကြံၢ်န့ၣ်မဲထီၣ်ဒ်လၢထံကျိနံၤအယိအဟံးဖိၣ်ဂၢၢ်ယၢ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢထံကျိအကၢၢ်ပၤနံၤဒ်သိးထံသုတအိၣ်လီၤကလိၤကွၢ်ဟီၣ်ခိၣ်တဂ့ၤဒီးဟီၣ်ခိၣ်အသုတလီၤလၢတဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အယိနမ့ၢ်ကျိကွၢ်ကြံၢ်လၢထံကျိနံၤတဖၣ်အံၤဒီးဖဲတၢ်ဟဲစူၤထံဒိၣ်အခါနကထံၣ်ဘၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢဒီးထံအိၣ်လီၤတလိၤကွၢ်ကၢၢ်ကပၤတဖၣ်လီၤ.

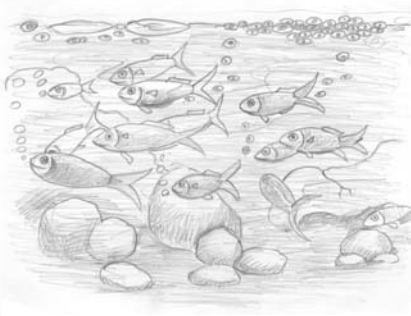
၀ ဟီၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဟူးန့ၣ်တၢ်အာတၢ်သီအါအယိလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝံၤနဘၣ်ပံၤကွၢ်နခိၣ်ဒီးဖျူအိၤလၢသိ. နမ့ၢ်တမၤဒ်န့ၣ်ဘၣ်ဒီးနပျၢၢ်ထီၣ်တြီးထီၣ်သ့လီၤ.

တၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဟူးန့ၣ်တၢ်ဟးဂုၢ်ဟးဂီၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒ်အါမးန့ၣ်ပထံၣ်ဘၣ်လၢပမဲာ်စဲယဲၤစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိဟီၣ်ခိၣ်ဟူးအယိတၢ်ဟးဂုၢ်ဟးဂီၢ်အကလုာ်ကလုာ်ဒ်အမ့ၢ်စ့ၢ်နါမံး (Tsunami), တၢ်လီၤမ့ၢ်လီၤပျီၤ, တၢ်ဟးဂုၢ်ဟးဂီၢ်ဒီးတၢ်သံတၢ်ပုၤတဖၣ်စ့ၢ်ကီးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒ်အါမးန့ၣ်လီၤ. ပုၤတနီၤနီၤန့ၣ်ခိဖျိလၢတၢ်မၤအသးအံၤအယိအဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ်သံကွၢ်လၢဂီၢ်ဒီးအိၣ်တၢ်ထဲအနီၢ်တဂၤဒါအယိဘူးကပျၢၢ်တၢ်မးန့ၣ်လီၤ. ပုၤတနီၤအနီၢ်ကစၢ်အတၢ်ကူၣ်လဲၤမၤကၤတဖၣ်လီၤမ့ၢ်လီၤပျီၤဟးဂုၢ်ဟးဂီၢ်ကွၢ်ဝဲအယိဘူးတၢ်မးလၢကပျၢၢ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်က့ၤသးပုၤလၢပျၢၤတဖၣ်န့ၣ် ဖျါလၢထံၣ်ဘၣ်ဝဲဒ်ပထံၣ်ဒီး နၢဟူဘၣ်အသိးအယိအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကတီၤသ့ၣ်ပၤသးဝဲဒ်လၢမ့ၢ်တၢ်အာတၢ်သီအါလၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢအယိဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝဲန့ၣ်လီၤ. လၢညါန့ၣ်ပုၤသ့ၣ်က့ၤသးပုၤတဖၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝံၤအလီၢ်ခံအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပံၤကွၢ်အခိၣ်ဒီးဖျူဝဲလၢသိန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်နဝဲဒ်လၢပုၤလၢတပံၤအခိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပျၢၢ်ထီၣ်တြီးထီၣ်သ့လီၤ.

၀ ညၣ်ထီၣ်ဒိၣ်အခါပုၤမ့ၢ်ဖိၣ်အိၣ်ညၣ်တဂ့ၤဘၣ်.

ကညီသ့ၣ်က့ၤသးပုၤလၢပျၢၤတဖၣ်သိၣ်ဖိသိၣ်လံၤဒ်အမ့ၢ် “အိၣ်ဒုၣ်ကတီၤလၢဂၢၢ်, အိၣ်ညၣ်ကတီၤလ့” န့ၣ်လီၤ. ဖဲညၣ်ဟဲထီၣ်ဒိၣ်အခါတၢ်မ့ၢ်မၤအိၣ်လၢဂီၢ်ကွၢ်ညၣ်န့ၣ်ညၣ်မိၢ်ဒါတဖၣ်တ

ကညီအတံင်န့ၣ်တံင်ထုဒီးတံင်ဖျံတံင်န့ၣ်တဖၣ်



ဒံၣ်ဘၣ်လၢၤဘၣ်ဒီးညၣ်အစၢၤကလီၤတူၣ်ကွံာ်
ဝဲလီၤ. ခုၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤပုၤကညီတဖၣ်ကွံာ်
တံင်လၢကအိၣ်ဘၣ်ဝဲထဲတဘျီအဂီၢ်အယံၤသ့ဝဲ
ကသံၣ်ကသီတဖၣ်, မ့ၣ်ပိာ်တဖၣ်ဒီးမၤပိာ်ဖး
ထီၣ်ဝဲလၢၤလုၤဒီးကွံာ်တဖၣ်အယံၤအိၣ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်
ထဲတဘျီဒီးလၢခံညၣ်, သဒိၣ်ဒီးဆွဲၣ်သ့ၣ်တ
ဖၣ်သံလၢၣ်, ဟါမုၢ်ဟါမၢ်ကွံာ်စီဖုၤကလုၤဒီးတံင်

ယုအိၣ်အိၤတန့ၢ်လၢၤဘၣ်လီၤ.

○ မ့ၣ်အူမ့ၢ်လဲးအိၣ်တံင်လၢၤရးအခိၣ်အယုၤန့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်. နမ့ၢ်မၤအိၤန့ၣ်နက
သံဘၣ်ဖးလီၤ.

သ့ၣ်ကုသးပုၤလၢညါတဖၣ်န့ၣ်မ့ၣ်အူမ့ၢ်လဲးအိၣ်ရးလၢအမၤဝဲန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တမၤအိၣ်လၢၤရး
အဝဲန့ၣ်လၢၤဘၣ်. တုၤမ့ၣ်အူလဲးအိၣ်တံင်တဘျီယီမ့ၢ်လၢၤဘျီဘုသ့ၣ်တဂ့ၤလၢၤဘၣ်အယံၤ
လီၤ. ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ထံၣ်ဘၣ်တံင်ကီၤလၢကမၤအိၣ်ဝဲလၢတန့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တတုၤထီၣ်ထီၣ်
ဘးလၢၤဘၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဆိကမိၣ်ကွံာ်လၢမ့ၢ်မဆါတန့ၣ်အံၤမ့ၢ်ဆဲးမၤအိၣ်ဝဲဒီးဒၣ်ရးတလီၢ်အံၤ
ဒီးခိဖျိလၢဘုတဂ့ၤလၢၤအယံၤအဝဲသ့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်ဟုသးလၢၤဘၣ်ဒီးတံင်သၣ်ဝံၤလီၤဒိက
အိၣ်ထီၣ်ဒီးကသံဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အယံၤမိာ်ဟံၤဖဲဖုလၢပုၤတဖၣ်ဒ်သိးမ့ၣ်အူသုတအိၣ်လဲးအရး
အသံၣ်, သ့ၣ်ပုၤတဖၣ်အဂီၢ်ဂုၢ်ကျဲးစးဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတံင်တြီမ့ၣ်အူကျိၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတံင်
ကီၢ်ထီၣ်သီအဆၢကတီၢ်ပုၤလၢသဝီပုၤတဖၣ်ညီန့ၢ်ဟံၤဖိၣ်ထီၣ်အသးဒီးလဲၤမၤပျီသကိးဝဲမ့ၣ်
အူကျိၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီဖိတဲာ်ဒုာ်တဲာ်ထုာ်ဘၣ်ဃး တဲာ်လုာ်အိာ်သး သမူ

ကညီဖိတဖၣ်အတဲာ်ဖဲးအိာ်မၤအိာ်အခိာ်သ့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တဲာ်ဖဲးအိာ်ခုးဖဲးအိာ်သံၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီဖိတဖၣ်လုာ်အိာ်အသးသမူလၢတဲာ်လုာ်အိာ်ပုၤဒီးတဲာ်ယုကဝဲၤအိာ်ဒုာ်ဖိညာ်ဖိတဖၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. တဲာ်အံၤမ့ၢ်တဲာ်ဖဲးအိာ်မၤအိာ်လၢအလီၤစၢၤတ့ၢ်လံၤလၢမိၢ်ပၢ်ဖံဖုအစၢၤလၢပျၢၤလံၤလံၤဒီးတုၤလီၤလၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ. ကညီဖိတဖၣ်အတဲာ်ဖဲးအိာ်မၤအိာ်လၢအမ့ၢ်တဲာ်ဖဲးအိာ်ခုးသံၣ်ဒီးတဲာ်လုာ်အိာ်န့ၣ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢသ့ၣ်ပုၤတဲာ်အိာ်ယၢၤဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်ခိာ်ယၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တဲာ်မူတဲာ်အိာ်ယၢၤဒ်အမ့ၢ်ဆၢၣ်ဖိကိာ်ဖိဒီးတဲာ်မဲတဲာ်မါတဖၣ်မ့ၢ်တဲာ်အကါဒိာ်လၢကညီဖိတဖၣ်အတဲာ်လုာ်အိာ်သးသမူအဂီၢ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

က. တဲာ်မၤခုးမၤသံၣ်



ဖဲတဲာ်မၤခုးမၤသံၣ်အခါ ကဘၣ်ကွၢ်နီၣ်ကွၢ်ယၢၤဒီးကန့ၣ်ယုာ်စ့ၢ်ကိးဝဲတဲာ်သီၣ်တဲာ်သဲအကလုာ်လုာ်ဒီးမၤခုးမၤသံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲခ့ၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်တဲာ်ဆၢကတီၢ်ဘၣ်လိာ်ဘၣ်စးဒီး

ကညီအတော်နုတ်တော်ထုဒီးတော်စိုတ်တော်နတ်တဖၣ်

ခိဖျိပပုၤကလုာ်တဖၣ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢခးကျါသံၣ်ကျါ, ခိခိၣ်ပုၤလၢကျါအယိမၤလိန့ၣ်တၢ်လၢန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၤဒီးတၢ်မူတၢ်မဲတဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ညီန့ၣ်တၢ်နတ်သ့ၣ်တဖၣ်တမ့ၢ်တၢ်နတ်မူသူၤအိၤနီၤစၢၤဘၣ်. ခိဖျိတၢ်ကနၣ်အိၤအနံၣ်ယံၣ်ထီၣ်အလါအါထီၣ်ဒီးကဲထီၣ်ကဒါက့ၤတၢ်စိုတ်တၢ်နတ်ဒီးတၢ်ပနီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ.

- လိၣ်လွဲၣ်န့ၣ်ကိးဝဲတနံၣ်ခံဘျီလီၤ. တၢ်စူၤလီၤသီဒီးလိၣ်လွဲၣ်မ့ၢ်ကိးန့ၣ်တၢ်စူၤကအါထီၣ်ဒီးတုၤလၢတၢ်ယီၤအကတီၢ်မ့ၢ်ကိးကဒီးန့ၣ်မူခိၣ်ထံကစၢၤလီၤဝဲလီၤ.
- ထီၣ်က့ၤ (ထီၣ်ကျါ, ကီၢ်ကွီၣ်ရိကနၢ) မ့ၢ်ကိးသီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဆၢကတီၢ်လၢတၢ်ယီၤထီၣ်မူၢ်နီၢ်နီၢ်လံဒီးပုၤစးထီၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်အသးလၢကဖဲးအိၣ်ခူးသံၣ်န့ၣ်လီၤ.
- သရၤမ့ၢ်လဲး (သရၣ်ကနၢ) ဒီးကွဲၤကွီၢ်မ့ၢ်ပုၤန့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်တုၤလီၤလၢတၢ်ဖဲးခူးဖဲးသံၣ်ဝံၤဒီးတၢ်ဆူးခူးဒွဲၣ်ခူးအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- တုၤအံးမ့ၢ်ကိးထီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢပုၤထၢဖိၣ်က့ၤဘုလၢခူးဒဲပူၤလီၤ.
- ဒုၣ်ဖိဒီးယဲမိၢ်ရၤမ့ၢ်ကိးထီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်စးထီၣ်ထီၣ်ခူးအဆၢကတီၢ်လီၤ.
- ဒုၣ်ဘီခိၣ်ဒီးဒုၣ်ကွီၣ်မ့ၢ်ပုၤထီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်နီၣ်ဖျးမံၤအဆၢကတီၢ်ဒီးမ့ၢ်ဘၣ်ဝဲလံန့ၣ်လီၤ.
- လၢလၢအူမ့ၢ်ကိးထီၣ်န့ၣ်တၢ်စူၤလီၤသီအဆၢကတီၢ်လီၤ.
- ယုၢ်ကွဲးမ့ၢ်ကိးန့ၣ်ပုၤဖဲးခူးဖဲးသံၣ်လံ.
- ယုၢ်ကွဲး (ပုၤစဲးရဲၣ်ကွဲး) န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိယာ်တကလုာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်ခဲးလီၤအဆၢ ကတီၢ်ကိးသီၣ်ဝဲကြံၣ်ကြံၣ်ကြံၣ်လီၤ.
- သံၣ်သူၤကိးအဆၢကတီၢ်မ့ၢ်တၢ်ဖဲးခူးဖဲးသံၣ်အဖၢမ့ၢ်ဒီးဖဲကိးအဆၢတတဲာ်လၢၤဘၣ်ဒီးကိးလီၤတုၤလၢထံနံၤလံန့ၣ် တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢာ်လံလၢတၢ်ဖဲးခူးအဂီၢ်လီၤ.
- ကုၤမ့ၢ်ထီၣ်, ဘီၣ်မ့ၢ်ထီၣ်လၢခူးပူၤန့ၣ်ခူးတလီၢ်အံၤပုၤတမၤအိၣ်အိၤလၢၤဘၣ်.

○ ကယုၤပုၤမ့ၢ်ကိးသီၣ်လၢတၢ်လီၢ်တတီၤန့ၣ်တၢ်လီၢ်တတီၤအဝဲန့ၣ်ပုၤတမၤခူးမၤသံၣ်လၢၤဘၣ်. မ့ၢ်လၢနတ်ဝဲလၢခူးဝဲန့ၣ်တၢ်မ့ၢ်ယာ်ခိၣ်ကအယိလီၤ.

ကယုၤပုၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မံၤလၢအိၣ်လၢပုၤကျါလီၤ. အဝဲကိးသီၣ်တၢ်လီၢ်တတီၤန့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပာ်ဖဲတဖၣ်ကမ့ၢ်ဟ်သ့ၣ်ဟ်သးလၢကအိၣ်ဝဲဒီးတၢ်မံၤလၢအိၣ်အယိမ့ၢ်လဲၤမၤခူးဖဲန့ၣ်ဒီးကယုၤပုၤကဘၣ်သူးကွံာ်အလီၢ်လီၤ. အယိကမ့ၢ်လၢတအဲၣ်ဒီးမၤအမၤနးဝဲအယိတလဲၤ

မၤလၢၤဘၣ်. နီပသ့ၣ်ညါအသိးတၢ်လၢနဖဲဒုးဖဲသံၣ်န့ၣ်နဘၣ်ဆိးအိၣ်ဒီးမ့ၣ်အူဒီးနကဘၣ် ကျိကွံာ်သ့ၣ်ထူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အယိဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်အလီၢ်တအိၣ်လၢၤဘၣ်. တကးဒ်ဘၣ်မ့ၢ် လဲၤမၤဝဲဘုကယူၤပှၢ်တဖၣ်ဟဲမၤဟးဂီၤအဘုသ့ၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်ဒ်တၢ်တယၢ်ဆိက မိၣ်ထံဒီးကွဲးအိၣ်ဘၣ်ဆၣ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကအိၣ်ဒီးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်လီၤ.

○ ထီၣ်ဖျံးမ့ၢ်အါန့ၣ်ဘုဟုကကၤဝဲလီၤ.

တၢ်လၢထီၣ်ဖျံးန့ၣ်မ့ၢ်ထီၣ်တကလုာ်လၢအအိၣ်ဘုသၣ် န့ၣ်လီၤ. ထီၣ်ဖျံးလီၤမ့ၢ်အါန့ၣ်ပှၤမၤဒုးမၤသံၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဂီၤဝဲလီၤ. အယိသးပှၤလၢပျၢၤတဖၣ်ဟ် သ့ၣ်ဟ်သးလၢထီၣ်ဖျံးလီၤလၢဒုးသံၣ်မ့ၢ်အါန့ၣ်တနံၣ် အံၤအဂီၢ်ဘုဟုကကၤဝဲလီၤ.



လၢပှၤမၤအိၣ်စံာ်ဧါပှၤဧါတဖၣ်အဂီၢ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးအတၢ်နၢ်တနီၤန့ၣ်လီၤ.

- စ့ၢ် (မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်လၢပှၤကိးလၢပနၢ်ဟီၣ်) မ့ၢ်ဖိထီၣ်န့ၣ် တၢ်ကစူၤလီၤဝဲဒၣ် လီၤ. မ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢပှၤကဘၣ်ထဲာ်စံာ်ဧါပှၤဧါအယိစံးဝဲလၢစ့ၢ်မ့ၢ်ဖိထီၣ်န့ၣ် ပနၢ်အမဲာ်ထံလီၤဝဲလီၤ.
- သ့ၣ်ဖိမ့ၢ်ဖိထီၣ်န့ၣ်ကျိၢ်ပနၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အမဲာ်ထံလီၤဝဲ မ့ၢ်လၢတၢ်ကစူၤလီၤဒီး ကဘၣ် ထူစံာ်အယိလီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၢ်တနီၤနီၤန့ၣ်ပကတဲဒီးဟ်ဖျါအီၤလၢအဂ့ၢ်အကျိၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးစ့ၢ်ကီးပတဲ တသ့ဒီးဘၣ်. အယိပကဘၣ်လူၤယုသ့ၣ်ညါဒီးဟ်ဖျါထီၣ်က့ၤအီၤလၢအဂ့ၢ်အကျိၢ်န့ၣ်လီၤ.



ခ. တာ်တော်တော်ထူးတော်တော်လှ်အိၣ်သးသမူတာ်မၤအဂၤတဖၣ်

လာ်တၢ်ဖဲးခးဖဲးသံၣ်အမၢ်ညါကညီဖိတဖၣ်သ့ၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲတာ်မ့ၢ်တၢ်ဘိ, ဘုၣ်အိၣ်ဆၣ်ဖိ ကိၢ်ဖိဒီးယုအိၣ်တၢ်လာ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. လာ်ပုၤကညီတဖၣ်အဂီၢ်ပုၤမ့ၢ်ဝဲဒၣ်ဖျါဖးဒိၣ်တဖျါလၢ အဟ့ၣ်ကလီၤအိၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤန့ၢ်တၢ်ဖဲးတၢ်ညၣ်, တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်, သ့ၣ်ဂံၢ်ဝၣ်စဲ ဒီးတၢ်တၢ်တၢ်ဘိတဖၣ်လၢန့ၣ်ဆၢၣ်အအိၣ်ကလီၤကလီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလာ်ပုၤဝဲလၢ ကအိၣ်ဝဲအဂီၢ်တကးဘၣ်ဆါအိၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ညီန့ၢ်ပုၤသးပုၤလာ်ပုၤတဖၣ် တသ့ၣ်လီၤသးကွံၢ်တၢ်အါတလၢဒီးအိၣ်ကတီၤ, အိၣ်ကတီၤသကိးဝဲန့ၣ်လီၤ. ဖဲအသ့ၣ်တၢ် ဖျါတၢ်စ့ၢ်ကိးတသ့ၣ်ဝဲထဲတၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်တမံၤပီၤဘၣ်. မ့ၢ်တခီမ့ၢ်သ့ၣ်အိၣ်လိာ်ကွဲဘုၣ်အ ခါသ့ၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလုၣ်ခ့, ဒံ, မိာ်ဟဲ, ဘိၣ်ဘျၢ, ဘဲဆံၣ်, ဖိဆံၣ်ဒီးအဂၤတဖၣ်ဒီးတၢ်တဖၣ် အံၤမ့ၢ်ဝဲတာ်အိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်လာ်ပုၤကညီဖိတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လာ်ဟံၣ်လာ်ပီၤအပူၤစ့ၢ်ကိးအိၣ် သကိး, အိၣ်သကိးဝဲဒီးအဖိအလံၤတဖၣ်ယုယုဖိဖိန့ၣ်လီၤ. ပုၤကညီဖိတဖၣ်ထံၣ်ဝဲလၢအ ထံအကီၢ်အံၤလာ်ပုၤထူးတီၤဝဲဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မဲတၢ်မါတဖၣ်အယိမၤဝဲလၢထါဒ်အံၤ-

“ပတြၢအိၣ်ပုၤထံတဂ့ၤ, ပတြၢအိၣ်ပုၤကီၢ်တဂ့ၤ
ပုၤထံတဂ့ၤပုၤထံဘၣ်ပုၤ, ပုၤကီၢ်တဂ့ၤပုၤကီၢ်ဘၣ်ပုၤ
ကတီၤက့ၤပုၤကီၢ်သုလုၤ, ပုၤသိးအိၣ်မ့ၤပုၤအိၣ်မ့ၤ ” န့ၣ်လီၤ.

○ သုလုၤမ့ၢ်ကိးသိၣ်န့ၣ်ဘိၣ်ထီၣ်ဝဲလံ. အခါဖဲန့ၣ်တာ်တၢ်ပျီၣ်, တၢ်ဒီးတၢ် လၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ဘုအိၣ်ဘၣ်အိၣ်ညီမးန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ပုၤအိၣ်စ့ၢ်ကိးလါခူး ကံၢ်စုအမူးလီၤ.

သုလုၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢတကလၢၣ်ပုၤသိၣ်ဟ့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖိယၢအံၤတၢ်န့ၢ်ဟူဘၣ်ထဲအကလုာ်ဒီး အမိာ်ပုၤန့ၣ်တၢ်တထံၣ်ဘၣ်ညီညီဘၣ်. သ့ၣ်က့ၤသးပုၤလာ်ပုၤတဖၣ်မ့ၢ်န့ၢ်ဟူဘၣ်ဝဲသုလုၤပုၤ သိၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါဝဲလာ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိ, တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်တဖၣ်ယုအိၣ်ဘၣ်ဝဲညီမးန့ၣ်လီၤ. သုလုၤ ပုၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်အဆၢကတီၢ်အံၤကမ့ၢ်ဖဲလါအိၣ်ကးအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒိဖျါလၢလါအိၣ်ကးမ့ၢ် လါလာ်တၢ်စူၤဂ့ၤဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်တဖၣ်မဲထီၣ်ဂ့ၤမးအယိမၤလီၤ.

○ ထိန်ဘံဃာ် (ထိန်တကလုာ်အံၤအလွာ်သူဃး) မ့ၢ်ဟဲစီၢ်လီၤလၢဘုဖီန့ၢ်ဂ့ၤ
ဝဲလီၤ.

ထိန်ဘံဃာ်အံၤမ့ၢ်ထိန်တကလုာ်လၢဟဲခိးအိန်တတ်ဖိဃာ်လၢစံာ်ပျီပူၤန့ၢ်လီၤ. မ့ၢ်ထိန်တက
လုာ်လၢအမၤစၢၤပုၤမၤမၤခးဖိတဖၣ်န့ၢ်လီၤ. အယိသးပုၤလၢညါတဖၣ်မ့ၢ်ထိန်ထိန်ဘံဃာ်လီၤ
လၢအဘုဖီန့ၢ်အသ့ၣ်ခုသးခုဝဲဒုၣ်ဒိၣ်မးဒီးန့ၢ်ဝဲလၢတတ်ကလၢကပုၤလၢတန့ၢ်အတီၢ်ပူၤဒီးဘု
ဟုကအါဝဲဒီးမၤဘုဟုကန့ၢ်ဂ့ၤမးအယိလီၤ. သးပုၤလၢပုၤသ့ၣ်တဖၣ်ဟံပနီၣ်ထိန်ဘံဃာ်တ
ကလုာ်အံၤအမ့ၢ် “ဘုကစၢ်” လီၤ.

○ ဖဲတၢ်စူၤအခါတၢ်မ့ၢ်ကိၢ်သီအုးဒီးမ့ၢ်မ့ၢ်ကိၢ်လီၤန့ၢ်ကအိန်ဘၣ်ကုၤလၢလၢ
ပုၤပုၤလီၤ. ကုၤထိန်ဖံး, ကုၤဘျၢၣ်, ကုၤဝဲခိၣ်, ကုၤကၢ်ဘံဆူကထိန်
ဝဲလၢတန့ၢ်အတီၢ်ပူၤကုၤထိန်ဝဲသၢဘျီလီၤ.

တၢ်ဆၢကတီၢ်မ့ၢ်မၤအသးဒ်ဟံဖျါလၢထးအံၤအသိးအ
ခါန့ၢ်သ့ၣ်ကုၤသးပုၤလၢပုၤတဖၣ်သ့ၣ်ညါဝဲဒၣ်လၢ
ကုၤထိန်လံန့ၢ်လီၤ. အယိအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်တဘၣ်ကိၢ်
ဘၣ်ဂီၤလၢတအိန်ဘၣ်ကုၤအဂီၢ်လၢဘၣ်. ဒီးကအိန်
ဘၣ်ဝဲကုၤဒီးတန့ၢ်ညါန့ၢ်လီၤ.



○ ဖဲအုလဲၤပူၤအခါန့ၢ်သ့ၣ်, ဝဲ, သ့ၣ်လၢတဖၣ်အဃာ်တအိန်နီၤစီၤဘၣ်.

သးပုၤလၢညါတဖၣ်ကျိသ့ၣ်ဝဲတဖၣ်ဖဲတၢ်ဖိဃာ်အုလဲၤပူၤအဆၢကတီၢ်န့ၢ်လီၤ. အယိပုၤက
ညီတဖၣ်ကျိဟံဝဲဖိထူၣ်, ဟံၣ်ထူၣ်ဟံၣ်တၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်လီၤ. မ့ၢ်မ့ၢ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်အဂၤ
န့ၢ်ဝဲဃာ်သ့ၣ်ဃာ်တဖၣ်ထိန်န့ၢ်လီၤ.

ခ့ၢ်ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤတၢ်အိန်သးဆိတလဲ, တၢ်ဖံးအိန်မၤအိန်အကျဲတနီၤဆိတလဲအယိတၢ်
နုတ်တတ်ထုတနီၤတအိန်ဝဲလၢဘၣ်န့ၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကအိန်ဒီးဝဲလၢပုၤမၤခး

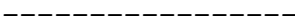
ကညီအတံင်တံင်ထုဒီးတံင်ဖျံတံင်နံင်တဖၣ်

မၤသံၣ်, ပှၤမၤစံၣ်မၤပှဲၤတဖၣ်အကျါန့ၣ်လီၤ.

○ တခွဲၤတိ, သွဲဒီးပှံၣ်န့ၣ်ပှၤခါပတံၣ်အီၤတဂ့ၤဘၣ်. ပှၤဃုအိၣ်ညၣ်တန့ၣ်လၢၤဘၣ်.

ပှၤသးပှၤလၢပျါၤတဖၣ်အိၣ်လၢထံခံကွၢ်စိးအယိဘၣ်သန့ထီၣ်အသးလၢန့ဆၢၣ်န့ၣ်လီၤ. အယိတံၣ်ဃုအိၣ်တံၣ်ပီး တံၣ်လီတဖၣ်တံၣ်တဘၣ်ခိကံၣ်အီၤဘၣ်. တံၣ်မ့ၢ်ခိကံၣ်ဘၣ်အီၤန့ၣ်တံၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢကကျါဘၣ်ဖုးသ့ဝဲလီၤ.

- ခုၣ်တံၣ်န့ၣ်တံၣ်လၢတံၣ်ဖိအိၣ်ဒီးတၢၤဆံၣ်ဒီးဖဲန့အိၣ်အခါနကိၣ်ယုၢ်ဒိမ့ၢ်သးန့ၣ်နတဘၣ်တဲပှၤဂၤဘၣ်. နမ့ၢ်တဲဘၣ်ပှၤဂၤန့ၣ်နကိၣ်ယုၢ်ဒိသးတကတၢ်ဘၣ်. ပှၤဂၤစ့ၢ်ကီးအကိၣ်ယုၢ်ကသးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ဖဲပှၤကလဲၤဃုအိၣ်ခးအိၣ်တံၣ်မံၤလၢလၢပှၤပူၤဒီးလဲၤလၢကျဲအခါပှၤမ့ၢ်သံကွၢ်လၢကလဲၤဆူလဲၣ်န့ၣ်တလဲၤဝဲလၢၤဘၣ်. န့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢသံခိၣ်မ့ၢ်ယါန့ၣ်ဟူအယိဃုအိၣ်ဝဲတဘၣ်လၢၤဘၣ်.



တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုၤလၢဟံၣ်ပူၤဃီပူၤ ဒီး တၢ်သိၣ်ဖိသိၣ်လံၤ

လၢ ဟံၣ်ပူၤဃီပူၤန့ၣ်မိၢ်ပၢ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီ, တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုၤလၢအန့ၣ်ဝဲလၢဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲဒီးဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးဝဲန့ၣ်လီၤ. ပကထံၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုၤဒီးတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲတုၤမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လၢပုၤတဝၢတဖၣ်အပူၤဒ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်အသီတဖၣ်အိၣ်ထီၣ်ဒီးထံၣ်ကီၢ်တဖၣ်ဆီတလဲကွံာ်အသးဒီးဘၣ်မၤဟူးအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဝဲကညီတဝၢတဖၣ်စ့ၢ်ကီးမ့ၢ်တၢ်ဒ်န့ၣ်အသးလီၤ. ကညီထူလံၤဆဲးလၢထူသန့ဒီးတၢ်ဆီတလဲလၢစီၤတုၤတၢ်အိၣ်သးတၢ်ထဲသိးတုၤသိးတဖၣ်အိၣ်ထီၣ်အသိး, ပဝဲဒ်အမ့ၢ်ပုၤလူၤထီၣ်တၢ်ဆါကတီၢ်တဖၣ်တဘျီဘျီပတၢ်ထံၣ်တဖၣ်ကျဲၣ်ကျီကွံာ်အသးလီၤ. တကတီၢ်ဃီပကဂုၢ်ကျဲးစးထီၣ်ပဖံဘၣ်ခိၣ်ဒီးကလုာ်ဂၤဒ်ပပုၤကလုာ်ကအိၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢဟံၣ်ခိၣ်ချၢအံၤအဂီၢ်လီၤ.

- စီၤကပုၤမ့ၢ်ဟဲယုၤန့ၣ်ဆူဟံၣ်ပူၤဒီးမ့ၢ်စီၤလီၤဖးယံာ်န့ၣ်ပုၤတမ့ၢ်ကဟဲဆူဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.

စီၤကပုၤန့ၣ်ညီန့ၣ်တစီၤလီၤလၢဟံၣ်ပူၤဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဃာ်လၢအယုၤဝုၤဝီၤလၢတၢ်ချၢဒီးဆူးအိၣ်ဖိအစီထံတဖၣ်လၢတၢ်ချၢန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်က့သးပုၤလၢပုၤတဖၣ်ကဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးလၢဝဲစီၤကပုၤန့ၣ်လီၤဆူဟံၣ်ပူၤအခါဘၣ်လၢပုၤတမ့ၢ်ဟဲအါစုအါဘျီအယံာ်ထီၣ်တၢ်ပနီၣ်ဘျီဆိလၢအဂ့ၤလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်လီၤ.



ကညီအတ်နတ်ထုဒီးတတ်နတ်တဖၣ်

○ ထိၣ်ဘၣ်ဘုမ့ၢ်ယူၤဂ့ၤဝီၤဒီးပွၤလၢနဟံၣ်ဒီခိၣ်န့ၣ်တမ့ၢ်မ့တမ့ၢ်ဘူးတၢ်လၢတၢ်
လီၤယံၤကဟဲတုၤအိၣ်သကိးနၤလီၤ.

ဘၣ်ဘုမ့ၢ်ထိၣ်ဖိတကလုၣ်ဂီၤဆျၢၣ်ကလၢဒီဘၣ်ညါဒီးအခိၣ်န့ၣ်သ့ဝဲလီၤ. နပတဲတၢ်လံအ
သီးသ့ၣ်ကုသးပှၢ်လၢပျၢၤတဖၣ်တမ့ၢ်တပျီၤမ့ၢ်ဟဲလၢအဟံၣ်န့ၣ်စံးဝဲလၢအဂ့ၤ, တၢ်အံၤကမ့ၢ်
ဝဲဒၣ်လၢဖဲဘၣ်ဘုမ့ၢ်ယူၤဂ့ၤဝီၤဒီးပွၤလၢအဟံၣ်ဒီခိၣ်န့ၣ်တမ့ၢ်ဟဲတုၤညီၣ်န့ၣ်အယိကဲထိၣ်ဝဲအ
တၢ်ပနီၣ်ဘျီဆိဒီးမ့ၢ်တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်တခါန့ၣ်လီၤ.

○ သၣ်မံယီၤမ့ၢ်လီၤပူၤလၢဟံၣ်ဃီန့ၣ်မ့ၢ်လၢဟံၣ်တဖျၢၣ်န့ၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ဝဲအ
ဃီလီၤ.

တၢ်လၢသၣ်မံယီၤအန့ၣ်ဆၢၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိတကလုၣ်လၢအဲၣ်ဒီးအိၣ်ဒၣ်အတၢ်ဒီးအဲၣ်အ
တၢ်လီၤတၢ်ကျဲၣ်ဒိၣ်မးလီၤ. တကးဒ်ဘၣ်ဖိၣ်အိၣ်စၢၤစ့ၢ်ကီးဝဲယုၢ်လၢအမ့ၢ်တၢ်မၤဟးဂီၤတၢ်လၢ
ဟံၣ်ပူၤဃီပူၤလီၤ. အယိသ့ၣ်ကုသးပှၢ်လၢညါတဖၣ်သၣ်မံယီၤမ့ၢ်ဟဲအိၣ်လၢအဟံၣ်န့ၣ်စံးဝဲ
လၢဟံၣ်ဃီမ့ၢ်ခုၣ်လီၤ.

○ နမ့ၢ်ဟးလၢဃီဖိလၢန့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်.

နမ့ၢ်ဟးလၢဃီဖိလၢန့ၣ်ကဂ့ၤဝဲခါ. မ့ၢ်တၢ်လီၤလၢအဘၣ်အဘၣ်သိဒီးပွၤမ့ၢ်ခွဲပျီလီၤတၢ်ဒီးတၢ်
ကမူၣ်ကလီၤပံာ်ဘၣ်နမ့ၢ်ချဲ, နမ့ၢ်တက့ၢ်တၢ်ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဒီးနခိၣ်ကဘၣ်ထံးဒီးဃီသ့ၤလီၤ.

○ တၢ်ဟံၣ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤခိတၢ်ဒူသဝီန့ၣ်စံးဝဲလၢဒူသဝီကဟးဂီၤလီၤ.

တၢ်ဟံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မံလၢလၢအိၣ်လၢပှၢ်ကျဲၣ်တကလုၣ်လီၤ. တၢ်ဟံၣ်တဖၣ်တညီၣ်န့ၣ်လီၤဝဲဆူ
သဝီပူၤလၢကစၢ်ဒၣ်ဝဲဘၣ်. တၢ်အံၤကမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဟံၣ်အံၤဘၣ်တၢ်လူၤအိၣ်လၢတၢ်မံလၢအအါ
အသီ မ့တမ့ၢ် ပှၢ်နၤတၢ်တဖၣ်လၢ ကအိၣ်အိၣ်ဒီးလူၤအိၣ်အိၣ်ဖဲတၢ်ဟံၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤလၢသဝီပူၤ
န့ၣ်တၢ်မံလၢလၢအအါကန့ၣ်လီၤပိာ်အခံဒီးမၤဟးဂီၤဒူသဝီန့ၣ်လီၤ.

○ တိတ်ၢ်မ့ၢ်ကိးန့ၣ်ဟံၣ်ဃီမ့ၢ်ခုၣ်ဒီးပှၤတမ့ၢ်ကဟဲဝဲလီၤ.

○ နမ့ၢ်ကွဲကလံၤလၢမ့ၢ်နၢၤခိန့ၣ်လီၤကၢ်လၢနကိးတၢ်ဘျၣ်

တၢ်ကွဲကလံၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးတၢ်ပနီၣ်တခါဖဲမၤခူသ့ၣ်တၢ်အခါမ့ၢ်ဂ့ၤစ့ၢ်ကိးလီၤ. အဃိမ့ၢ်နၢၤခိန့ၣ်မ့ၢ်ကွဲကလံၤဒီးမ့ၢ်ဘၣ်အတီၤလၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘျၣ်တဖၣ်ဆဲးကျိးလိာ်အသးအတၢ်ပနီၣ်ဒီးတၢ်ဘျၣ်ကဟဲလၢနဟံၣ်လီၤ. အဃိမိၢ်ပၢ်တဖၣ်တမၤအဖိကွဲကလံၤလၢမ့ၢ်နၢၤခါဘၣ်.

○ တၢ်လုၢ်ဘံၣ်ပၤလီၤန့ၣ်ပှၤဘျီဟံၣ်တဂ့ၤဘၣ်. တၢ်လီၤအဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်ဃာ်ပာ်အကျိၤအဃိန့ၣ်လီၤ.

ပမ့ၢ်ကွၢ်ခွဲခါခဲအံၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဟံၣ်ဃီလၢတၢ်လုၢ်ဘံၣ်ပၤလီၤဒီးဟီၣ်ခိၣ်မဲၢ်ဖဲတယုၤဘၣ်န့ၣ်ပဆိကမိၣ်လၢတဂ့ၤဘၣ်. မူခိၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ဒီးထံယုၤလီၤမ့ၢ်ယံၣ်န့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကလီၤလၢဝဲဒီးဟံၣ်လီၤပှီၤသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်အဂၤကအိၣ်ဒီးတခါခိန့ၣ်ဒုပတသ့ၣ်ညါအီၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်.

○ အိၣ်မ့ၢ်အခါမ့ၢ်သးဝံၣ်တၢ်န့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်. မ့ၢ်ကဆဲန့ၣ်တဘၣ်အိၣ်မ့ၢ်လၢၤဘၣ်. မ့ၢ်မၤဒ်န့ၣ်ကထီၣ်ဖိန့ၢ်ဝၤန့ၢ်မါဘၣ်ဒီးမ့ၢ်ကမဲခွါကမဲလီၤ.

သ့ၣ်က့သးပှၤလၢညါတဖၣ်ဖျါလၢတဘၣ်သးအဖိအလံၤသ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢတၢ်ဒီးကဆဲလၢမ့ၢ်ခိၣ်ထံခိၣ်ဘၣ်. တၢ်အံၤဖျါလၢမ့ၢ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်တဟံၣ်လံးဟံၣ်ကဲမ့ၢ်လၢပအိၣ်အီၤဒီးမိၢ်ပၢ်သ့ၣ်က့သးပှၤတဖၣ်အဃိတဲပျံၤဝဲဒ်သိးအသုတမၤဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

○ ဃီန့ၣ်တၢ်တဘၣ်ကျိၤဘၣ်. တၢ်မ့ၢ်ကျိၤဘၣ်အီၤဒီးဖဲသးပှၤထီၣ်န့ၣ်ခိၣ်ကကနိး.

ဖိဒ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်လၢအဂဲၤလိာ်ကွဲဆူၣ်အဃိမ့ၢ်ကျိၤလိာ်ကွဲဘၣ်ဃီသ့ၣ်ဒီးကဟးဂီၤဝဲလီၤ. အဃိဒ်သိးဖိသ့ၣ်တဖၣ်အသုတကျိၤလိာ်ကွဲဃီအဂီၢ်ကမ့ၢ်မိၢ်ပၢ်ဖဲတဖၣ်တဲပျံၤအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

○ ပှၤလီၤဟဲအခါန့ၣ်ပှၤတဘၣ်ပှၤခိၣ်ဘၣ်.

ကညီအတ်နတ်ထုဒီးတၢ်ဖျါနတ်တဖၣ်

ဖဲပိာ်မုၢ်တဖၣ်အလုၢ်အလၢၤဖဲအခါပုၤသးပုၤတမၤအပံ့အခိၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်လၢပိာ်မုၢ်လၢညါအခိၣ်သူထီၣ်လုၢ်ထီၣ်ကီၤဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်လၢအမဲၣ်ကမူၤ, အသွံၣ်ကထီၣ်ခိၣ်အယီၤလီၤ. အခဲအံၤပပံ့ပခိၣ်ဒီးတၢ်ပံ့ခိၣ်စၢၤခဲအံၤသ့ၣ်တဖၣ်ကသံၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဝဲတပၣ်ယုၣ်အယီၤပတထံၣ်ညီၣ်နတ်မၤအသးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤကထီၣ်နါစၢၤဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ပမ့ၢ်ပပံ့ခိၣ်ဒီးကသံၣ်ကသိၣ်အမ့ၢ်သရီၢ်မုၢ်ဒီးဖိဆံၣ်ချဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပကထံၣ်ဘၣ်တၢ်ကီၤတၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ.

○ ပံ့ခိၣ်လၢမုၢ်နၢၤနီၣ်တဂ့ၤဘၣ်.

ပိာ်မုၢ်လၢညါသ့ၣ်တဖၣ်အခိၣ်သူထီၣ်အယီၤသးပုၤလၢပျၢၤတဖၣ်တမၤအပံ့အခိၣ်လၢမုၢ်နၢၤနီၣ်ဘၣ်. ဒိဖျါလၢခိၣ်သူထီၣ်အယီၤမ့ၢ်ပံ့ခိၣ်လၢမုၢ်နၢၤနီၣ်တလုၢ်ထီၣ်ဘၣ်ဖုးဒီးကအိၣ်တဆူၣ်တချဲဘၣ်ဖုးအယီၤလီၤ.

○ ပုၤအိၣ်မ့ၢ်ဝံၤပုၤတဘၣ်လုၣ်ထံၣ်ဘၣ်, ပုၤဟၢဖၢကဖိၣ်လီၤ.

တၢ်တဲဝဲလၢဖဲပအိၣ်မ့ၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံ, ပကဖုန့ၣ်ကဘၣ်ကီၤသွးလၢကဂံၢ်ဘျးတၢ်အိၣ်အဂီၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒိဖျါလၢပလုၢ်ထံၣ်အယီၤ, ပကဖုတဂံၢ်ဘျးဘၣ်တၢ်အိၣ်ဘၣ်ဒီးပဟၢဖၢကထီၣ်ဒီးအိၣ်တမုၢ်တလၢန့ၣ်လီၤ.

○ တၢ်ထီၣ်လီၤဃီသ့ၣ်လၢအလီၢ်ခံန့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်. တၢ်ထီၣ်လီၤဃီသ့ၣ်အံၤန့ၣ်စံးဝဲလၢမ့ၢ်ဒုၣ်တၢ်မုၢ်ဃၢ်န့ၣ်လီၤ.

သးပုၤလၢညါသ့ၣ်တဖၣ်ကမ့ၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်ဖိဒဲသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ထီၣ်လီၤဃီသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢနထီၣ်လီၤဃီသ့ၣ်န့ၣ်နကဘၣ်ကွၢ်နခိၣ်ထံးဒီးထီၣ်လီၤအီၤအယီၤ, နမ့ၢ်ထီၣ်လီၤလၢနလီၢ်ခံဒီးနခိၣ်ကလီၤတလံၢ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးကအိၣ်လီၤ.

○ နအိၣ်မ့ၢ်န့ၣ်နကဘၣ်ဟံၣ်တၢ်မ့ၢ်တစးလၢလီၤခိပူၤ.

နအိၣ်မ့ၢ်အခါနတဘၣ်အိၣ်ကွံၣ်မ့ၢ်လၢလီၤခိပူၤစီဖုကလုၤဘၣ်. ဒီးတၢ်အိၣ်မ့ၢ်တုၤအလၢၢ်ဒီးလုၣ်အိၣ်လီၤခိန့ၣ်တဘၣ်မၤစ့ၢ်ကီးဘၣ်. နကဘၣ်ဟံၣ်တၢ်မ့ၢ်တစးလၢလီၤခိအပူၤလီၤ. သ့ၣ်က့ၤသးပုၤစံးဝဲဒုၣ်လၢအခိပညီမ့ၢ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်ဟံၣ်ကီၤတၢ်လၢခါဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

○ ပမံၤတုၤလၢထီၣ်ခိၣ်လံၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်.

ပမံၤတုၤလၢထီၣ်ခိၣ်လံၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်. အခိၣ်ပညိၣ်မ့ၢ်လၢထီၣ်ဖိလံၣ်ဖိန့ၣ်ယူၤခိၣ်ဟ့ၣ်ဖဲမ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်အခါလၢကလဲၤယုအိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်လီၤ. အယိပဝဲပပုၤကညိသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးပကဘၣ်ဟံၣ်ထီၣ်ဂီၤဂီၤဒီးလဲၤဖဲဒီးအိၣ်မၤအိၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. ပတကြၢးမံဆူၣ်အိၣ်ဃးကၢၣ်သံကျူၤသံတုၤဒၣ်လဲၣ်လၢထီၣ်ခိၣ်လံၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်.

○ တၢ်ဆၢၣ်ဃီမ့ၢ်သ့ၣ်ဖးန့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်.

ဆၢၣ်တၢ်တဖျၢၣ်န့ၣ်နတၢ်အိၣ်တသ့ၣ်ဖးညိညိဘၣ်. ဘၣ်ဆၢၣ်ပုၤတနီၤနီၤတၢ်မချဲမချီ. မိၢ်ဟဲသ့ၣ်ဖျိးတၢ်ဖျိးအယိ, မိၢ်ဟဲတဖၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်အိၣ်လီၤ. တကးဒ်ဘၣ်ပိၣ်မုၢ်ဖိလၢအတၢ်သ့ၣ်ဖးဆၢၣ်တၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဟံၣ်အိၣ်လၢတမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်သံၣ်စူးမၤတၢ်တလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်အယိတမ့ၢ်တၢ်လၢအဂ့ၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

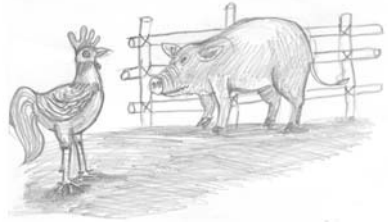
○ နမ့ၢ်အိၣ်ဆိခိၣ်နကဘၣ်ဝဲဒီးအိၣ်တၢ်ဒ်ဆိဒီးမၤတၢ်နးနးကျဲကျဲလီၤ.

ဖဲနီၢ်ဆံးဒီးအခါန့ၣ်မိၢ်ဟံၣ်ဖဲတဖၣ်စံးဘၣ်ပုၤလၢနမ့ၢ်အိၣ်ဆိအိၣ်န့ၣ်ကဘၣ်ယုမၤအိၣ်တၢ်ဒ်ဆိအသိးနးနးကျဲကျဲလီၤ. တၢ်အံၤကမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ယိၣ်ဝဲဒၣ်လၢဖိသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဆိခိၣ်ဒီးတၢ်ယံကဘၣ်ဆဲးအကိၣ်ယုၢ်ဒိအယိလီၤ.

○ တၢ်ဒွဲၣ်လိာ်ကွဲဟံၣ်ဒီးမ့ၢ်အူန့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်.

ဖိသ့ၣ်တနီၤဂဲၤမ့ၢ်ဒွဲဒီးဒွဲၣ်လိာ်ကွဲဟံၣ်လီၤ. တၢ်အံၤပမ့ၢ်ကွဲၤလီၤလီၤန့ၣ်ဖဲတၢ်ဒွဲၣ်လိာ်ကွဲဟံၣ်ယိဒီးမ့ၢ်အူမ့ၢ်အိၣ်စဲယဲၤဟံၣ်န့ၣ်ကမ့ၢ်တၢ်လီၤမ့ၢ်လီၤမၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

○ ဆၢၣ်ဖိကိၢ်ဖိအိၣ်ခံခိၣ်ဒီးအိၣ်လွံၢ်ခိၣ်န့ၣ်ပုၤဖိအိၣ်ဃုာ်အိၣ်တဂ့ၤဘၣ်.



ညိၣ်န့ၣ်နကနာ်ဟူဘၣ်မိၢ်ဟံၣ်ဖဲတဖၣ်တဲဘၣ်နၤလၢဆၢၣ်

ကညီအတော်စဉ်တော်ထုဒီးတော်စိုက်တော်နတ်တဖၣ်

ဖိကီၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်ပှၤတအိၣ်ယုၣ်အိၣ်သိးသိးဘၣ်. တၢ်အိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်လၢအညၣ်အကီၤ, အပှၢ်တၢ်သိးလိာ်အသးအယိဖဲနဖိအိၣ်အခါတၢ်ညၣ်မံအဆၢကတီၢ်တၢ်သိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. နအိၣ်အိၣ်တဘဲစ့ၢ်ကိးဘၣ်.

○ ဖိသၣ်အိၣ်ဆိးဆုဒီးဆိသ့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်.

ပမ့ၢ်တဲတၢ်အံၤ, ဖိသၣ်လၢခ့ၣ်ခါခဲအံၤတဖၣ်ညီန့ၢ်တဲတဲလၢသးပှၤတဖၣ်န့ၣ်အဆၢသံလီၤ. တအဲၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ဖိသၣ်တၢ်လၢအဘဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢမိၢ်ပၢ်ဖဲပုၤလၢပှၤတဖၣ်န့ၣ်တဒုးအိၣ်အဖိလၢဆိးဆုဘၣ်. ပှၤလၢပှၤတဖၣ်မ့ၢ်မၤတၢ်တမံၤဂ့ၤတမံၤဂ့ၤကၢ်ဝဲဆိယံန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဒုးအိၣ်အဖိလၢဆိးဆုစ့ၢ်ကိးန့ၣ်ဝဲလၢဖိသၣ်အိၣ်ဆိးဆုတဘၣ်ဘၣ်. ဖိသၣ်မ့ၢ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢအကကၢ်ဆိယံအဂီၢ်အဆိးဆုတအိၣ်လၢဘၣ်. ဆိသ့ၣ်စ့ၢ်ကိးမ့ၢ်လၢတၢ်အသ့ၣ်န့ၢ်ဟံးယီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးမၤတၢ်သိးတၢ်ပှၤထံဒီးပှၤန့ၢ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဝံၤရၤလီၤဝဲလၢနီၢ်ခိပူၤအယိတၢ်စုၣ်တၢ်ပှၤဒီးတၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီအိၣ်လီၤ. အယိတဒုးအိၣ်အဖိဘၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကွၢ်လၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်သးပှၤတဖၣ်တဒုးအိၣ်အဖိလၢတၢ်အိၣ်ပၢ်ဖျါလၢထးအံၤတဖၣ်ဘၣ်. တၢ်မ့ၢ်ဆဲးန့ၢ်ဆိကသံၣ်န့ၣ်တၢ်ဆဲးန့ၢ်လၢဆိအဒီးဆုအယိဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢတၢ်ဆူးတၢ်ဆါကဘၣ်ကံဘၣ်ဖုးန့ၣ်လီၤ. ဆိသ့ၣ်တခိဒုးဝဲလၢအန့ၢ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါအယိဒုးအိၣ်ဝဲလီၤ.

○ မိၢ်အတၢ်ထံးထၣ်ကဲထီၣ်တၢ်နီၢ်ကီၢ်သ့

ကညီဖိအိၣ်ဒီးလုၢ်လၢထူသနူယံလၢတမံၤလၢအမ့ၢ်တၢ်ဟံးဒိၣ်မိၢ်ပၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံးထၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆိၣ်တမံၤလၢအမ့ၢ်တၢ်လၢအဂ့ၤသ့, အအၢသ့လီၤ. ကညီဖိတဖၣ်န့ၣ်ဝဲလၢအ “မိၢ်” မ့ၢ်ထံးထၣ်န့ၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်လၢအအၢဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူအကတၢ်တၢ်အၢကတုၤအိၣ်အိၣ်နီၢ်ကီၢ်လီၤ. အမိၢ်မ့ၢ်ထံးထၣ်န့ၢ်အိၣ်တၢ်လၢအဂ့ၤဒီးအတၢ်အိၣ်မူကမုၢ်ကပၤက့ၤဝဲလီၤ. ကညီဖိတဖၣ်န့ၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢမိၢ်အကလုၢ်အိၣ်ဒီးအစိကမိၤအယိမ့ၢ်ဆိၣ်အၢအဖိအဖိကဘၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲ, မ့ၢ်ဆိၣ်ဂ့ၤဝဲဒီးအဖိကအိၣ်မုၢ်အိၣ်ခုၣ်ဘၣ်ဝဲလီၤ. အယိသရၣ်ဒိၣ်သမါထီဟ့ၣ်ပလီၢ်မိၢ်ပၢ်တဖၣ်လၢအကပလီၢ်အသးလၢတၢ်ဆိၣ်ယိၣ်အဖိ, မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးဝဲလၢအဖိကကဲထီၣ်ပှၤဂ့ၤပှၤဝါဒီးမိၢ်အကဆိၣ်ဂ့ၤအဖိတက့ၢ်.

○ ပုၤမိၢ်ဒၢမ့ၢ်အိၣ်ထိးမိၢ်န့ၣ်အဖိကအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့

ပုၤမိၢ်ဒၢမ့ၢ်အိၣ်ထိးမိၢ်န့ၣ်အဖိကအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့လီၤ. တၢ်လၢထိးမိၢ်န့ၣ်ဟူးဝးဝဲတနဲးနဲး, တအိၣ်ဂၢၢ်နီတဘျီဘၣ်လီၤ. တၢ်တအိၣ်ဂၢၢ်နီတဘျီမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဟူးကဲၤကဲၤအတၢ်ပနီၣ်အယိကညီဖိတဖၣ်န့ၣ်ဝဲလၢပုၤမိၢ်ဒၢမ့ၢ်အိၣ်ထိးမိၢ်န့ၣ်အဖိမ့ၢ်အိၣ်အဖိကအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဟူးဂဲၤကဲၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤအါဂၤမၤကွၢ်ဝဲဒီးထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢအမ့ၢ်တၢ်အနီၢ်ကီၢ်လီၤ.

○ ပုၤမိၢ်ဒၢမ့ၢ်တဖၣ်ကွၢ်ကီၢ်ယုၣ်ဖါတၢ်တဂ့ၤဘၣ်.

မိၢ်ပၢ်လၢပူၤတဖၣ်တဟ့ၣ်ကွၢ်ကီၢ်ပုၤမိၢ်ဒၢမ့ၢ်လၢယုၣ်ဖါတၢ် (ခွၢ်ပၣ်စံၣ်) ဘၣ်, မ့ၢ်လၢယုၣ်န့ၣ်ဒိၣ်တၢ်လၢအါ, အိၣ်သူၣ်ရၣ်ကလၢဒီးမ့ၢ်ဟူးထီၣ်ဟူးလီၤန့ၣ်မၤအသးကဘျာကဘျာန့ၣ်လီၤ. ပုၤကညီတဖၣ်န့ၣ်ဝဲလၢပိၣ်မုၢ်မိၢ်ဒၢမ့ၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ကွၢ်ကီၢ်ဘၣ်န့ၣ်အဖိကလီၤဂၢ်ဒီးယုၣ်အယိတဟ့ၣ်ကွၢ်ဝဲဘၣ်.

○ ပုၤမိၢ်ဒၢမ့ၢ်တဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်တၢ်အုးအခိၣ်န့ၣ်အဖိကဂဲၤဆူၣ်.

တၢ်လၢတၢ်အုးတကလုာ်န့ၣ်မ့ၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအဂဲၤဆူၣ်, အယိပုၤအါဂၤန့ၣ်ဝဲလၢပိၣ်မုၢ်မိၢ်ဒၢမ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်တၢ်အုးအခိၣ်သၣ်ယံၣ်န့ၣ်အဖိမ့ၢ်အိၣ်အဖိကဂဲၤဆူၣ်ဒီးအနၢ်ကကွၢ်န့ၣ်လီၤ.

- ဆၣ်နီၤလၢခိၣ်သခၢ်အလီၤဒီးခါအီၤတဂ့ၤ. တၢ်ကဘၣ်ပၢ်ကဲခိၣ်သခၢ်လီၤ.
- တၢ်တဘၣ်ဆူၣ်ယုၣ်ပိၣ်မုၢ်အနံၣ်ဒီးပိၣ်ခွါတဖၣ်အကူအကၢတဖၣ်တပူၤယီၤဘၣ်. တၢ်မ့ၢ်မၤဒ်အံၤတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်တလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဘၣ်ဖုးလီၤ.
- တၢ်တဘၣ်လိလီၤပိၣ်မုၢ်န့ၣ်လၢတၢ်ထီၣ်ထီၣ်အလီၤဘၣ်. ပိၣ်ခွါမ့ၢ်လဲၤဘၣ်လၢပိၣ်မုၢ်န့ၣ်တီၤအဖိလၢဒီးအသူးအသ့ၣ်ကလီၤဘၣ်ဖုးလီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤခဲအံၤတၢ်တအဲၣ်ဒီးမၤထွဲအီၤအါအါလၢဘၣ်.
- နမ့ၢ်လဲၤဟးအိၣ်သကိးပုၤအဟံၣ်န့ၣ်နမ့ၢ်မၤလီၤစီၤပနဲတၢ်အထံလၢဖုဒါခိၣ်န့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်. တၢ်မ့ၢ်မၤဒ်န့ၣ်န့ၣ်ဝဲလၢဖိသၣ်ကလၢဟးကွၢ်သ့လီၤ.
- ဟံၣ်ထူၣ်န့ၣ်ကျိတဂ့ၤဘၣ်.

တၢ်ပနီၣ်ဘျီဆိလၢ အဂ့ၤ ဒီး အတဂ့ၤတဖၣ်

ပုၤ ကညီမိတဖၣ်အတၢ်စ့တၢ်န့ၣ်, အတၢ်ဒုဉ်တၢ်ထုတဖၣ်န့ၣ်နတဲအိၤလၢမ့ၢ်တၢ်အဘၣ်ဒီးဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဒဲအ့ၣ်အကျဲ (တၢ်လၢအမၤသးနီၢ်ကီၢ်အိၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အဝီ) ထီၣ်တသ့ဘၣ်. တၢ်စ့တၢ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ပနီၣ်လၢတၢ်န့ၣ်တၢ်လံအိၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ခိဖျိပုၤကညီထူလံဖိလၢပုၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်အိၣ်မူဘၣ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢန့ၣ်ဆၢၣ်အဖိခိၣ်အယိထီၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဒီးဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးဝဲန့ၣ်ဆၢၣ်, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိဒီးတၢ်မဲတၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်န့ၣ်တနီၤနီၤကအိၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အကျဲလီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီးတၢ်န့ၣ်တနီၤနီၤကမ့ၢ်ခိဖျိလၢအကဲထီၣ်အသးခဲအံၤခဲအံၤအယိလၢခဲကဲထီၣ်ဝဲဒဲပုၤအတၢ်န့ၣ်အသိးသ့သ့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.



မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤကီၢ်မ့ၢ်န့ၣ်အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤဝဲဘၣ်ဆၣ်ကီၢ်မ့ၢ်န့ၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ (စဲအ့ၣ်အတၢ်ကူၣ်သ့) တဖၣ်န့ၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၤခိဖျိလၢတၢ်မၤကွၢ်အိၤလၢကီၢ်မ့ၢ်န့ၣ်တဖၣ်အပူၤလီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤညီန့ၣ်တဲဝဲလၢပုၤထူလံဖိတဖၣ်အတၢ်စ့တၢ်န့ၣ်န့ၣ်ကမၣ်ဝဲဒီးတအိၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အကျဲလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်လီၤ. ခဲအံၤပုၤထူလံဖိအတၢ်န့ၣ်ပၢၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်စ့ကွံၣ်လံအိၤဒီးတၢ်ဟံၣ်လီၤကဒါက့ၤအိၤလၢစိတုၤတၢ်ကူၣ်သ့

တဖန်လီ။ ဒီလဲင်ဂုတော်လၢပနာ်တၢ်လံတဖၣ်အကမၣ်ကအိၣ်စ့ကိးလီ။ အယိမ်ပကဟံး ယၢ်သကိးတၢ်လၢအဂ့ၤတဖၣ်ဒီးတၢ်လၢတဂ့ၤတဖၣ်န့ၣ်ပကဟံးအိၣ်ဒီးတၢ်စံၣ်စါတဲစါအသိး တက့ၢ်။

- နစုလၢ်မ့ၢ်သးလၢအစ့ၣ်န့ၣ်စ့ကဟဲန့ၣ်။ နစုလၢ်မ့ၢ်သးလၢအထွဲန့ၣ်စ့ကဟးထီၣ်။
- နခိၣ်ညါမ့ၢ်သးန့ၣ်နကလဲၤထီၣ်လဲၤလီၤဘၣ်လၢတၢ်လီၤအဂၤန့ၣ်လီၤ။
- နမဲၣ်ဖံးမ့ၢ်ဟူးအစ့ၣ်ဖီခိၣ်ဒီးအထွဲဖီလၢ်န့ၣ်ဂ့ၤလီၤ။ ဘၣ်ဆၣ်နမဲၣ်ဖံးမ့ၢ်ဟူးအထွဲ ဖီခိၣ်ဒီးအစ့ၣ်ဖီလၢ်န့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်။

ပုၤသးပုၤလၢပုၤတဖၣ်တဲဝဲလၢနီၢ်ခိဖံးဘၣ်အတၢ်မၤသးစ့ၢ်ကိးတဲခိဖျိတၢ်ပနီၣ်ဘျီအဂ့ၤ၊ တ ဂ့ၤလၢပကဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်တၢ်လၢပတၢ်အိၣ်မူပူၤသ့စ့ၢ်ကိးလီ။ သူၣ်ကုသးပုၤလၢညါသ့ၣ် တဖၣ်လဲၤခိဖျိတၢ်လဲၤဒီးဒီးတၢ်တဲဟံးအိၣ်ဝဲအသိးတုၤမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤတၢ်စ့ၢ်တၢ်နၢ်အိၣ်ဝဲဒီး အါမးလၢအကဲထီၣ်သးသ့ခိဖျိပနီၢ်ခိဖံးဘၣ်တထူးဒီးအတၢ်ဟူးဂဲၤန့ၣ်လီၤ။

- ထီၣ်တလ့မ့ၢ်ပုၤဒီးယူၤကဟံးဟံၣ်ခိၣ်ဒီးန့ၣ် တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ၊ တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤကမၤအ သးတမံၤမံၤဒီးတၢ်သံတၢ်ပုၤကအိၣ်ထီၣ်လီၤ။
- ကယူၤပုၤမ့ၢ်ကိးလၢမ့ၢ်ယုၢ်လီၤဒီးလၢမ့ၢ်နၢ်ခိန့ၣ်တၢ်သံတၢ်ပုၤကအိၣ်ထီၣ်လၢန့ၣ်သ ဝီအပူၤလီၤ။ စံးဝဲလၢအထံၣ်ပုၤကလၢက့ၤလၢကျဲအယိဖုးဒီးကိးပသုလီၤ။

○ ကူဝါ (ထီၣ်နါ) မ့ၢ်ဟဲကိးလၢဟံၣ်အယုၤသဝီအယုၤန့ၣ်တၢ်သံတၢ်ပုၤက အိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢန့ၣ်သဝီအပူၤလီၤ။

ကူဝါန့ၣ်မ့ၢ်ထီၣ်တကလုၢ်လၢအိၣ်ဒီးအလွဲၤသူဒီးကိးသီၣ်ဝဲကူဝါကူဝါလီၤ။ မ့ၢ်ကိးလၢမ့ၢ်နၢ် ခိဒီးဖဲပုၤမံအဆၢကတီၢ်မၤတံၣ်တံၣ်တၢ်အယိပုၤတဆူၣ်တချုတဖၣ်မ့ၢ်န့ၣ်ဟူဝဲဒီးမံမ့ၢ်တန့ၢ်လၢ ဒီးဖဲအဂံၢ်ဘါစါအခါအသးသမူတုၤဆူတၢ်သံသ့ဝဲလီၤ။ ပနၢ်ဟူဘၣ်လၢသူၣ်ကုသးပုၤစံၣ် ယဲၤတဲယဲၤဘၣ်ပဝဲဖီလံၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤတုၤမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤလီၤ။

ကညီအတော်စုတော်ထုဒီးတော်စုတော်နတ်တဖၣ်

- ပှၤလၢကွၢ်ထီၣ်ဆူမူခိၣ်ဒီးဆၣ်မ့ၢ်လီၤတၢ်န့ၣ်နတဘၣ်တဲာ်ပှၤနီတဂၤဘၣ်. မ့ၢ် တဲာ်န့ၣ်နဲာ်လၢအသးသမူကဖၣ်

လၢညါအခါဆၣ်ယူၤန့ၣ်ကမ့ၢ်ပှၤတထံၣ်ဘၣ်အီၤနါစီၤဘၣ်. အယိပှၤတဲာ်လၢဆၣ်လီၤတၢ် လီၤ. ဖဲအထံၣ်ဘၣ်တဲာ်အခါကထီၣ်တၢ်လီၤလိၣ်လီၤလးလီၤ. အယိကမ့ၢ်မိၢ်ပၢ်ဖဲဖုတဖၣ်ဘၣ် ယိၣ်တၢ်အယိမၤလိၣ်တဲာ်လၢတဘၣ်တဲာ်နါစီၤဘၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤပှၤလၢအ ထံၣ်ဆၣ်လီၤတၢ်န့ၣ်စံးတဲာ်လၢအဂ့ၤဒီးထုကဖၣ်သၣ်ကမဲာ်တဲာ်လၢအအဲၣ်ဒီးကထီၣ်တဲာ်ဖၣ် လီၤ. ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဖျါၣ်အံၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အသးဆၣ်လီၤတၢ်န့ၣ်တၢ်မၤကွၢ်အီၤလၢဖဲအ့ၣ်အ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖၣ်ဒီးအါဒၣ်တက့ၢ်ပှၤသ့ၣ်ညါဆိဒၣ်လဲာ်ဆၣ်ကလီၤတၢ်အခါဖဲလဲာ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢတနီၤပတဲာ်အီၤလၢမ့ၢ်တၢ်တဖၣ်တသ့ဘၣ်ဆၣ်ပှၤတနီၤစ့ၢ်နဲာ်တဲာ်လီၤ.

- ထိးမ့တမ့ၢ်ပနၢ်မ့ၢ်မၤထီၣ်အကလိာ်လၢကျဲမ့ၢ်ပှၤမ့တမ့ၢ်သဝီခါၣ်သးန့ၣ်တၢ် မၤကမၣ်မ့ၣ်ကမၣ်ခွါကအိၣ်တဲာ်လၢသဝီတတီၤတီၤသပှၢ်ကတၢ်လီၤ.
- ဘီၣ်သိၣ်မ့ၢ်ဟဲန့ၣ်သဝီပှၤမ့တမ့ၢ်ဟဲလၢသဝီဃၢၤခဲအံၤခဲအံၤန့ၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဃါလၢ အခိးန့ၣ်သဝီဟံၣ်ဖျါထီၣ်တဲာ်ကမူၤကမၣ်အိၣ်ထီၣ်လၢသဝီပှၤတမံၤမံၤလီၤ.

ဘီၣ်သိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မံၤလၢအမံၤဒီးလီၤပျံၤလီၤဖုးန့ၣ်လီၤ. အယိဖျါလၢသ့ၣ်က့သးပှၢ်တဖၣ် ဟ့ၣ်ပလီၤဖိလံၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘီၣ်သိၣ်မ့ၢ်တၢ်မံၤလၢလၢအမၤအပှၤကညီတဖၣ်စ့ၢ် ကိးန့ၣ်လီၤ.

- မ့ၢ်နၢၤခိယိယဲၣ်မ့ၢ်ကိးန့ၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲ, တၢ်ကီၢ်တၢ်ဂီၤတမံၤမံၤကဟဲဘၣ်န့ၣ်သဝီသ ပှၢ်ကတၢ်လီၤ.

ယိယဲၣ်မ့ၢ်ထီၣ်တကလုာ်အိၣ်ထဲကွၢ်တဘျီဒီးအကီၢ်ပှၤလဲၤဒီးပှၤတဲာ်မ့ၢ်နၢၤခိယိယဲၣ်မ့ၢ် လီၤ. ပှၤသးပှၢ်တဲာ်ယုၤစ့ၢ်ကိးအဖိအလံၤဒီးတၢ်ကတိၤဒီးအဂၤတဘီလၢအမ့ၢ် “ယိယဲၣ်မ့ၢ်ပှၤ လၢမ့ၢ်နၢၤခိန့ၣ်ထံအိၣ်သယုာ်ကီၢ်အိၣ်သယုာ်လီၤ.”

- ပှၤလၢအနၢ်ဟူဒီးထံၣ်ထီၣ်တပူၤကိးအဆိကတၢ်တဘျီန့ၣ်ပှၤတလဲၤမၤတၢ်လၢၤဘၣ်.
- တၢ်မံၤလၢ်မ့ၢ်ဟဲန့ၣ်လၢသဝီပူၤန့ၣ်ပှၤတဘၣ်အိၣ်ဘၣ်. တၢ်နၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်မံၤလၢ် (အဒိ-ကယူၤပှၤ) မ့ၢ်စံၣ်န့ၣ်လၢသဝီပူၤန့ၣ်သဝီအဖျၢၣ်ဝဲန့ၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲကအိၣ်ထီၣ်တမံၤမံၤလီၤ.

ဒ်ပတဲတ့ၢ်အသိးသ့ၣ်က့သးပှၤတဖၣ်ကတဲၣ်ကတီၤသ့ၣ်ပှၤအိၣ်ယၢၤတဖၣ်အသိးပျါလၢသးပှၤတဖၣ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီလၢတဘျီလၢ်တၢ်မံၤလၢ်မ့ၢ်ဟဲလၢသဝီအပူၤဒီးပှၤမ့ၢ်ခးအိၣ်မၤသံအိၣ်န့ၣ်တၢ်မံၤလၢ်တဖၣ်ကကၤကွံာ်ဒီးတအိၣ်လၢၤတ့ၢ်လၢဖိစိၤလံၤစိၤဘၣ်.

○ ဂၢ်မ့ၢ်ခိကျဲန့ၣ်ပှၤတဆဲးလဲၤတၢ်ဆူညါလၢၤဘၣ်.

တၢ်လၢဂၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢမၤအၢတၢ်သ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. အယိကမ့ၢ်လၢမ့ၢ်ထံၣ်ဂၢ်ခိကျဲဒီးဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဂၢ်အလီၢ်အယိသ့ၣ်က့သးပှၤတဖၣ်တဆဲးလဲၤဆူညါလၢၤဘၣ်.

○ ထွံၣ်မ့ၢ်အိၣ်ယူၤန့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်.

ပှၤကလုာ်အါကလုာ်အတၢ်နၢ်အိၣ်လၢထွံၣ်အိၣ်ယူၤန့ၣ်ထံၣ်တၢ်တဂ့ၤတဘၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်ယၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

○ ဆီမိၢ်မ့ၢ်အိၣ်အိန့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်. တၢ်တဂ့ၤတဘၣ်ကဟဲကဲထီၣ်အသးတမံမံၤလီၤ.

တၢ်လၢအအိၣ်အိညီန့ၣ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဆီဖါတဖၣ်လီၤ. ဆီမိၢ်န့ၣ်ညီန့ၣ်တအိၣ်အိဘၣ်လီၤ. ပျါလၢပှၤသ့ၣ်က့သးပှၤလၢပျါၤတဖၣ်ကဟဲသ့ၣ်ဟ်သးလၢတၢ်လၢအတမၤညီန့ၣ်အသးတခါခါမ့ၢ်မၤအသးန့ၣ်နၢ်ပၢ်ဝဲလၢတၢ်ဘျီအၢတီၢ်သီတဖၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲအယိကဘၣ်မၤသံအိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲဆီမိၢ်အဝဲန့ၣ်လီၤ.

ကညီအတ်နတ်ထုဒီးတတ်နတ်တဖၣ်

○ နမ့ၣ်မံၣ်တၢ်လၢမ့ၣ်အူအိၣ်တၢ်န့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်.

မ့ၣ်အူန့ၣ်မ့ၣ်တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤလီၤ. ဒ်သိးဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝဲဒီးတၢ်ဟးဂုၢ်ဟးဂီၤအိၣ်ထီၣ်အါမးအသိး
မ့ၣ်အူမ့ၣ်အိၣ်တၢ်စ့ၢ်ကိးဟဲစိၣ်တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ဟးဂုၢ်ဟးဂီၤတဖၣ်အါမးအယိန့ၣ်
လီၤ. အယိတၢ်တဲဝဲလၢတၢ်မ့ၣ်မံၣ်မ့ၣ်အူန့ၣ်မ့ၣ်တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤလီၤ.

○ ဖဲအိၣ်မ့ၣ်အခါပဘျၢၣ်အိၣ်ကသူဒီးစုမ့ၢ်ဘၣ်ထံးလိာ်သး မ့တမ့ၢ် နီၣ်တၢ်မ့ၢ်
ဘၣ်ထံးလိာ်သးန့ၣ်န့ၣ်ဝဲလၢပုၤတမ့ၢ်ကဟဲလီၤ.



တၢ်ကွၢ်မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤတၢ်ဆိတလဲၤ ဒီး တၢ်ကွၢ်နီၣ်တၢ်ဆၢ ကတီၢ်

ဝၣ်

ဟံၣ်ဖိဖုလၢပျၢၤတဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်လၢအုးပူၤသံၣ်ပူၤအသိးဒီးဒ်အဘၣ်ဒီးသန့ၤ ထီၣ်အသးလၢန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ဘၣ်တုၤလၢသ့ၣ်ပှၤအိၣ်ယၢၤအယိအတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်ခိဖျိလၢ အခိၣ်အယၢၤတဖၣ်အတၢ်မၤအသးဒီးအတၢ်ဟူးဂဲၤတဖၣ်လီၤ. တကးဒ်ဘၣ်အဝဲသ့ၣ်တအိၣ် စ့ၢ်ကိးဒီးန့ၣ်ရံၣ်, လံာ်န့ၣ်လံာ်လါလၢကဟံၣ်ပနီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်တကတီၢ်ဘၣ်တကတီၢ်, တၢ် ကီၢ်ကတီၢ်, တၢ်စူၤကတီၢ်, တၢ်ဂီၢ်ကတီၢ်ဒ်ပှၤလၢခ့ၢ်အစါခဲအံၤဘၣ်. အယိသ့ၣ်ကုသးပှၤလၢ ညါတဖၣ်အဂီၢ်တၢ်ဖိလံၤဖိယၢ်တဖၣ်, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးထီၣ်ဖိလံၣ်ဖိတဖၣ်ပှၤအသီၣ်န့ၣ် မၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢသးသမူဒီတစါညါန့ၣ်လီၤ. ဒ်အတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲ ဒၣ်အသိးမၤယုၣ်မၤသကိးဒီးမၤထွဲဝဲကိးဂၤဒဲးယုယုဖိဖိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်လၢလံာ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲသ့ၣ်ကုသးပှၤလၢပျၢၤတဖၣ်အန့ၣ်ရံၣ်, အတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးအလံာ် န့ၣ်လံာ်လါန့ၣ်လီၤ.

- ထီၣ်ဖံးမ့ၢ်ကိးသီၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်ဒီးအါမးန့ၣ်တၢ်ကစူၤလီၤလီၤ.
- တၢ်ကွၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဖျါထီၣ်လၢဂီၤခိန့ၣ်တၢ်ကစူၤဒီးမ့ၢ်အိၣ်ဖျါထီၣ်လၢဟါခိန့ၣ်တၢ် ဆၢကတီၢ်ဂ့ၤဝဲလီၤ.
- တၢ်ကွၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဖျါထီၣ်လၢမူခိၣ် (တၢ်ကွၢ်မ့ၢ်လီၤအိထံ) န့ၣ်တၢ်ကယီၤထီၣ် ဝဲလီၤ.

တၢ်ယီၤထီၣ်သီဝံၤအလီၢ်ခဲဒီးဖဲမ့ၢ်ဟဲကီၢ်ထီၣ်အခါညါန့ၣ်နကထံၣ်ဘၣ်တၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. အ ယိသးပှၤလၢပျၢၤတဖၣ်န့ၣ်ခိဖျါထီၣ်ညါန့ၣ်တၢ်ဒ်အံၤအယိမၤနီၣ်မၤယါဝဲဒီး ကဲထီၣ်ဝဲအတၢ်

ကညီအတော်စုတော်ထုဒီးတော်စုတော်နတ်တဖၣ်

ဟပ်ပနီၣ်လၢမူခိၣ်ကလံၤသိၣ်ဂီၤလၢအတော်ဖဲးအိၣ်ခးသံၣ်န့ၣ်လီၤ.

○ ထိၣ်ကီၤကူၣ်မ့ၢ်ကိးန့ၣ်တၢ်စူၤလီၤသီအဆၢကတီၢ်ဘူးထီၣ်လံၤန့ၣ်လီၤ.

ထိၣ်ကီၤကူၣ်မ့ၢ်ကိးန့ၣ်သ့ၣ်က့သးပှၢ်တဖၣ်သ့ၣ် ညါဝဲလၢတၢ်ကစူၤဘူးထီၣ်လံၤန့ၣ်လီၤ. ဇံနမၤညီ န့ၣ်တၢ်အသိးတချူးတၢ်စူၤအဆၢကတီၢ်နမၤတၢ် ဒီးတၢ်အံၤမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်သ့ၣ်က့သးပှၢ် တဖၣ်လၢကကတဲၣ်ကတီၢ်အသးလၢမၤဘၢဘုဖီ အခိၣ်ဒီးတၢ်အဂၤတဖၣ်လီၤ.



○ န့ၣ်မ့ၢ်ကိးန့ၣ်တၢ်ကဟဲစူၤလီၤဝဲဒီးကတုၤလၢတၢ်စူၤခါဆၢကတီၢ်

န့ၣ်မ့ၢ်ဆၢဝဲကီၢ်ဖိထံကျါတကလုၢ်လၢအအဲၣ်ထံန့ၣ်လီၤ. ထံမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးအိၣ်မူဝဲတ သ့ဘၣ်. အယိတချူးမူခိၣ်စူၤအခါဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်အနါအိၣ်လၢကသ့ၣ်ညါဝဲလၢမူခိၣ်ကစူၤ ဒီးသ့ၣ်ခးသးခဲဝဲဒၣ်အယိကိးပသူကိးပသီန့ၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်အံၤကဲထီၣ်စ့ၢ်ကိးပှၢ်လၢပျၢၤသ့ၣ် တဖၣ်အတၢ်ဟပ်ပနီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

○ ထိၣ်မိၢ်စူၤပှၢ်ထီၣ်န့ၣ်တၢ်ကိၢ်ခါဆၢကတီၢ်တုၤယီၤလံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်လၢထီၣ်မိၢ်စူၤပှၢ်လၢပျၢၤတဖၣ်စံးဝဲဒၣ်လၢပှၢ်ဝဲဒၣ်ဖဲတၢ်ကိၢ်ခါဆၢကတီၢ်လီၤ. ဘၣ် ဆၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤပှၢ်တနီၤစံးဝဲလၢထီၣ်မိၢ်စူၤန့ၣ်မ့ၢ်ထီၣ်တကလုၢ်လၢပှၢ်ကိးဆၢကတီၢ်ဒး န့ၣ်လီၤ. အယိနမ့ၢ်ဒူးကွၢ်တၢ်အံၤကမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. မ့ၢ်လၢပဝဲဟီၣ်ခိၣ်ဖိခဲအံၤတဖၣ်ပတက တီၤသ့ၣ်ပှၢ်အိၣ်ယၢၤဒီးမၤအီၤနါစိၤအယိအခဲအံၤပထံၣ်ဘၣ်လံၤလၢန့ၣ်ဆၢတၢ်ဘၣ်တုၤတဖၣ် ဟးဂီၤလံၤဒီးတၢ်ကိၢ်ထီၣ်တပယူၣ်ယီၤလံၤန့ၣ်လီၤ.

○ ပှၢ် (ပံၢ်) မ့ၢ်ထွးထီၣ်အါန့ၣ်တၢ်ကိၢ်ဒိၣ်ဝဲ

ပှၢ်မ့ၢ်ထွးထီၣ်အါန့ၣ်တၢ်ကိၢ်ဒိၣ်ဝဲဒၣ်အါမးအယိလီၤ. ပှၢ်န့ၣ်ဟဲကဲထီၣ်ခိဖျိပအူးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကွၢ်မ့ၢ်ခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤတၢ်ဆိတလဲၤဒီးတၢ်ကွၢ်နီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်

- ဖဲလါအ့ၣ်အပူၤမ့ၢ်ဟါလီၤအကတီၢ်ဆၢကဆိမ့ၢ်ထံးလီၤအခံတခီန့ၣ်န့ၣ်ဝဲလၢတၢ်ကစူၤလီၤဒီးဖဲလါအိးကထိဘၢၣ်အပူၤဆၢကဆိမ့ၢ်ဘိးထီၣ်အကမိၤလံန့ၣ်ဘူးထီၣ်လၢတၢ်ကယီၤထီၣ်က့ၤလီၤ.
- တၢ်စူၤမ့ၢ်စူၤလီၤဒီးပအူးလဲၣ်အသးလၢကျဲခိၣ်န့ၣ်တၢ်ယီၤအဆၢကတီၢ်ဘူးထီၣ်လံလီၤ.

တၢ်ဝဲတၢ်ဆၢကတီၢ်

- န့ၣ်ကွီၣ်မ့ၢ်ပွၤသီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလီၤ.
- န့ၣ်ထိးကလိာ်ဒီးတကံၤတြဲမ့ၢ်ကိးသီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဆၢကထီၣ်ဝဲလံအယိပုၤဂဲၤထၢၣ်ဒီးပျါမဲၣ်ပျါနါ, အိၣ်မ့ၢ်အိထံးဒီးကတဲၣ်ကတီၤသးလၢကန့ၣ်လီၤဆူခူးပူၤသံၣ်ပူၤလီၤ.
- ထံးမ့ၢ်ပွၤသီၣ်ထီၣ်န့ၣ်တၢ်ကီၢ်ဆါကတၢ်လံန့ၣ်လီၤ.
- နါပံၣ်လုမ့ၢ်ပွၤသီၣ်ထီၣ်န့ၣ်တုၤမ့ၢ်ဟါလီၤအကတီၢ်လံန့ၣ်လီၤ.
- ထီၣ်မိရီၤမ့ၢ်ပွၤသီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်လံန့ၣ်လီၤ. ထီၣ်တကလုၣ်အံၤအကိးသီၣ်ဝဲဒၣ်ရီၤလီၤ.



ထီၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်ညီၣ်န့ၣ်က့ၤန့ၣ်ဆူအပူၤဖဲမ့ၢ်ဟါလီၤသီၣ်အဆၢကတီၢ်အယိတၢ်အံၤကဲထီၣ်ဝဲသးပုၤလၢပျၢၤတဖၣ်ဟ်ပနီၣ်ဆၢကတီၢ်တကတီၢ်လၢမ့ၢ်ဟါလံန့ၣ်လီၤ.

- တၢ်မ့ၢ်ခိၣ်ကျဲခိၣ်န့ၣ်တၢ်ယီၤထီၣ်လံန့ၣ်လီၤ.
- တုၤအံးမ့ၢ်ပွၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်စူၤလီၤသီၣ်အဆၢကတီၢ်ဘၣ်ဒီးပုၤစးထီၣ်မၤအိၣ်ခူးမၤအိၣ်သံၣ်န့ၣ်လီၤ.
- န့ၣ်ကွီၣ်မ့ၢ်ကိးန့ၣ်တၢ်ခံးအဆၢကတီၢ်ဘူးထီၣ်လံန့ၣ်လီၤ.
- ထီၣ်ဖိကီၢ်ခဲ (ထိးကီၢ်ဟဲ) မ့ၢ်ကိးန့ၣ်ဘုသၣ်အမဲၢ်ခံဘီထီၣ်လံန့ၣ်ဒီးမ့ၢ်ပွၤသီၣ်အံးအဲးန့ၣ်ပုၤကူးဘုကူးဟုအဆၢကတီၢ်လီၤ.
- တၢ်မ့ၢ်ထံၣ်တၢ်အါဒီးထၢဖျိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်န့ၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ကကၢဝဲလၢတၢ်ဂီၢ်ခါအဆၢကတီၢ်လီၤ.

ကညီအတ်နတ်ထုဒီးတတ်နတ်နတ်တဖၣ်

- တၢ်မ့ၢ်ထီၣ်လၢဖၣ်ကွၢ်ခိၣ်, သပၤခိၣ်ဒီးမ့ၤခိၣ်ထံခိၣ်န့ၣ်တၢ်သၣ်ဝံၤလီၤဒိကအိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.



တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုာ်လၢအဟးထီၣ်ယုအိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤလၢတၢ်ကီၢ်ခါအဆၢကတီၢ်ဒီးဟံၣ်ဖိၣ်အိၣ်ဝဲဖဲတချုးတၢ်ဂီၢ်ခါတုၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. အယိဖျါလၢမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုသ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢတၢ်မ့ၢ်ထွးထီၣ်အါဒီးဟံၣ်ဖိၣ်တၢ်အိၣ်န့ၣ်မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤတဂ့ၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

- တၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဘိၣ်အဒၤလၢသ့ၣ်စိးခံန့ၣ်ထံကဒိၣ်, မ့ၢ်ဘိၣ်အဒၤလၢသ့ၣ်ခိၣ်ထံးန့ၣ်ကလံၤမ့ၢ်ကဆူၣ်ဒီးမ့ၢ်ဘိၣ်ဒၣ်လၢညီၣ်ဘိၣ်ဝဲအလီၢ်န့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ကဘၣ်လိာ်ဘၣ်စးဝဲလီၤ.
- တအၢနၢ်သၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်လၢအထူၣ်ခိၣ်ထံးန့ၣ်ထံတဒိၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်အိၣ်လၢအစိးခံန့ၣ်ထံကဒိၣ်လီၤ.
- သ့ၣ်ညါအုၣ်ဖဲၤအဖိမ့ၢ်ထီၣ်ဒီးတကွၢ်အသၣ်မ့ၢ်အါန့ၣ်တၢ်စူၤကအါဒီးထံကဒိၣ်ဝဲသပှၢ်ကတၢ်လီၤ.

တဘျီဘျီတၢ်ဘၣ်တ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢအမၤတၢ်လီၤလိၣ်လီၤလးလၢပနၢ်ပၢ်အိၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

- တၢ်စူၤခါအဆၢကတီၢ်တၢ်လံၣ်သးမ့ၢ်ထီၣ်ဟံၣ်န့ၣ်ဃီထၢန့ၣ်တၢ်ကစူၤကွၢ်ကွၢ်လီၤ.

တၢ်လံၣ်သးန့ၣ်ဖဲတၢ်စူၤအခါတၢ်အိၣ်လၢအယုအိၣ်ဝဲတဖၣ်တအိၣ်အယိဖဲထီၣ်ဟံၣ်ဒီးယုအိၣ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပနီၣ်လၢအဒုးသ့ၣ်ညါသ့ၣ်ကုသးပှၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ကစူၤကွၢ်ကွၢ်လီၤ.

- တၢ်မ့ၢ်တ့ၢ်လီၤသၣ်မံယီၤန့ၣ်ထံကဒိၣ်, နမ့ၢ်ထုးသၣ်မံယီၤအမဲၢ်န့ၣ်ထံကဒိၣ်နိကယုၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကွၢ်မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤတၢ်ဆိတလဲၤဒီးတၢ်ကွၢ်နီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်

တၢ်လၢသၣ်မံၤယီၤန့ၣ်လီၤကၢ်ဒ်ဘီၣ်သိၣ်လီၤ. အနီၣ်ဆံးဘၣ်ဆၣ်အိၣ်ဒီးအစုမုၢ်လၢအမဲအ့ၣ်
တဖၣ်အယီၤမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအစုၣ်အပျၢ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. အယီၤပျၢ်လၢသ့ၣ်က့သးပှၢ်
တဖၣ်တအဲၣ်ဒီးလၢဖိလံၤတဖၣ်ဂဲၤလိာ်က့သၣ်မံၤယီၤဘၣ်အယီၤဟ့ၣ်ပလီၢ်ဒီးသိၣ်ဖိသိၣ်လံၤ
လၢတၢ်ကတီၢ်ဒိတခါစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ယးဒီးသၣ်မံၤယီၤမ့ၢ်လုၣ်ထံန့ၣ်တၢ်ကစူၤအဂ့ၢ်န့ၣ်
ပှၢ်ကလုာ်အါန့ၣ်အတၢ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲအယီၤပှၢ်ကလုာ်တနီၤနီၤဖဲတၢ်ယီၤယုၤအခါဒူးလုၣ်ဝဲသၣ်မံ
ယီၤအထံဒီးကိးလီၤဝဲတၢ်စူၤထံလီၤ.



ပုၤကညီဂၤဒီး အတ်ရှ်တတ်နတ်တဖၣ်

ဝ မ့ၢ်ထဲပုၤကညီတဖုၤဒီးအတ်နတ်, အတ်ဒုတ်ထုတဖၣ်ဒီးဘၣ်. ပုၤကီၢ်မ့ၢ်နတ်ဖိလၢအအိၣ်လၢထံကီၢ်လၢအလဲထီၣ်လဲထီတဖၣ်ဒုၣ်လဲၣ်အိၣ်ဒီးအတ်နတ်, အဒိ-နီၣ်ကံ ၁၃ မ့ၢ်နီၣ်ကံလၢအဟဲတၢ်န့ၢ်တၢ်ဘူၣ်အၢတီၢ်သီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်မၤအဂ္ၢ်ပုၤဒီးနၢလၢအဂ္ၢ်တမ့ၢ်တဲကဘၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဆၣ်တၢ်အံၤမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အတ်နတ်တခါဒီးလီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး, အတ်နတ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်စ့ၢ်ကိးတဲဆိတၢ်ဆၢကတီၢ်အတ်ဆိတလဲ, န့ၣ်ဆၢၣ်အတ်ဆိတလဲတဖၣ်သ့လီၤ. ဒ်ပုၤကညီတဖၣ်ကွၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအတ်ဟ်သ့ၣ်ဟ်သးန့ၣ်ပုၤအဂၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိးမ့ၢ်ဒုတ်တမံၤယီၤန့ၣ်ပကထံၣ်ဘၣ်အဒိလၢလၢန့ၣ်လီၤ.

တၢ်နတ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢဖဲကလံၤမ့ၢ်ကဟဲအူတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်အခါန့ၣ်ထွံၣ်ဒီးသၣ်မံၤယီၤတဖၣ်ပျံတၢ်ဒိၣ်မးလီၤ. တၢ်လၢလၢတဖၣ်မ့ၢ်ကဲထီၣ်န့ၣ်မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤကအာဝဲလီၤ.

- ဒုၣ်ကိး, ဒုၣ်ပုၤဒိၣ်န့ၢ်ဒီးအလီၢ်
- ဆိဖါကီၢ်မ့ၢ်အိၣ်အိၣ်စ့ၢ်
- ကနဲဒီးစီၤကပုၤတဖၣ်မ့ၢ်တအိၣ်လၢဖိအလိလၢဘၣ်န့ၣ် မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤတဂ့ၤဘၣ်.

ကနဲဒီးစီၤကပုၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တဖိယၢ်တဖၣ်လၢအယုအိၣ်ဖိအစိထံန့ၣ်လီၤ. အယိဖဲမူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤတဂ့ၤဘၣ်အခါဖျါလၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ယုအိၣ်တၢ်တညီတဘျီဘၣ်. မ့ၢ်နဟ်သ့ၣ်ဟ်သးစ့ၢ်ကိးမၤ. ဖဲကလံၤအူအခါဖိတဖၣ်ဝဲဒိၣ်မးအယိဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တဖိယၢ်တဖၣ်အံၤကဘၣ်ယိၣ်ဝဲဒုၣ်လၢတၢ်အၢကဟဲဘၣ်အီၤအယိအဝဲသ့ၣ်တဟးထီၣ်လၢအဖၢပူၤဘၣ်.

- ထိုင်မှီယူဖုန်ဖုန်နှင့်တော်ကစူဒီးကလံမုန်ကလီဝဲလီ။
- ထီးမှီကိးသိင်အိထိုင်ဒီးစိန်နိန်ကုလကမာအသွံ
- ညှပ်မှီစံင်ထိုင်လၢထံကျါဒီးဖိင်အိင်တော်ဖိယာ်လၢတစီၤစုၤဘူးဒီးထံဖံးခိင်ကဲင်ဆိးအခါ

တဘျီဘျီလၢပဝဲပုဂံကညီတဖန်အဂီၢ်ကီဝဲလၢပကသုင်ညါမှီဆင်ဖိကီၢ်ဖိတဖန်သုင်ညါတော်ကဲထိုင်သးတဖန်လဲင်ဘင်ဆင်, ဆင်ဖိကီၢ်ဖိတဖန်သုင်ညါဝဲလၢကဘင်ယုာ်ပူဖျဲးအသးဖဲလဲင်န့ၣ်လီၤ။ ဖဲအပူၤကွံာ်စူၢ်န့ၣ်မံးန့ၣ်ပုဂံတထံင်ဘင်ဒင်လဲာ်ဆင်ဖိကီၢ်ဖိသံအါအါဘင်န့ၣ်ကမုၢ်လၢအသုင်ညါဆိတော်ကဲထိုင်သးအခါဖဲလဲင်န့ၣ်လီၤ။

- ညှပ်တီသ့မှီဖဲအိင်လၢထံဂါနံၤဒ်သိးကဟးဆွဲးကလံမုန်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။
- ဖဲတော်ကစူၤလီၤအခါကပီၤတဖန်ဟးထိုင်လၢအဒါလီၤ။
- ကနဲတဖန်တဟးထိုင်လၢအဒါဘင်။

လၢဟီၣ်ခိၣ်ချါတော်လုာ်တော်လုာ်ထူသနူတဖန်အိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်ဘင်ယးဆင်ဖိကီၢ်ဖိဒီးအတော်သုင်ညါနီၣ်ပာ်လၢကဖးမူခိၣ်ကလံၤသိၣ်ဂီၤလီၤ။

- ညှပ်အိၣ်တော်စူၤဖဲကလံမုန်ဖဲလၢမှီထိုင်တကပၤအခါလီၤ။
- ထိုင်ယူၤမှီဖုန်လီၤဒီးပာ်ဖိၣ်ထိုင်အသးလၢသုင်ဒုသုင်တြါတဖန်အလီၤဒီးလီၤတဲစိအပျံၤသုင်တဖန်အလီၤ န့ၣ်မူခိၣ်ကလံၤသိၣ်ဂီၤတဂ့ၤဘင်။

ထိုင်န့ၣ်အန့ဆင်အိၣ်လၢအယူၤပိာ်ထွဲကလံၤအခံ (လေစုန်မျော) လီၤ။ အယိအဝဲသုင်တဖန်အနါအိၣ်လၢကလံၤအသဟီၣ်ဖဲအယိဖဲတော်မှီကစူၤဒီးကလံၤအူန့ၣ်သုင်ညါဆိဝဲအယိယူၤဖုန်လီၤဝဲန့ၣ်လီၤ။

- သင်မံယီၤဒီးထွံင်အိၣ်နိၣ်တချူးတော်စူၤအခါလီၤ။
- စိးဝင်ယးမှီယူၤခံဘုင်တဆိန့ၣ်တော်ဆါကတီၢ်ဂ့ၤဝဲလီၤ။
- မဲာ်တဲးလဲးဒီးသိတဖန်မှီအိၣ်ဖိၣ်ထိုင်သးတဘျီလၢတော်လီၢ်တတီၤန့ၣ်ခဲမှီဆုၣ်တော်စူၤကဒိၣ်လီၤ။

ကညီအတ်တိုက်ထုဒီးတိုက်တိုက်နတ်တဖ်

- နံလမာယာ (ladybugs) တဖ်မ့အိန်ဖိုင်လိာ်သးတပူယီဒီးယူနတ်တိုက်ကတိာ်
ဝဲနတ်လီၤ.

ဒ်ကညီဖိအတ်ဖံးအိန်မအိန်လၢကျဲအါဘိအံၤဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢသ့ၣ်ပှ်အိန်ယၢၤဒီးန့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤအသိးအယိမူဒါအိန်လၢကညီဖိကိးဂၤဒဲးကတ်ကတိာ်ဒီးကဟုကယာ်န့ဆၢၣ်တၢ်န့ၣ်သၢတဖ်န့ၣ်လီၤ. ကညီသ့ၣ်က့သးပှ်လၢပျၢၤတဖ်တမၤလိန့ၣ်လိာ်လဲၣ်ဒါဘၣ်. ကညီဖိစိၤလၢညါတဖ်မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢန့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤဝးဝးန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဖ်မၤနီၣ်မၤယၢၤဒီးကွၢ်တၢ်ဆၢကတိာ်လၢဆၢၣ်ဖိကိာ်ဖိ, တၢ်ဖိလံၤဖိယၢၤဒီးထီၣ်ဖိလံၣ်ဖိလၢအအိန်လၢပှ်လၢကျါသ့ၣ်တဖ်န့ၣ်လီၤ. တကးဒ်ဘၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖ်အိန်ဒီးအတ်တိုက်ထုဒီးတၢ်ပနီၣ်လၢအတ်ဖံးအိန်မအိန်အပူၤစ့ၢ်ကိးလီၤ. အဝဲသ့ၣ်တမၤအိန်နါစိၤဝဲဘၣ်. မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤတၢ်ဆိတလဲမၤအသးတဖ်ကွၢ်စ့ၢ်ကိးဝဲခိဖျိတၢ်မံၤလၢဒီးထီၣ်ဖိလံၣ်ဖိတဖ်ပှ်သီၣ်ဒီးအတ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ယုအိန်ဒ့ၣ်ညၣ်န့ၣ်တယုအိန်ဝဲဒ်လၢထံခံကွၢ်စိးဘၣ်. တၢ်လူၤအိန်ပှ်စ့ၢ်ကိးအိန်ဝဲတၢ်မံၤလၢထံအိန်ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢအဒုၣ်အထုဝဲသ့ၣ်တဖ်တအိန်ဝဲဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်တဖ် တၢ်စ့ၢ်တၢ်နတ်အိန်ဝဲဒ်လၢမ့ၢ်အိန်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်တၢ်ကိတၢ်ခဲတၢ်နးတၢ်ဖျိၣ်ကဘၣ်အိၤဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအမၤဝဲသ့ၣ်တဖ်တလဲၤအသးဘျုးဘျုးဆီဆီဘၣ်ဖုးန့ၣ်လီၤ.

ဒ်န့ဆၢၣ်တၢ်ဘၣ်တ့သ့ၣ်တဖ်မ့ၢ်ပှ်လၢပျၢၤတဖ်န့ၣ်ရံၣ်ကွၢ်တၢ်ဆၢကတိာ်အသိးပာ်ဖျါထီၣ်အတ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒီးအတ်မၤအသးလၢပှ်ကညီတဖ်ကပလီၢ်ပဒီးသးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တကးဒ်ဘၣ်အမဲာ်ညါမူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤတၢ်ဆိတလဲသ့ၣ်တဖ်စ့ၢ်ကိးသ့ၣ်က့သးပှ်စိၤဖဲန့ၣ်တဖ်သ့ၣ်ညါဝဲခိဖျိန့ဆၢၣ်တၢ်ဘၣ်တ့တဖ်အတ်မၤအသးလီၤ.

ကလုာ်အါမံၤအတ်တိုက်ထု, အတ်နတ်အိန်အါမံၤအသိးတၢ်နတ်တနီၤကဂ့ၤဒီးကကြၢၤဝဲလၢပဂီၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်တနီၤတခီကမ့ၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဝဲဒီးတၢ်ကထံၣ်အိၤလၢ တကြၢၤလၢဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤ, တၢ်ကကွၢ်လၢတၢ်အိန်သးဒီးပံးယာ်တၢ်လၢအဂ့ၤဒ်သိးကအိန်မူပှ်ဒီးပှ်ကလုာ်တကလုာ်အကံၢ်အစီန့ၣ်လီၤ.

ကညီအတော်စိုက်တော်နာန်ဘဉ်ဃး တော်သူတော်ပွဲတဖန်

ပုၤ ကညီတဖန်လၢမိၤလုာ်ပာ်လၢန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤအိၣ်ယဲၤအိၣ်ဘုးတဖန်န့ၣ်လီၤ. လိာ်ခံတၢ် ဘူၣ်တၢ်ဘါအကလုာ်ကလုာ် နဲခရံၣ်ဖိ, ဘူးဒး, မူးစလုၣ်ဒီးတၢ်ဘါအဂုၤအဂၤတဖန် ဟဲန့ၣ်လီၤဝဲဆူပုၤကညီကလုာ်အကျါအယိအဝဲသ့ၣ်စ့ၢ်ကိးလုာ်ပိာ် ထွဲဝဲတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ တဖန်အံၤအခံလီၤ. ဘဉ်ဆဉ်ပုၤကညီဖိတဖန်န့ၣ်ဝဲလၢတၢ်ခဲလၢန့ၣ်အိၣ်ဒီးအကစၢ်ဒ်အ မ့ၢ်သ့ၣ်ကစၢ်, ဝဉ်ကစၢ်, ထံကစၢ်, ကီၢ်ကစၢ်, ကစၢ်ကလိကစၢ်, ထံကျိထံကွၢ်ကစၢ်, သံ ခိၣ်မုၢ်ပါဒီးတၢ်သူတော်ပွဲတဖန်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်နာ်တဖန်အံၤအဖီခိၣ်အိၣ်ဝဲဒီးအတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုအကလုာ်ကလုာ်လၢအသိးလီၤ.

- ဖဲနလဲၤန့ၣ်လီၤလၢပုၤဒိၣ်ယိာ်အပူၤအခါနတဘဉ်ဆိၣ်တၢ်, ကတိၤတၢ်ကလံာ်က လၢဒီးတၢ်ကတိၤတဆဲးတလၢတဖန်ဘဉ်.
- နတဘဉ်အုၣ်ဆါဒီးဆံၣ်ဆါနါစိၤလၢသ့ၣ်ခိၣ်ထံး, ဝဉ်ခိၣ်ထံးဘဉ်. နမ့ၢ်မၤဘဉ် လံာ်ဒီးနကဘဉ်ထူးပွဲၣ်ထူးဖွဲဒီးယုကညး က့ၤတၢ်လီၤ.
- နမ့ၢ်လဲၤန့ၣ်လီၤပုၤသံဝံၤတချူးဟဲက့ၤထီၣ်ဟံၣ်ဖိခိၣ်နကဘဉ်ပံၤနခိၣ်, ပျါနမဲာ် မ့ၢ်ဝံၤနကဘဉ်ထီၣ်ဆူဟံၣ်ဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်ဘဉ်န့ၣ်နာ်ဝဲလၢတၢ်ဝံတၢ်က လၢကဟဲက့ၤပိာ်ထွဲက့ၤအခံလီၤ.
- ဖဲမုၢ်ဟါလီၤသံလုာ်သံလါအဆၢကတီၢ်န့ၣ်ပုၤတဘဉ်ဟးစိာ်ဝုၤဝီၤဖိသ့ၣ်လၢဟံၣ် ချါဘဉ်. တၢ်ဝံတၢ်ကလၢကဂဲၤလိာ်ကွဲဖိသ့ၣ်ဒီးဖိသ့ၣ်ကဟီၣ်ဘဉ်ဖုးလီၤ.

○ ပုၤမ့ၢ်လဲၤဟးပုၤန့ၣ်ပုၤတဘဉ်ကိးလိာ်အသးမံၤဘဉ်.

လၢပုၤန့ၣ်သံခိၣ်မုၢ်ပါတဖန်အိၣ်အယိဖဲနကိးလိာ်နသးအခါအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်စံးဆၢဘဉ်

ကညီအတော်နှင့်တော်ထုဒီးတော်ဖျော်တော်နတ်တဖန်

ဖူးဝဲန့ၣ်နကဟးဖျိုးဘၣ်ဖူးလီၤ.

- တၢ်တဘၣ်လိလီၤဖိသၣ်တၢ်ကူတၢ်ကၢလၢဟံၣ်ချၢလၢမုၢ်နၢနီၣ်ဘၣ်. တၢ်တဂ့ၤတဘၣ်ကကျးလီၤလၢဖိသၣ်အကူအကၢဖိခိၣ်ဘၣ်ဖူးလီၤ.

- တၢ်တဘၣ်ပျီၤလိာ်ကွဲဖိသၣ်အခိၣ်ဘၣ်. ဖိသၣ်ကဆံၣ်ဆါဒီးဘၣ်အသးလီၤ.

ပုၤကညီတဖန်ပာ်ကဲပုၤအခိၣ်ဒ်တၢ်လၢအိၣ်ဒီးအသူးအသ့ၣ်တခါလီၤ. တၢ်တဘၣ်ပျီၤပုၤခိၣ်ဒီးတၢ်တဘၣ်ပျီၤလိာ်ကွဲၣ်လဲာ်ဖိသၣ်ဆံးတဖန်အခိၣ်ဘၣ်လီၤ.



ပုကညီတဖဉ်အတံနံအိဉ်လတံသုတံပိုအဂံနံပကထံဉ်ဘဉ်ခီဖျိအတံစံဉ်
ဃးတဲဃးလလံတဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

တံဖိစိလိၤ

ကစာ်ဖးဒိဉ်လအအိဉ်ဖျါဝဲလါဂုၤမးန့ဉ်အိဉ်သုဉ်ထီဉ်အသးလကလံၤစိးဆူကလံၤထံးန့ဉ်
လီၤ. ဘျဉ်ပစီသ့ဉ်တဖဉ်လီၤဝဲအပိကစာ်လအအိဉ်ဖျါလါလါအံၤမးမးအသးဒ်အမး
ဘာယံကစာ်ဖးဒိဉ်အံၤသတးဒီးပကွါလအယံတခီ, တံအိဉ်ဖျါမးအသးဒ်တကဆဲကဆီ
ဘဉ်လီၤ.

ဝဲကစာ်အခိဉ်ထံးန့ဉ်ထံမူကျိဖိအိဉ်ဝဲတကျိဒီးတံလီၤတတီၤလတယံတဘျးဒီးထံဖိကျိ
အံၤ, ထံလီၤဆူအိဉ်ဝဲတတီၤန့ဉ်လီၤ. ထံလအဟဲလီၤဝဲလတံလီၤဆူတဖဉ်န့ဉ်ယုၤလီၤခီဖျိ
ဝဲထံမူကျိ စ့ၢ်ကီးန့ဉ်လီၤ. ထံလီၤဆူအလီၤန့ဉ်အကစီထီကအိဉ်ဝဲအပျံၤယံဆံယဉ်ယဉ်,
ဒီးလီၤဆူဝဲခံပတီၢ်အပိ, ဖျါဝဲယံလအိဉ်မးန့ဉ်လီၤ.

ထံလီၤဆူတုၤလီၤလလံတခီကထီဉ်ကွံဖးလဲၢ်အကဝီၤဒီးထံတဖဉ်လီၤဝဲဆူညါခီလတံ
ကျိဖိတဘိအပူၤန့ဉ်လီၤ. ဝဲကွံအကဝီၤပူၤန့ဉ်ဒီးထံဆံမးတုၤဒေဉ်လဲၢ်ပကွါဒီးပထံဉ်ဘဉ်ညဉ်
ဖိတဖဉ်အကလုာ်ကလုာ်တကးဒီးဘဉ်လါၢ်ဖျါဖိဒိဉ်ဒိဉ်ဆံးဆံးတဖဉ်အိဉ်ဖျါဝဲဂုၤမးဝဲထံ
လံအပူၤန့ဉ်လီၤ. ထံကယိာ်ဒေဉ်ထံသပျါဒီးလွံၢ်ပျါယဉ်ယဉ်န့ဉ်အပိသတးဒီးဂုၤဝဲလတပက
လုာ်ထံအဂီၢ်စ့ၢ်ကီးန့ဉ်လီၤ.

တံလီၤတတီၤလအတယံတဘျးဒီးထံမူကျိအံၤပုၤဖိဉ်သဉ်ခွါသးစာ်အိဉ်ဝဲတဂါဒီးအမံၤ
မ့ၢ်ဝဲစီလါန့ဉ်လီၤ. အဝဲအိဉ်ဝဲထံတဂါဒီးလုာ်အိဉ်အသးသမူလတံဖဲးဒုးဒုးသံဉ်အတံ
မးလီၤ. ဖိဉ်သဉ်ခွါသးစာ်တဂါအံၤအိဉ်ဝဲဒီးအတံသုဉ်ဂုၤသးဝါလပုၤကိးဂါဒီးအဖိခိဉ်,
တကးဒ်ဘဉ်အဲဉ်ကွံဘဉ်ဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ဉ်တဖဉ်လအအိဉ်ဝဲလပုၤလံကျါသ့ဉ်တဖဉ်စ့ၢ်
ကီးလီၤ.

စီၤလါအံၤအမိၢ်ဒီးအပာ်ခံဂသံသဒေဉ်ကွံအီၤဝဲအအိဉ်ဝဲယံနံဉ်ယဉ်ယဉ်န့ဉ်လီၤ. အဝဲအ
ဘျဉ်ဂုၤဒီးဝဲလအဖါတံဖိဉ်သဉ်ခွါပုၤတဂါကွါထွဲဒိဉ်ထီဉ်အီၤလီၤ. အတံဟဲဝဲတဂုၤဘဉ်အ

ကညီအတော်စုတော်ထူးတော်စုတော်စုတော်

ယိ၊ ဖဲအဝဲဟဲလဲၤဘိတိုင်အိၣ်ဝဲအနံၣ်တဆံယုနံၣ်အခါအဝဲအဖါတံၢ်ဖိၣ်သၣ်ခွါပှၢ်တဂၤအံၤသံသဒၣ်အီၤကဒီးလီၤ.

ပှၢ်ဖိၣ်ယဲဆဲခိၣ်န့ၣ်ပှၢ်လၢပှၢ်တဖၣ်ကွၢ်တလီၤဝဲ, ဒီးဟးဆွဲးဝဲ, ဒီးတကန့ၣ်ယုၣ်ဝဲဘၣ်အယိသတးဒီးအသ့ၣ်ဆံးသးဆံးဝဲဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်အဂ့ၢ်လဲၣ်န့ၣ်, ဖံဖုလၢပှၢ်လံၤလံၤဖျါဝဲန့ၣ်ဝဲလၢဖိၣ်ယဲဆဲခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၤစၢၤ, မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးဒီးအမ့ၢ်တၢ်ဆါတကလုၣ်လၢအဘၣ်ကူကံၢ်တၢ်သ့ဝဲအယိန့ၣ်လီၤ.

ဒ်န့ၣ်အယိဒီးဝဲဖိစီၤလီၤအံၤလဲၤအိၣ်လဲၤဆိးဝဲဖဲကစၢ်တၢ်လီၤတတီၤလၢအယံၤဒီးဖူဖိသဝီဖိ, ဒီးအိၣ်ဆိးဖံးအိၣ်မၤအိၣ်ခူးအတၢ်မၤပှၢ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်မံသးမံန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်သးစၢ်တဂၤလၢအသ့ၣ်ဂ့ၤသးဝါ, အတီအလီၤအယိဒီးထိးမံၤတၢ်အူးဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအဂၤလၢအဟဲမၤဟးဂီၤအတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိတဖၣ်န့ၣ်တဆိၣ်တထုဝဲဒၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်တခီၣ်အသးမုၢ်မုၢ်ဒီးဆိၣ်ဂ့ၤဆိၣ်ဝါဝဲဒၣ်လီၤ.

မူၤဆိလၢအလဲၤခးအိၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်မ့ၢ်ဟဲတုၤဆူအအိၣ်ဒီး အဝဲဆိၣ်ဂ့ၤဆိၣ်ဝါဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ဒ်သိးကပူၤန့ၣ်ပူၤဒါအယိဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ပူၤဖျဲးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲဖိစီၤလီၤအံၤညီၣ်န့ၣ်လဲၤလုၣ်ထံလၢထံမူၤကျိၤအယုၤလီၤဝဲထီၣ်ဘိအပူၤလၢအဘူးဒီးကစၢ်ခိၣ်

ထံးဖဲအအိၣ်ဆိးဝဲအလီၤလီၤ. လဲၤဝဲဆူထံမူၤကျိၤဖိအံၤတဘျီဘၣ်တဘျီဒီး, ယုမၤန့ၢ်တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်ဖဲထံမူၤကျိၤထးခီလီၤကဝီၤန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်တနံၤဖဲအဝဲလဲၤတၢ်ဆူကစၢ်သ့ၣ်ပှၢ်ပူၤလၢအအိၣ်ဘျီအိၣ်ဘျီမးအပူၤအခါ, အဝဲနၢ်ဟူတၢ်ကလုၢ်ကတီၤဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သဲဒ်ဆိအိၣ်အိ, ထံၣ်မိၤတၢ်န့ၣ်အယိ, အဝဲအိၣ်ဂၢ်ထီၣ်အသးဒီးကန့ၣ်ထံဆးဝဲဒၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဆၣ်ဒီးတထံၣ်ပှၢ်နီတဂၤဘၣ်. မ့ၢ်လၢကလံၤအူတၢ်အယိ, တၢ်သိၣ်တၢ်သဲအိၣ်ထီၣ်ခါ, မ့ၢ်တမ့ၢ်ထံယုၤလီၤလၢထံမူၤကျိၤအပူၤအယိတၢ်သိၣ်တၢ်သဲအိၣ်ထီၣ်ခါန့ၣ်ဆိကမိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢအသးပူၤန့ၣ်လီၤ.

အိၣ်ဝဲတနံၤဖဲအဝဲဆုၣ်နီၤလၢလၢၤဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်အဖီခိၣ်လၢထံမူကျိအကပၤဒီးကွၢ်လီၤဝဲထံ
လၢအယွၤလီၤလၢထံမူကျိအပူၤန့ၣ်လီၤ. ထံယွၤလီၤဝါဆံ့ဂ့ၤမးဒီးထံၣ်ဘဉ်ဝဲညဉ်ဖိပြံသ့ၣ်တ
ဖၣ်ဃုၢ်ထီၣ်ဃုၢ်လီၤဝဲထံကျိပူၤအယိသတးဒီး, ကွၢ်ကီဝဲမုၢ်သ့ၣ်မုၢ်သးဘဉ်အီၤဒိၣ်ဒိၣ်က
လဲၣ်လီၤ.

ဖဲအကွၢ်လီၤတၢ်ဒ်န့ၣ်အဖၢမုၢ်, လၢတၢ်တဆိကမိၣ်ဆိကမးအပူၤထံၣ်ဘဉ်ဝဲပိာ်မုၢ်ဖိအခိၣ်သု
ဖးထီတဘိအယိကဲထီၣ်မးတၢ်ကမၢကမၣ်လၢအဂီၢ်လီၤ. တဘျီယိစံၣ်လီၤဝဲလၢလၢၤအဖီခိၣ်
ဒီးအဝဲလဲၤလီၤမၤန့ၣ်ခိၣ်သုဖးထီတဘိအံၤလၢထံမူကျိအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဝဲၣ်ဖိစီၤလီၤသ့ၣ်ညါဝဲ
လၢခိၣ်သုဖးထီတဘိအံၤမုၢ်ဝဲဒၣ်ပိာ်မုၢ်ဖိအခိၣ်သုန့ၣ်လီၤ.

တုၤအန့ၣ်တဘျီဝဲၣ်ဖိစီၤလီၤလဲၤထီၣ်ဝဲဆူထံကျိထးခိ, ဒ်သိးကယုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်ဘဉ်ဃးဒီး
ပုၤကညီအဟံၣ်အယိအိၣ်တအိၣ်အဂ့ၢ်လီၤ. တယံာ်ဘဉ်ဒီးအဝဲန့ၢ်ဟူဝဲပုၤကတိတၢ်, ဒီးတၢ်
နံၤကဝဲၣ်ပျီၣ်ကဒိတဖၣ်လၢအယံၤအယိသတးဒီးကန့ၣ်ထံဝဲဒၣ်လီၤ.

ဘဉ်ဆၣ်ဒီးတထံၣ်ဝဲပုၤနီတဂၤဘဉ်, အဝဲလဲၤကဒီးဝဲဖဲတၢ်ကလုာ်တဖၣ်သီၣ်ဝဲန့ၣ်ဒီးဖဲထံ
လီၤဆူအဖီလၢ, ဖဲလၢၢ်ဘျဉ်ဘဉ်အလီၤန့ၣ်ထံၣ်ဘဉ်ဝဲပုၤပိာ်မုၢ်လီၤဘိဖိခံၤလုာ်ထံအခါပုၤ
အခိၣ်သုလီၤ.

မုၢ်လီၤဘိခံၤအံၤဟံၣ်မၤအသးဒ်တထံၣ်ဘဉ်ဝဲၣ်ဖိစီၤလီၤဒီးပံၤခိၣ်သုအခါ, တဲတၢ်တခီခီနံၤဝဲ
တခီခီန့ၣ်လီၤ. ဝဲၣ်ဖိစီၤလီၤထံၣ်ဘဉ်ဝဲမုၢ်လီၤဘိခံၤအံၤအညဉ်ဖိဝါ, အမဲဖိဝါဆံ့ဂ့ၤမးအ
ယိ, လီၤအဲၣ်လီၤကွံဘဉ်အီၤဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲၣ်, တုၤတဲကွၢ်ဝဲလၢအဂ့ၢ်တသ့လၢဘဉ်န့ၣ်လီၤ.

ဝဲၣ်ဖိစီၤလီၤပၤအသးတန့ၢ်လၢဘဉ်အယိ, လဲၤသုးဘူးထီၣ်အသးဆူမုၢ်လီၤဘိခံၤန့ၣ်အ
အိၣ်ဒီးသံကွၢ်အီၤတကူၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်တဖူသးတဖူအပူၤလီၤ.

“ဒုမုၢ်သ့ၣ်ဧၤ, မုၢ်သုအိၣ်သုဆိးဖဲလဲၣ်...တၢ်လီၤဖဲအံၤဝဲၣ်ဖိဖဲတုၤခဲအံၤခဲအံၤ, ဘဉ်ဆၣ်ဒီး
တထံၣ်ဘဉ်ပုၤကညီနီတဘျီဘဉ်...မုၢ်သုအိၣ်သုဆိးဖဲလဲၣ်...ဝံသးစူၤတဘဉ်ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သး
နီတမံၤတဂ့ၤ. ယတသ့ၣ်ညါအယိယသံကွၢ်သုလီၤ...”

ကညီအတော်နုတ်တော်ထုဒီးတော်ဖျော်တော်နတ်တဖဉ်

မုဉ်လိဉ်ဘိအဒိဉ်တဂၢတဟ်နၢဟူအသးဒီးကတိၤကသ့ဒ်တၢ်ဆူအဒုမုဉ်ဖိအိဉ်န့ဉ်ဒီးအဒုမုဉ်
ဖိက့ၤထီဉ်ကူကၢက့ၤအကူအသိးဝံၤဟါမၢ်ကွံဉ်ဝဲဒဉ်လီၤ. မုဉ်လိၤဘိအဒိဉ်တဂၢအံၤယဉ်
ဆၢမဲဉ်က့ၤဝဲဝဲဖိစီၤလီၤလီၤ.

“ဝဲဖိစၢ, သးဘူးနသးဆူဒုမုဉ်အကပၤမိဉ်...မ့ၢ်ဝဲဖိဖဲတုၤဖဲတၢ်လီၢ်အံၤဒ်လဲဉ်. နအဲဉ်ဒီးစံး
ကတိၤတၢ်တမံၤမံၤဒါ, တၢ်စံးတၢ်ကတိၤမ့ၢ်အိဉ်ဒီးစံးကတိၤစၢ်ခိတက့ၢ်, ဒုမုဉ်မၤစၢၤဝဲဖိမ့ၢ်သု
ဒီးကမၤစၢၤသၢဉ်...”

မုဉ်လိဉ်ဘိအံၤနံၤကမ့ၢ်ထီဉ်ဝဲဒဉ်တုၤအမဲဖိဖျါထီဉ်ဝဲတစဲးဖိဒီးသံကွၢ်ဝဲဝဲဖိစီၤလီၤလၢတၢ်သ
ညါးသပှၢ်န့ဉ်လီၤ.

“အၢဉ်...မ့ၢ်တၢ်ဒ်အံၤလီၤ. တၢ်လီၢ်ဖဲအံၤလၢညါခိဝဲဖိတထံဉ်ဘဉ်ပှၢ်နီတဘျီဘဉ်. မ့ၢ်သ့ဉ်ညါ
ဒုမုဉ်သ့ဉ်အိဉ်ဆိးဝဲအံၤဒီးဝဲဖိကဟဲဟးအိဉ်သကိးသုသၢဉ်...”

“ဝဲဖိဒု, ကလိးဟ်မၤအသးဒီးတဲနၢ်ပၢ်တၢ်လံ...ဝဲဖိဝဲတၢ်သ့ဒီးတဲစၢ်ခိ...ဒုမုဉ်ကနၢ်မုဉ်ဒဉ်
တၢ်လီၤ...” မုဉ်လိဉ်ဘိတဂၢအံၤကတိၤဆၢက့ၤအီၤဖျါဒ်အမဲဉ်ဆုးတစဲးစဲးအယိ, ဝဲဖိစီၤလီၤ
ကွၢ်အီၤ, ဒီးတနၢ်ပၢ်ဘဉ်လီၤ.

“လၢအံၤ, ဒုမုဉ်...ဒုမုဉ်စံးတၢ်န့ဉ်မ့ၢ်ဒ်လဲဉ်တခိလဲဉ်...ဝဲဖိကလိးဟ်မၤအသးဒီးတဲနၢ်ပၢ်တၢ်
တသ့စ့ၢ်ကိးဘဉ်..”

“မ့ၢ်မးလံဝဲဖိစၢ, ဝဲဖိစံးလၢဝဲဖိမ့ၢ်သ့ဉ်ညါဒုမုဉ်သ့ဉ်အိဉ်ဆိးဝဲအံၤဒီး, ဝဲဖိကဟဲဟးအိဉ်
သကိးပှၢ်အယိ, ဒုမုဉ်လိာ်လုတၢ်လီၤ. နဟဲသ့လီၤ, နဟဲဟးအိဉ်သကိးပှၢ်သ့လီၤ. ဒုမုဉ်
သ့ဉ်အဲဉ်တူၢ်လိာ်တမ့ၢ်တပျီၤကစီဒီလီၤ. တမ့ၢ်ဒ်သိးဝဲဖိအသိးဘဉ်...”

မုဉ်လိဉ်ဘိအံၤစံးဆၢက့ၤဝဲဖိစီၤလီၤလၢတၢ်နံၤကမ့ၢ်အပူၤလီၤ. “နစံးဒ်လဲဉ်...တမ့ၢ်ဒ်သိးဝဲဖိ
အသိးဘဉ်န့ဉ်ဒါ..လၢညါခိန့ဉ်မ့ၢ်ဝဲဖိထံဉ်ဒီးတိနိဉ်ဘဉ်ဒီးဒုမုဉ်တဘျီဘျီစ့ၢ်ကိးဒါ..”

“ကိနးလဲၣ်, ဝဲဖိဧၤ, ... ဝဲဖိဟဲအိၣ်ဟဲဆိးဖဲတၢ်လီၤအံၤန့ၣ်, ဒုမုၢ်သ့ၣ်ညါလၢအခိၣ်ထံးလံၤလံၤလီၤ.”

“ဒဲလဲၣ်... ဒဲလဲၣ်... ဝံသးစူၤစံးကဒီးတဘျီ... ဒီးမ့ၢ်ဝဲဖိန့ၣ်ဟူဒုမုၢ်စံးကတိၤတၢ်န့ၣ်ကမၢ်တခါ”

“အာၣ်... ဒုမုၢ်သ့ၣ်ထံၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါဝဲဖိလၢဝဲဖိဟဲတုၤအိၣ်ဆိးဝဲဖဲအံၤလၢအခိၣ်ထံးလံၤလံၤလံၤ... ဒုမုၢ်စံးတၢ်န့ၣ်လီၤ..ကဲ...ဆဲးဘၣ်န့ၣ်လဲၣ်...”

ဝဲဖိစီၤလီၤကမၢ်ကမၢ်ဘၣ်အသးဒီးဘၣ်ကတိၤဆၢက့ၤမုၢ်လီၤဘိမန့ၣ်မန့ၣ်န့ၣ်ဆိကမိၣ်ကၣ်က့ၤဝဲတဘၣ်နီတပူၤလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. “ဝဲဖိ... နသးဒုဒီလဲၣ်... မ့ၢ်တၢ်ဒဲအံၤလီၤဝဲဖိဧၤ...စးထီၣ်ဝဲဝဲဖိဟဲတုၤဝဲတၢ်လီၤအံၤန့ၣ်ဒုမုၢ်သ့ၣ်လဲၣ်တုၤဆူဝဲဖိအခုးပူၤကိးနံၤဒဲးလီၤ. ဒုမုၢ်သ့ၣ်နီၣ်ကွံာ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢကဟဲမၤဟးဂီၤန့ၣ်ကိးမ့ၢ်နံၤဒဲးလီၤ. ဝဲဖိတခါအိၣ်ဒုအတၢ်ဒီးတဟ်သ့ၣ်ညါအသးဒီးဒုမုၢ်သ့ၣ်ဘၣ်..တမ့ၢ်ဇဲၤ..”

“ဒုမုၢ်အတၢ်တဲဖျါတဖၣ်အံၤ, မၤမးအသးဒဲဝဲဖိအတၢ်မံမိၢ်အသိးန့ၣ်လီၤ. ဒုမုၢ်သ့ၣ်ဟဲဆူဝဲဖိအခုးပူၤကိးမ့ၢ်နံၤဒဲးန့ၣ်, ဝဲဖိတထံၣ်မးလဲၣ်...”

“ဝဲဖိမးတအဲၣ်ဒီးထံၣ်ဒုမုၢ်သ့ၣ်န့ၣ်, တမ့ၢ်ဇဲၤ...”
မုၢ်လီၤဘိမန့ၣ်ကမ့ၢ်ထီၣ်ဝဲတစဲးဒီးတဘၣ်ဝဲဖိစီၤလီၤလၢတၢ်ကတိၤလိာ်လ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

“ဒဲအံၤဒုမုၢ်ဧၤ, ဝဲဖိမ့ၢ်တထံၣ်ခိၣ်သုဖးထီတဘိလၢအဟဲလီၤထွံလီၤယွၤဘၣ်ဒီးကဟဲထံၣ်ဒုမုၢ်ဒဲသိးအံၤကသ့ဝဲဧၤ...”

“မ့ၢ်စဲယဲၤလီၤ... မ့ၢ်စဲယဲၤလီၤ, ဒုမုၢ်သ့ၣ်တဟ်ဖျါသးဘၣ်အယိ, ဝဲဖိတထံၣ်ဒုမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. ဒုမုၢ်သ့ၣ်အိၣ်ဖဲအံၤယံာ်တၢ်မးလဲၣ်...ဝဲဖိမ့ၢ်ပုၤတီဝဲလီၤဝဲတကၢအယိ, ထံၣ်ဘၣ်ဒုမုၢ်သ့ၣ်ဒဲသိးအံၤသ့ဝဲဒုန့ၣ်လီၤ.”

ကညီအတံ့အတံ့ထုဒီးတံ့ဖျံတံ့နံတဖှ်

ဝဲဖိစီလီဒီကန့ဉ်မုဉ်လီဘိတဂါအံၤအတံ့တဲဘဉ်အီၤတဘီဝံၤတဘီန့ဉ်ဒီးလၢအသးပူၤပှဲၤ
ဝဲဒီးတံ့ကမၢကမၢန့ဉ်လီၤ.

“အာၣ်...ဝဲဖိ, မ့မ့ဒ်န့ဉ်ဒီး, ဟဲဟးအိၣ်သကိးပှၤလၢပသဝီမိၣ်... တံ့ဆၢကတီၢ်အိၣ်ဒီးကစီ
ဒီတမ့ၢ်ဇၢ...လဲၤပိာ်ပခံဒီးအိၣ်သကိးပှၤမိၣ်..”

“တချုးနကိးယၢဒီးဘဉ်န့ဉ်ယအဲၣ်ဒီးလဲၤမးလံ, နမ့ၢ်ကွဲယၢဒ်အံၤ, ယကလဲၤသပှ်ကတံၢ်
လီၤ, ဒုမုဉ်ဇၢ...”

“အိ...ဝဲဖိတဂါအံၤ, ယအဲၣ်ဒီးလၢနကလဲၤအိၣ်သကိးပှၤနီၢ်နီၢ်အယိယကွဲနၢလီၤ. မ်ပလဲၤ
သကိးမိၣ်...”

မုဉ်လိၣ်ဘိတဂါအံၤကူထီၣ်ကၢထီၣ်အကူအသိးဝံၤဒီး, က့ၤကိးဝဲဝဲဖိစီလီၤဆူအသဝီအိၣ်
တံ့အလီၢ်န့ဉ်လီၤ.

အိၣ်တတီၢ်ဖိဒီးလဲၤတုၤဝဲဆူပှၤဖးယိာ်အပူၤဒီးမုဉ်လီဘိအံၤဟံးန့ၢ်သ့ၣ်ဒုဖိလၢအအိၣ်ဒီးအ
လၢတဒုဝံၤဝံၤဝဲလၢဝဲဖိစီလီၤအမဲၣ်ညါတဘီလီၤ. မၤဝဲဒ်န့ဉ်ဒီးဝဲဖိစီလီၤအမဲၣ်ကပီ
ထီၣ်ဒီးထံၣ်ဘဉ်သဝီလၢအယံလၢမးတဖျၢၣ်အိၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလီၤ.

သဝီတဖျၢၣ်အံၤဖိတဖှ်အိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်အယိဖျါယံဖျါလၢဝဲဒိၣ်မး, ဒီးဝဲဖိစီလီၤ
ထံၣ်ဘဉ်ဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖှ်ဘိၣ်သိဝဲဂ့ၤမးန့ဉ်လီၤ. ပှၤသဝီဖိတဖှ်ကူသိးဝဲကညီကူ
ကၢတဖှ်, ဒီးလီၤဆီဒုတံ့မုဉ်လိၣ်ဘိခွါလိၣ်ဘိတဖှ်ကူသိးဝဲကညီဆူပျီဝါတဖှ်လီၤ.

လူၤဒုးနဲၣ်ဝဲသဝီန့ဉ်ဝံၤ, မ့ၢ်လၢမုာ်ဟါလီၤမုာ်ကလီၤန့ၢ်ဘူးထီၣ်လံအယိ, ဝဲဖိစီလီၤကဘဉ်
က့ၤကဒါက့ၤဆူအတံ့အိၣ်တံ့ဆိးအလီၢ်လီၤ.

“ဝဲဖိဇၢ, မုာ်ဟါလီၤလံ, နကဘဉ်က့ၤဆူနတံ့အိၣ်တံ့ဆိးအလီၢ်ဒီးမိၣ်... တဘဉ်ဆိကမိၣ်
ဒီးဟံးသးလၢပနီၣ်ကွံာ်ပှၤတမ့ၢ်တဂ့ၤဇိၣ်....”

“ဟ်နသးခုန်ခုန်ဒီးဘဉ်ယိဉ်ဘဉ်ဘဉ်တော်နီတမံတဂ့ၤ...တော်ဒုဉ်စၢၤယံၤဝဲတနံၤကျဲနဉ်သက့ၤ၊ ဒုမုဉ်သုဉ်မၤဘူးထီဉ်တော်ဒုဉ်စၢၤအယိ၊ ဝဲၤဖိကထံဉ်ဘဉ်လၢအမုဉ်တော်ဘူးဘူးဖိန့ဉ်လီၤ။”

“အာဉ်... ဝဲၤဖိတဟါညါအံၤက့ၤဘဉ်ကတုၤဝဲဒံးဒါ... ဒုမုဉ်စၢၤ”

“တဘဉ်ကိတ်တဂ့ၤ... အအံၤဟံးန့ၤသုဉ်ဂံၢ်ဖိအံၤ...သုဉ်ဂံၢ်ဖိမုဉ်အိဉ်ဖဲဝဲၤဖိစုပူၤဒီးလၢတော်ဆၢကတိတ်တစိၢ်ဖိအပူၤ၊ ဝဲၤဖိကတုၤက့ၤဝဲလီၤ...” မုဉ်လိဉ်ဘဉ်ဟ့ဉ်လီၤသုဉ်ဂံၢ်တကူၢ်ဖိဒီးဝဲဘဉ်ဝဲ ဝဲၤဖိစိၤလိၤဒ်န့ဉ်လီၤ။

“တဘူးဒိဉ်မးလီၤ၊ ဒုမုဉ်စၢၤ...ဝဲၤဖိကက့ၤလီၤ...”

“မ့ၢ်...မ့ၢ်ဝဲၤဖိ၊ သုဉ်ဂံၢ်ဖိတကူၢ်န့ဉ်ပၤယာ်နဲတက့ၢ်၊ ဒီးဟဲအိဉ်သကိးပှၤတဘျီတဘျီမိဉ်”

မုဉ်လိဉ်ဘဉ်တက့ၤအံၤစံးကတိတ်တော်ဒ်န့ဉ်ဝံၤ၊ ကွၢ်စိဝဲဝဲၤဖိစိၤလိၤအတော်က့ၤကဒါက့ၤတုၤအအိဉ်တဒၢဝဲတစုလီၤ။ မ့ၢ်လၢသုဉ်ဂံၢ်ဖိအစိကမိၤအယိ၊ ဝဲၤဖိစိၤလိၤတဂၤက့ၤတုၤဝဲလၢတော်ဆၢကတိတ်စုၤကိတ်အပူၤလီၤ။

ဝဲၤဖိစိၤလိၤက့ၤတုၤဝဲအုအိဉ်ဝဲတော်လီၢ်နဉ်သက့ဒီးဒိတနၤညါအဝဲမံတန့ၢ်ဘဉ်။ အမဲာ်ချံပူၤထံဉ်မ့ၢ်ဒုဉ်ထဲမုဉ်လိဉ်ဘဉ်အမဲာ်သဉ်လီၤအဲဉ်လီၤကွံဖိန့ဉ်လီၤ။

မုဉ်ဆုဉ်ဝါထီဉ်ဒီး၊ ဝဲၤဖိစိၤလိၤဟံၢ်ထီဉ်ဝဲဂီၤဂီၤဒီးလဲၤဝဲအုအုပူၤလီၤ။ ဖဲအတုၤခးပူၤဒီးဆုဉ်နီၤအိဉ်ဘျးအခါန့ဉ်၊ ကသါဘဉ်ဝဲတော်လၢအနၢမူတမံလီၤ။ လၢတော်နၢမူအံၤအယိတော်ဘျးအသးဟါမံာ်ကွံာ်ဝဲတကးဒီးဘဉ်၊ အသးပူၤပှၤဝဲဒီးတော်သုဉ်မုဉ်သးခုန်န့ဉ်လီၤ။

အိဉ်ဝဲတတီၤဖိဒီးထံဉ်ဘဉ်ဝဲမုဉ်လိဉ်ဘဉ်ဖိတဂၤလၢအထံဉ်ဘဉ်တုၢ်လံဝဲတဂၤန့ဉ်၊ အိဉ်ဖျါထီဉ်ဖဲခးကပၤ၊ တလဉ်လီၤအခိဉ်သု၊ အမဲာ်ပှၤဒီးတော်နံၤကမ့ၢ်န့ဉ်လီၤ။

ဝဲၤဖိစိၤလိၤစ့ၢ်ကိး၊ ပှၤဒီးတော်သုဉ်ခးခးဒီးလဲၤယီၤဝဲအုမုဉ်လိဉ်ဘဉ်ဖိတဂၤအံၤအအိဉ်၊ ဒ်သိး

ကညီအတော်တော်ထူးတော်တော်နက်တဖန်

ဒီးကဖိန်ထိုင်ဝဲအစုဖိန့ၣ်လီၤ.

“အိ...ဝဲၣ်ဖိ, ထာၣ်လီၤက့ၤနသးဒီးပၤက့ၤနသ့ၣ်နသးမိၣ်... တဘၣ်ဟဲဖိၣ်ဒုမုၢ်တဂ့ၤ...အိၣ်
ဒီးတၢ်သ့ၣ်လီၤသးဝါတက့ၤ...ဝဲၣ်ဖိအတၢ်ဆၢန့ၢ်ဘၣ်န့ၢ်, ကလၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်ဝဲဒုၣ်ယၢၢ်...”

မ့ၢ်လၢမုၢ်လိၣ်ဘိးကတိၤတၢ်ဒ်န့ၢ်အယိၣ်ဖိစိၤလီၤအိၣ်ဂၢၢ်က့ၤဝဲတဘျီယီ, ဒီးဆုးလီၤအခိၣ်
လၢတၢ်မၤဆုးတဖဲဖိအပူၤန့ၢ်လီၤ. ကစံးကတိၤတၢ်ဆူညါဒိတထီၣ်ဘးဒီးဘၣ်အဆၢကတီၢ်
န့ၢ်ဒီးမုၢ်လိၣ်ဘိးကတိၤကဒီးဝဲဒ်အံၤလီၤ.

“မနၤကၢၢ်န့ၢ်, ဒိတနၤညါဝဲဖိထံၣ်မ့ၢ်ဒုမုၢ်အမၤဒီးဝဲဖိမံတန့ၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်ဧါ... ဒုမုၢ်သ့ၣ်ညါ
လၢဝဲဖိတဂၤအသးပူၤပွဲၤဒီးတၢ်အဲၣ်မ့ၢ်အူအတၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤသတးဒီး, ဒ်သိးတၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤ
သ့ၣ်တဖၣ်ကဟါမၤဝဲအဂီၢ်န့ၢ်, ဒုမုၢ်ဟဲဒီးဟ်ဖျါထီၣ်သးဒ်အံၤလီၤ.”

ဝဲဖိစိၤလီၤက့ၤထီၣ်ဝဲမုၢ်လိၣ်ဘိးအမၤဟိကလၢ, ဒီးလီၤအဲၣ်လီၤက့ၤဘၣ်အိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲၣ်
အယိၣ်ကန့ၢ်ဝဲအတၢ်တဲတဖၣ်ဒီးကမၤကမၤဝဲ,မ့ၢ်လၢမုၢ်လိၣ်ဘိးသ့ၣ်ညါဝဲလၢအမံတန့ၢ်ဘၣ်
ဖဲမ့ၢ်နၤကၢၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၢ်လီၤ. မုၢ်လိၣ်ဘိးကတိၤကဒီးဝဲ, “တၢ်ဆၢကတီၢ်တအိၣ်လၢဒု
မုၢ်အဂီၢ်အါအါစ့ၢ်ကီးဘၣ်, ဟ်နသးမုၢ်မုၢ်တက့ၢ်ဝဲဖိ, နသးမ့ၢ်အိၣ်သပူၤကတၢ်ဒီးတယံာ်
ဘၣ်န့ၢ်နတၢ်ဆၢမုၢ်လၢကလၢပွဲၤဝဲယၢၢ်, အိၣ်နဲဆိးနဲလၢတၢ်တီတၢ်လီၤအပူၤတက့ၢ်ဝဲဖိ”

“တၢ်လၢဒုမုၢ်တဲဖျါထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်မ့ၢ်ဝဲတီဝဲခဲလၢၢ်လီၤ. တနၤအံၤဒိနၤညါဝဲဖိမံတန့ၢ်
ဘၣ်...ဘၣ်လီၤမဲၣ်ထံၣ်ဒုၣ်ထဲဒုမုၢ်အမၤဖိယံလၢန့ၢ်လီၤ.”

“ဒုမုၢ်သ့ၣ်ညါလၢတၢ်မၤအသးလၢဝဲဖိဒ်န့ၢ်အယိၣ်ဒုမုၢ်ဘၣ်ဟဲဒ်အံၤလီၤ. ဝဲဖိတဂၤတနၤ
လီၤက့ၤအသးဒီးဘၣ်, တမ့ၢ်ဧါ. ဒုမုၢ်အဲၣ်ဒီးတဲဘၣ်ဝဲဖိတၢ်တမံ,ဝဲဖိကဘၣ်ဒိကန့ၢ်နီၢ်...”

“ဂ့ၤလံ...တၢ်တဲအိၣ်တဲစၢ်ဒီ, ဝဲဖိကကန့ၢ်ဒုၣ်ဝဲ...”

“အၢၣ်...လၢ...လၢဒုမုၢ်သ့ၣ်သဝီန့ၢ်, မုၢ်လိၣ်ဘိးလၢအိၣ်တၢ်ဂ့ၤန့ၢ်ဒီးဒုမုၢ်အံၤအိၣ်ဒီးဝဲ
အါဂၤမးနီၢ်...”

“အိပ်ပဲအါဂါမးန့ၣ်, ဘၣ်မနုၤလဲၣ်...”

“ဘၣ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ်, ဝဲၣ်ဖိကဘၣ်နုၤလီၤက့ၤဝဲၣ်ဖိအသးလီၤ. ဝဲၣ်ဖိအသးမ့ၢ်အါဒီးဒံၤဒံၤဝီၤ
န့ၣ်, ဝဲၣ်ဖိဟဲအိၣ်လၢဒုမ့ၢ်သ့ၣ်အအိၣ်တသ့ဘၣ်... ထံၣ်လိာ်သးဆူညါဒိတသ့စ့ၢ်ကိးဘၣ်..
ခဲအံၤမ့ၢ်လၢဒုမ့ၢ်အတၢ်အဲၣ်အိၣ်စၢယၢ်အသးလၢဝဲၣ်ဖိအယိ, ဘၣ်ဟဲဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်သးဒ်အံၤ
လီၤ. ဝဲၣ်ဖိတခီကျဲးစးအိၣ်ဆိးနဲတီတီလိာ်လိာ်တက့ၢ်. တၢ်မ့ၢ်ကၢၣ်နုၤဒီးဟဲဟးဆူဒုမ့ၢ်သ့ၣ်
အသဝီတက့ၢ်.”

မုၢ်လိၣ်ဘိစံးကတိၤတၢ်အခါ, ကွၢ်ထီၣ်ဝဲမ့ၢ်တဘျးဒီးစံးဝဲ.... “ခဲအံၤတၢ်ဆၢကတီၢ်တအိၣ်
လၢလၢဒုမ့ၢ်အဂီၢ်ဘၣ်... ဒုမ့ၢ်ကဘၣ်က့ၤကဒါက့ၤလီၤ. ဝံသးစူၤပျဲယၤတက့ၢ်...”

“အါ..ဒုမ့ၢ်...ဒုမ့ၢ်...”

ဝဲၣ်ဖိစီၤလီၤတဂၤ, မ့ၢ်လၢမုၢ်လိၣ်ဘိဟါမၢ်ကွံာ်သတူၢ်ကလၢ်လၢအမဲာ်ညါအယိ, ကိးထီၣ်
မးဝဲ... “ဒုမ့ၢ်...ဒုမ့ၢ်” လၢတၢ်ကမၢကမၢအပူၤလီၤ. ဝဲၣ်ဖိစီၤလီၤဘၣ်အိၣ်တ့ၢ်က့ၤထဲတဂၤ
ဧၤကဒီးလံန့ၣ်လီၤ.

လၢခံတနံၤ, တချုးလၢမ့ၢ်ဟဲထီၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်, ဝဲၣ်ဖိစီၤလီၤဟံးထီၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဖိလၢမုၢ်လိၣ်
ဘိဟ့ၣ်တ့ၢ်အီၤန့ၣ်ဒီး, လဲၤဝဲဆူမုၢ်လိၣ်ဘိအသဝီန့ၣ်လီၤ. အိၣ်တတီၤဖိဒီးလဲၤတုၤဝဲလီၤ.
ဘၣ်ဆၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်ဝဲထဲသ့ၣ်ပှၢ်တၢ်ခဲးယိာ်, ဒီးတထံၣ်န့ၣ်သဝီအယိအသးဟးဂီၤဝဲဒိၣ်ဒိၣ်က
လဲာ်ဒီးဆ့ၣ်နီၤအိၣ်မးဝဲဝဲသ့ၣ်ဖးဒိၣ်တခိၣ်အခိၣ်ထံးန့ၣ်လီၤ.

ဆ့ၣ်နီၤတစိၢ်ဖိဒီးတၢ်နၢမူဘၣ်အီၤလၢဖိအတၢ်နၢမူအယိအသ့ၣ်ကဆ့ၣ်အသးကဆီထီၣ်ဝဲဒၣ်
လီၤ. တစိၢ်ဖိထံၣ်ဘၣ်ကဒီးဝဲမုၢ်လိၣ်ဘိဖိလၢအဝဲအဲၣ်ဒီးထံၣ်ဝဲတဂၤဟဲအိၣ်ဖျါထီၣ်လၢအ
မဲာ်ညါဒီးကိးအီၤ “ဝဲၣ်ဖိ” ဒီးနံၤကမ့ၢ်ထီၣ်ဝဲဝဲအမဲဖိဟဲဖျါထီၣ်တစဲးလၢအလီၤအဲၣ်ဘၣ်ဝဲၣ်ဖိ
စီၤလီၤဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

“ဝဲၣ်ဖိ...နဟဲဟးဆူဒုမ့ၢ်သ့ၣ်အအိၣ်, ဘၣ်မနုၤနတလဲဆိလဲၣ်. နဆ့ၣ်နီၤအိၣ်ဒုၣ်ထဲတဂၤ
ဘၣ်မနုၤလဲၣ်...”

“ဟဲ...ဝဲၣ်ဖိ, ပကလဲၤသကိးဆူဒုမ့ၢ်အဟံၣ်...”

ကညီအတော်စုတော်ထူးတော်စုတော်နတ်တဖန်

“ဒုမုန်အဟံအိန်ဖဲလဲ”

“အိ..ဝဲဖိတဂါအံမိန်..ဒုမုန်ကွဲနုလံဒီးသံကွဲလၢတဂုၤ, ဟဲ. ဟဲပိန်ဒုမုန်အခံစါဒီး.”

ဖဲအလဲတုၤလၢပုၤပုၤ, တၢ်လီၢ်တတိၤဒီးမုန်လိၣ်ဘိတ်ဘၣ်ဝဲဖိစီၤလီၤဒီးသိးကအိန်ခိးအိၤတစါဖိအယိ, အဝဲဆုန်နီၤဝဲလၢသ့ၣ်တခိၣ်အခိၣ်ထံးလီၤ. မုန်လိၣ်ဘိတ်တခိၣ်စါကိးဟါမၢ်ကွဲဝဲဒၣ်လီၤ. ဖဲဝဲဖိစီၤလီၤဆုန်နီၤအိန်ခိးတၢ်အခါ, အဝဲန့ၢ်ဟူပုၤကတိၤတၢ်အကလုာ်တဖန်လီၤ. တယံာ်ဘၣ်ဒီးမုန်လိၣ်ဘိတ်အံၤဟဲက့ၤဟံာ်ပျါထီၣ်အသးပွဲၤဒီးတၢ်နံၤကမ့ၢ်, တၢ်သ့ၣ်ခုသးခုဝံၤတၢ်ကတိၤလၢအကတိၤပျါထီၣ်ဝဲတခိၣ်မ့ၢ်ဝဲ,...

“ဝဲဖိ...ဒုမုန်တဲဘၣ်ပါပါလၢဝဲဖိဒီးဒုမုန်အဂ့ၢ်ခဲလၢလံ...ပါပါတူၢ်လိၣ်ဝဲဝဲဖိဒီးဒုမုန်လံ...”

“ယန့ၢ်ဟူနုတဲတၢ်န့ၢ်အယိ, ယသးခုယဲဒိၣ်မးလီၤဒုမုန်ဧာ...”

ဖဲဝဲဖိစီၤလီၤကတိၤဆါက့ၤတၢ်ဒ်န့ၢ်ဝံၤ, န့ၢ်ဟူကဒီးဝဲတၢ်ကတိၤလီၤဆီအယိ, ကန့ၢ်စိယိဝဲဒၣ်လီၤ. တၢ်ကတိၤတခိၣ်မ့ၢ်ဝဲ... “ဖိမုန်ဧာ...ကိးထီၣ်နပုၤတမ့ၢ်ဆူဟံာ်ပုၤမိန်...ဖိမုန်စါကိးအခါဘၣ်ကိးလံလၢကဆီဟံာ်ဆီယိအယိ, ပါပါတကြိန့ၢ်ဘၣ်...ဖဲဒၣ်နသးနမၤသ့ဝဲလီၤ.”

“ဝဲဖိ...ပါပါကိးပုၤလံ, မိပကလဲထီၣ်ဆူဟံာ်ပုၤမိန်...”

ဖဲအကတိၤတၢ်ဒ်န့ၢ်အခါ, မုန်လိၣ်ဘိတ်ဖိတဂါအံၤဝံၤဝဲသ့ၣ်ဒုဖိတဒုလၢစီၤလီၤအမဲာ်ညါဒီးစီၤလီၤတခိၣ်ထံာ်လီၤက့ၤအသးလၢအဆုန်နီၤဝဲလၢဟံာ်ထူၣ်အခိၣ်ထံးန့ၢ်လီၤ.

“အိ...ဒုမုန်အဟံအိန်ဒၣ်ဖဲအံၤလီၤဧါ...”

“မ့ၢ်...မ့ၢ်ဝဲလီၤ..မိပကလဲထီၣ်သကိးဆူဟံာ်ပုၤမိန်...”

ဖဲအလဲထီၣ်တုၤဝဲလၢဟံာ်ပုၤဒီးဝဲဖိစီၤလီၤဒီးမုန်လိၣ်ဘိတ်ခံၤဘၣ်တၢ်ဒီးတုၤဒီးဖျိအိၤလၢအမိၢ်အပၢ်ဒီးန့ၢ်သဝီသ့ၣ်က့ၤသးပုၤသ့ၣ်တဖန်န့ၢ်လီၤ.

စးထီၣ်ဖဲမုၢ်နံၤအဝဲန့ၢ်, ဝဲဖိစီၤလီၤတဂါတၢ်ထံာ်လၢအိၤဘၣ်, ဒီးဟါမၢ်ဝဲအဂ့ၢ်န့ၢ်ပုၤန့ၢ်ဖိသဝီဖိတဖန်စံးကတိၤဝဲဒၣ်န့ၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်, ဝဲဖိစီၤလီၤတဂါအိၣ်ဘၣ်ဝဲဒီးအတၢ်အဲၣ်သးဘိန့ၢ်ဒီးကလၢပွဲၤဝဲဒီးတၢ်သ့ၣ်ခုသးခု, ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဖွံသးညိတစါဒၣ်အိၤန့ၢ်လီၤ.

ကစာ်ဒိဉ်မုဉ်ပံလဃဖိ

ကစာ်ဒိဉ်အိဉ်ဝဲအလီၢ်ဖဲကီၢ်ပယီၤကလံၤထံးကီၢ်တနီၤသရံဉ်အပူၤဖဲတနီၤသရံဉ်ထံကျိထဉ် န့ၣ်လီၤ. ဘဉ်ဃးဒီးကစာ်ဒိဉ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖဉ်အါမံၤဘဉ်တၢ်စံးကတိၤဝဲလၢတၢ်လီၤဆီ လီၤလးအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွံာ်နံဉ်တကယၤဘျဲၣ်ဒီးဆူညါခီအဆၢကတီၢ်, ကစာ်ဒိဉ် မုဉ်ပံလဃဖိတဖဉ်ကူသိးဝဲပုၤကညီဖိဆုၢ်ဝါ, ဒီးလဲၤလီၤလုဉ်ထံဖဲပိဉ်လဲဉ်ထံကၢ်ခိဉ်ဒီးထံ ကျိလၢထံလီၤဆူအိဉ်ဝဲတၢ်လီၤတဖဉ်န့ၣ်လီၤ.

ကစာ်ဒိဉ်မုဉ်ပံလဃဖိတဖဉ်ဖဲအလုာ်ထံအခါတဟ်ဖျါထီဉ်အသးလၢပုၤအါအါဂီၢ်ဂီၢ်အမဲာ် ညါဘဉ်, လီၤဆီဒုဉ်တၢ် ဖဲပုၤအိဉ်တဂၤဖိခံဂၤဖိအဆၢကတီၢ်န့ၣ်, ဟ်ဖျါထီဉ်အသးအယိ ဘဉ်တၢ်ထံဉ်အံၤခဲအံၤခဲအံၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

မုဉ်ပံလဃဖိတဖဉ်ညီန့ၣ်လဲၤလုာ်ထံဖဲထံကျိအိဉ်ဝဲတယံၤတဘူးဒီးသဝီတဖျါလၢအမ့ၢ်ပုၤက ညီအိဉ်ဝဲဆိးဝဲသဝီန့ၣ်လီၤ. မုၢ်အိဉ်ဝဲတနံၤဖဲသဝီတဖျါအံၤအပူၤဖိဉ်သုဉ်ခွါဖိတဂၤလဲၤတုၤ ဝဲဖဲထံကျိတဘိအနံၤဒီး, တၢ်နၢမူဘဉ်အီၤလၢဖိတဖဉ်အတၢ်နၢမူလီၤ. လၢဖိတၢ်နၢမူအယိဖိဉ် သုဉ်ခွါဖိတဂၤအံၤကမၢကမၢမုဉ်ပံဒိဉ်မးလီၤ. လဲၤဝဲဆူညါကဒီးတစဲးဖိ, ဒီးန့ၣ်ဟူဝဲပုၤကတိၤ တၢ်အသိဉ်ဖျါဖျါတဖျါဖျါတဖဉ်လီၤ. အဝဲကန့ၣ်ထံကန့ၣ်ဆးဝဲတၢ်ကလုာ်သိဉ်သုဉ်တဖဉ် အံၤလီၤဆီလီၤလးဘဉ်အီၤဒိဉ်မးတုၤဒုဉ်လဲာ်တန့ၣ်လီၤက့ၤအကစာ်အသးဒုဉ်ဝဲဘဉ်လီၤ. လဲၤယီၤဝဲဆူပုၤကတိၤတၢ်သိဉ်အလီၢ်တယံၤတဘူးန့ၣ်ဒီး, ထံဉ်စိဝဲပိဉ်မုဉ်ပံလဃဖိတဖဉ်ဘုဉ် လီၤအဆုၢ်ဝါတဂၤစုာ်စုာ်ဟ်ဖိဉ်ဝဲထံကျိကၢ်နံၤလၢဂၢ်ဘုဉ်ဘဉ်အိဉ်ဝဲအဖိခိဉ်န့ၣ်လီၤ.

ဖိဉ်သုဉ်ခွါဖိတဂၤအံၤဆိကမိဉ်လီၤအသးထံထံဆးဆးမ့ၢ်တၢ်အံၤကမ့ၢ်တၢ်မိဉ်တခီခါ. ဘဉ် ကမ့ၢ်တၢ်အနီၢ်ကီၢ်ခါ, ဘဉ်လီၤအမဲာ်ဝံၤ, စီၢ်ထီဉ်က့ၤဝဲဒီးကွၢ်ကဒီးဝဲ, ထံဉ်ဝဲတၢ်တမံၤယိလၢ မုဉ်ပံလဃဖိတဖဉ်အံၤစံဉ်လီၤလုဉ်ထံလၢထံကျိပူၤအိဉ်ဒီးတၢ်သုဉ်ခုသးခု, နံၤကဝဲၣ်ပျီၢ်ကဒီးဝဲ အယိသတးဒီး, ဖိဉ်သုဉ်ခွါဖိထံဉ်ဝဲဒီးအမဲာ်, နၢဟူဝဲဒီးအနၢလီၤတၢ်လီၤဆးလံးဒီးသုဉ်ညါ ဘဉ်ဝဲလၢတၢ်အမ့ၢ်အတိၤစဲးယဲၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲလီၤ. ပုၤသးပုၤတဖဉ်စံးကတိၤဝဲခဲအံၤ, ခဲအံၤလၢ အဘဉ်ဃးဒီးကစာ်ဒိဉ်မုဉ်ပံလဃဖိတဖဉ်အဂ့ၢ်န့ၣ်, ဖိဉ်သုဉ်ခွါဖိအံၤစ့ၢ်ကီးန့ၣ်ဟူဘဉ်ဝဲလီၤ. ခဲအံၤထံဉ်ဘဉ်ဝဲလၢအမဲာ်လံ. အဝဲထံဉ်ကဒီးဝဲလၢမုဉ်ပံလဃဖိတဖဉ်လုဉ်ထံဝဲဝဲဒီးကူကၤ ထီဉ်က့ၤဝဲဆုၢ်ဝါတဂၤဘဉ်တဂၤစုာ်စုာ်ဝံၤ, ဟါမံၤကွံာ်ဝဲသတူၢ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီအတ်ဖုတ်ထုဒီးတဖုတ်နတ်တဖုတ်

တုၤန့ၣ်တစု, ဖိၣ်သၣ်ခွါဖိတဂၤအံၤအိၣ်တ့ၢ်ဝဲထဲတဂၤဇိၤဒီးဆိကမိၣ်မးဝဲလၢအသးပူၤ...
“မုၢ်ပံလၢဖိတဖုတ်အံၤ, လီၤအဲၣ်လီၤကွံၣ်ဘၣ်ယၤဂ့ၤဒိၣ်မးလဲၣ်...အဝဲသ့ၣ်အကလုာ်ဖိဒီးအ
တၢ်နံၤကမ့ၣ်သ့ၣ်တဖုတ်, မ့ၢ်ယသးပူၤနီၣ်ကသ့ဝဲတဘျီဘျီဒီးဧါ... မုၢ်ပံလၢဖိတဂၤဂ့ၤတဂၤ
ဂ့ၤမ့ၢ်တူၢ်လီၤတ့ၢ်ယတၢ်အဲၣ်န့ၣ်ဒီး, မ့ၢ်ယကဟးဖးဒီးအီၤတစါဒုၣ်ယသးအံၤကသ့ဝဲဒ်လဲၣ်
....”

စးထီၣ်ဖဲမုၢ်တနံၤန့ၣ်, ဖိၣ်သၣ်ခွါဖိအံၤလဲၤဝဲဆူတၢ်လီၤဖဲထံကျိအိၣ်ဝဲန့ၣ်ကိးမုၢ်နံၤဒီးလီၤ.
မ့ၢ်လၢမုၢ်ပံလၢဖိတဖုတ်တလီၣ်ဖျါထီၣ်အသးအယိ, ထံၣ်ဝဲတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်ပံလၢဖိ
တဖုတ်ထံၣ်ဘၣ်အီၤကိးနံၤဒီးဖဲအဟဲလုၣ်သကိးထံန့ၣ်လီၤ. လၢခံတနံၤ, မုၢ်ပံလၢတဖုတ်
ကူၣ်ထီၣ်ဝဲလၢကလီၣ်ဖျါထီၣ်အသးဒ်သိးဖိၣ်သၣ်ခွါဖိကထံၣ်အဝဲသ့ၣ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်မုၢ်ပံလၢဖိတဖုတ်ကူၣ်ထီၣ်ဝဲအသိး, လီၣ်ဖျါထီၣ်အသးဖဲလုၣ်သကိးထံ, လၢထံကျိပူၤအ
ဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖိၣ်သၣ်ခွါဖိအံၤတုၤအနၢ်ဟူဘၣ်ပုၤကတီၢ်တၢ်ဒီးထံၣ်စိဘၣ်ကဒီးမုၢ်ပံ
လၢဖိတဖုတ်အံၤအယိသ့ၣ်ခုသးခုဝဲဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲၣ်လီၤ. ဖဲမုၢ်ပံလၢတဖုတ်လီၤကွံၣ်ဒီးလုၣ်ထံ
အခါ, ဖိၣ်သၣ်ခွါလဲၤဘူးထီၣ်ဝဲလၢထံကျိနံၤဒီးဟံးန့ၢ်ရူသ့ၣ်ဝဲဆ့မိၢ်ဝါတဘျီလၢမုၢ်ပံလၢ
ကွံၣ်ဝဲအဂ့ၤကတၢ်တဂၤကူၤသိးဝဲန့ၣ်လီၤ.

လုၣ်ထံဖဲထံကျိပူၤဝံၤဝဲဒီး, ဟဲက့ၤထီၣ်ဝဲဆူထံကျိကၢ်ခိၣ်, ကူထီၣ်သိးထီၣ်ဝဲဆ့မိၢ်ဝါကူသိး
တဖုတ်လီၤ. လီၤဆီဒုၣ်တၢ်မုၢ်ပံလၢဖိတဂၤယုက့ၤအဆ့မိၢ်ဝါတဘျီလၢဘၣ်သတးဒီးဖိၣ်
သၣ်ခွါဖိတဂၤအံၤကီၤအသးတန့ၢ်လၢဝဲဘၣ်အယိ, လဲၤပံၤဝဲဆူမုၢ်ပံလၢအအိၣ်ဒီးဖိၣ်
ထီၣ်ဝဲအစုဖိခံဒီးဟ့ၣ်လီၤက့ၤဝဲအဆ့မိၢ်ဝါန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢတကူသိးထီၣ်ဝဲဒီးဘၣ်ဆ့မိၢ်ဝါအ
ယိထီၣ်လီၤမၢ်အသးတသ့ဝဲဘၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်မုၢ်ပံလၢအဂၤတဖုတ်ထီၣ်လီၤမၢ်အသးခဲလၢာ်
လံလီၤ.

ဖိၣ်သၣ်ခွါဖိအံၤထံၣ်ဘၣ်မုၢ်ပံလၢဖိလၢအလီၤအဲၣ်လီၤကွံၣ်ဘၣ်အီၤဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲၣ်အယိဒီး
တမံၢ်ဆးလၢဝဲဘၣ်, ဒီးယုအဲၣ်ဝဲတကျဲလီၤ.

“ဒုမုၢ်ဧၤ...မ့ၢ်လၢနဒိၣ်တၢ်ဂ့ၤလီၤအဲၣ်လီၤကွံၣ်ဘၣ်ယၤဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲၣ်အယိ, ယကီၤယသးတ
သ့လၢဝဲဘၣ်ဒီးယဟဲပံၤဆူနအိၣ်လီၤ. ဝံသးစူၤဘၣ်ယၤတက့ၢ်...”

မုန်ပံလၢဖိကွၢ်ထီၣ်ဖိၣ်သၣ်ခွါဖိအမဲၣ်ဒီးနံၤကမ့ၢ်ထီၣ်ဝဲဖဲအမဲၣ်ဟဲဖျါထီၣ်တဖဲးဖိဒီးစံးဆၢကွၢ်
ဝဲဒ်အံၤလီၤ.

“ဝဲဖိဒါ...အတွးတအိၣ်ဘၣ်မိၣ်...ဒုမုၢ်သ့ၣ်ညါတွၢ်လံ. တၢ်ကကဲထီၣ်ဒ်အံၤအိၣ်ဖျါဝဲလၢဒု
မုၢ်တၢ်မဲၣ်အပူၤလံ...ဝဲဖိအသးမ့ၢ်အိၣ်သၢပျၢၤလၢဒုမုၢ်အဖိခိၣ်တီဝဲလီၤဝဲသတးဒီးဝဲဖိက
ဘၣ်ဟဲပိၣ်ဒုမုၢ်အခံဆူကစၢ်ဒိၣ်အိၣ်ဝဲအလီၤန့ၣ်သၢ်..”

ဖိၣ်သၣ်ခွါဖိအံၤတူၤအနၢ်ဟူဘၣ်မုၢ်ပံလၢဖိအတၢ်စံးအတၢ်ကတိၤတဖန်အံၤဒီးသ့ၣ်ခုသးခု
ဝဲဒီးအၢၣ်လီၤဝဲလၢကလဲၤပိၣ်ဝဲအခံဆူကစၢ်ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိၣ်သၣ်ခွါဖိစံးတၢ်ဒ်န့ၣ်ဝံၤတဘျီယီ
မုၢ်ပံလၢဖိအဂၤတဖန်ဟဲအိၣ်ဖျါထီၣ်က့ၤဝဲခဲလၢၣ်လီၤ. မုၢ်ပံလၢဖိတဖန်က့ၤကိးဖိၣ်သၣ်
ခွါဖိအံၤဆူကစၢ်ဒိၣ်လံ. က့ၤသကိးဝဲမိကိၣ်ဒီးတူၤဝဲတကူၣ်သ့ၣ်ဖဲပုၤလၢကျါတၢ်လီၤတကဝီၤ
န့ၣ်လီၤ. ဖိၣ်သၣ်ခွါဖိဆုၣ်နီၤအိၣ်ဘျးဝဲဖဲသ့ၣ်တထူၣ်အခိၣ်ထံးလီၤ. မုၢ်ပံလၢဖိတဖန်ထီၣ်
လီၤမၢ်ကွံၣ်အသးခဲလၢၣ်ဒီးအိၣ်တွၢ်ဒ်ဖိၣ်သၣ်ခွါဖိတဂၤဇၢလီၤ. အဝဲနၢ်ဟူဝဲပုၤကတိၤတၢ်
တဖန်, ဘၣ်ဆၣ်တထံၣ်ဝဲအနီၢ်ကစၢ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်ဒီးကမၢကမၢဘၣ်အသးတဖဲးညါလီၤ.

မုၢ်ပံလၢတဂၤလၢအဟဲက့ၤကိးဖိၣ်သၣ်ခွါဖိအံၤ, က့ၤတဲဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တဖန်ဆူအမိၢ်အပၢ
အမဲၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. မိၢ်ဒီးပၢခံဂၤတူၢ်လီၤဝဲဖိၣ်သၣ်ခွါဖိအံၤလၢကဒီးတ့ၣ်ဒီးဖျိဝဲဒီးအဖိမုၢ်အံၤန့ၣ်
လီၤ.

“ဖိမုၢ်ဒါ...ပါဒီးမိၢ်ခံဂၤတကြီသ့ဘၣ်...ကွၢ်ဖဲဒ်ဖိမုၢ်အသးလီၤ...ဖိမုၢ်မ့ၢ်ဘၣ်အသးဒီးဟဲ
ကိးထီၣ်နတၢ်ပိၣ်ခွါဆူဟံၣ်ပူၤတက့ၢ်... ပါပါကဒီးတ့ၣ်ဒီးဖျိသ့န့ၣ်လီၤ...”

ဖိၣ်သၣ်ခွါဖိနၢ်ဟူဝဲတၢ်ကတိၤတဖန်န့ၣ်ဝံၤဒီးအမဲၣ်ဟဲကပိၤထီၣ်ဒီးထံၣ်ဝဲလၢအဆုၣ်နီၤဝဲဖဲ
ဟံၣ်ထူၣ်ဖးဒိၣ်တထူၣ်အခိၣ်ထံးန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤအံၤမ့ၢ်ဝဲဒုသဝီဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲဒီး
ဟံၣ်ဒိၣ်ကျါသ့ၣ်တဖန်လီၤ. ကျဲမုၢ်ဖးဒိၣ်တဘိစ့ၢ်ကိးဘၣ်တၢ်တွဟ်ဝဲဒီဖျိသဝီဖးဒိၣ်အံၤခိၣ်ခံ
န့ၣ်လီၤ.

စၢၤသီအတီၢ်ပူၤတၢ်ဒီးတ့ၣ်ဒီးဖျိအမူးအံၤဝံၤဝဲဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒုဖိသဝီဖိတဖန်ဟဲဝဲအါ
အါဂီၢ်ဂီၢ်, ပွဲၤဝဲဒီးတၢ်မုၢ်သ့ၣ်မုၢ်သးဒီးတၢ်သ့ၣ်ဖဲသးညီတဖန်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

ကညီအတော်နုတ်တော်ထုဒီးတော်စိုတ်တော်နတ်တဖၣ်

အိၣ်ယုၣ်ဆိးယုၣ်ဝဲတနံၣ်ဘၣ်တနံၣ်ဒီးထီၣ်ဖိဝဲခံၣ်ဂၢၤန့ၣ်လီၤ. မုၣ်ယံၤလၢတၢၤအံၤဟ့ၣ်ပလီၤ
အဝၤလၢကအိၣ်ကဆိးဝဲတီတီလီၤလီၤဒီးတဘၣ်လံၣ်တၢ်လီၤတၢ်နီၤတစုတဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တနံၣ်တခိၣ်ဖဲမုၣ်ယံၤလၢဖိလဲၤဆူပျၢ်ပူၤဒ်သိးကယုအိၣ်ယးအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်တဖၣ်လီၤ. ဟ်
တီၢ်အဖိခံၣ်ဒီးအဝၤလီၤ. အဖိအဆံးတၢၤအသးအိၣ်ဒီးဝဲထဲသၢနံၣ်ဒီးအယိ, အဝၤဘၣ်ကွၢ်
ဝဲလီၤ. မ့ၢ်လၢမိၢ်တၢၤလဲၤတၢ်, ဟဲက့ၤတတုၤဒီးဘၣ်ဒီးဖိဆံးတၢၤအံၤဟီၣ်ဝဲလီၤ. ဟီၣ်သကုး
ဝဲတကတၢ်လၢနီၤတစုလၢဘၣ်ဒီးဝဲအဖိဆံးဖိအံၤလီၤ.

“ဖိခွါၤ...ဟီၣ်လၢတဂ့ၤမိၣ်...မိမိမ့ၢ်ဟဲက့ၤခဲကၢၢ်န့ၣ်...ကဟဲစိၣ်ဒုးအိၣ်နၢတက့ၢ်သၣ်မံ
လီၤ. ဟီၣ်လၢတဂ့ၤဖိဒါၤ...ဟီၣ်လၢတဂ့ၤ...” ဖိဆံးဖိတၢၤအံၤတုၤအဖၢ်စံးဘၣ်အီၤလၢ
မိၢ်တၢၤကဟဲက့ၤစိၣ်ဒုးအိၣ်အီၤတက့ၢ်သၣ်မံအယိတဟီၣ်လၢဝဲဘၣ်လီၤ.

ဖဲမ့ၢ်ဟါလီၤတချုးမ့ၢ်လီၤန့ၣ်ဒီးဘၣ်ဒီးမိၢ်တၢၤဟဲက့ၤတုၤဝဲဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်တဖၣ်ပွဲၤကုဖး
ဒိၣ်အပူၤလီၤ. ဖိဆံးတၢၤအံၤတုၤအထံၣ်ဝဲမိၢ်တၢၤဟဲက့ၤလံၣ်ဒီး ယုအိၣ်ဝဲတက့ၢ်သၣ်မံလီၤ.
မ့ၢ်လၢတက့ၢ်သၣ်မံတအိၣ်ဝဲဘၣ်အယိဖိဆံးတၢၤအံၤဟီၣ်ကဒီးဝဲလီၤ.

မိၢ်တၢၤထံၣ်ဘၣ်ဖိဆံးတၢၤအံၤဟီၣ်ဝဲဒီးယုအိၣ်တက့ၢ်သၣ်မံအယိ, သံကွၢ်အဝၤမ့ၢ်အထဲ
ဘၣ်ဖိဆံးတၢၤအံၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝၤစံးဘၣ်အီၤ....

“ဒုမုၣ်ၤ...နလဲၤတၢ်အခါဖိဆံးတၢၤအံၤဟီၣ်သကုးဝဲ, တကတၢ်လၢနီၤတစုဘၣ်အယိ...
ဝဲဖိဝဲဘၣ်အီၤလၢမိၢ်ကဟဲက့ၤစိၣ်တက့ၢ်သၣ်မံမးဒီးတဟီၣ်လၢဝဲဘၣ်လီၤ...”

တုၤအဝဲသ့ၣ်ညါတၢ်မၤအသးဒ်အံၤလဲၣ်န့ၣ်ဒီးမုၣ်ယံၤလၢအံၤတဘျီယီဆဲးဆူလီၤအခံးဟီၣ်ဝဲ
ယၢၤဝဲတက့ၢ်သ့ၣ်, ဒီးစံးဘၣ်အဝၤ...

“ဝဲဖိၤ...ဝဲဖိကမၣ်လံၤ...ယစံးတ့ၢ်နၢခဲအံၤလၢနကဘၣ်အိၣ်ဆိးဝဲတီတီလီၤလီၤဒီးတ
ဘၣ်လံၣ်တၢ်လီၤတၢ်နီၤတစုတဂ့ၤန့ၣ်...ခဲအံၤနလီၤတ့ၢ်လံၤဖိဆံးတၢၤအံၤလဲၤ. နအိၣ်ဖဲအံၤတသ့
လၢဘၣ်...” မုၣ်ယံၤလၢစံးတၢ်ဒီးဟီၣ်ဝဲယၢၤဝဲနးနးကလဲၣ်လီၤ. တၢ်ကလုၢ်သီၣ်ထီၣ်ကဒီးဝဲ
...“ဖိမုၣ်ၤ...နဝၤန့ၣ်အိၣ်ဆိးဝဲဖဲအံၤတသ့လၢဘၣ်...”

မုၢ်ဝဲမုၢ်ပံလၢအပၢ်တဂၢစံးကတိၤတၢ်ဒ်န့ၣ်ဝံၤတဘျီယီၤ, သဝီတဖျၢၣ်အံၤဟါမၢ်ကွံာ်ဝဲသတူၢ် ကလၢ်လီၤ. ဝၤတဂၢအံၤတထံၣ်လၢၤအမါမုၢ်ပံလၢတဂၢအံၤလၢၤဘၣ်. တထံၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲ သဝီတဖျၢၣ်အံၤဘၣ်လီၤ. နၢ်ဟူထွဲက့ၤဝဲမုၢ်ပံလၢဟီၣ်တခီခီ, တဲတၢ်တခီခီ, အကလုာ်ယံၤ ထီၣ်ဒီးယံၤထီၣ်ဝဲတုၤတနၢ်ဟူလၢၤဝဲဘၣ်တစုလီၤ.

အဝဲအိၣ်တ့ၢ်ဝဲထဲတဂၢဒါဖဲပုၢ်လၢ်ကျါန့ၣ်ဒီးမၤတသ့မၤတဘၣ်လၢၤဝဲဘၣ်. ဟီၣ်ဝဲယၢၤဝဲတ ကူၣ်သ့ၣ်, စံးကတိၤတၢ်ထဲတဂၢဒါလၢပုၤဝဲဒီးမဲာ်ထံမဲာ်နိတဖၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကတိၤလီတၢ်ဖိ တဘီအယိန့ၣ်အဝဲဘၣ်လီၤဖးဝဲဒီးအဖိအမါလၢအအဲၣ်ဘၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်လံလီၤ. ကူၣ်ဝဲတသ့ တဘၣ်လၢၤဘၣ်. ဘၣ်လီၤအမဲာ်ကိးဝဲအမါလၢတၢ်ဆၢထံၣ်က့ၤဝဲအပူၤဒီးတလုၣ်လီၤအသး ယၢ်ခိယၢ်ပၤဖဲပုၢ်မုၢ်ကနၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တူၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်ဖျီၣ်သးဖျီၣ်အံၤတုၤမးလၢအသးက သ့ၣ်ဖးယၢ်ယၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဘူးထီၣ်မုၢ်ကလီၤန့ၣ်လံ. ထီၣ်ဖိလံၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲက့ၤယူၤဝုၤဝီဖဲအသ့တဖၣ်လၢကမံက ဂဲၤဝဲအဂီၢ်လံန့ၣ်သက့ဒီးတၢ်ကိာ်တၢ်ဂီၤလီၤဘၣ်အီၤဒိၣ်ဒိၣ်ကလၢ်သတးဒီးတနီၣ်သ့ၣ်နီၣ်သး လၢၤဝဲအါအါဘၣ်. ဒီးစံးကတိၤမးဝဲ....“

“ဒ့မုၢ်ဒါ...မုၢ်နကဟ်တ့ၢ်ကွံာ်ယၢ်အံၤလီၤဒါ...ယသးအံၤကိာ်အူကိာ်ဖးနးမးလံ...တၢ်သ့ၣ် ကညီၤသးကညီၤလၢဝဲဖိဖိခိၣ်တအိၣ်လၢနီတစးဘၣ်ဒါ.. ယတၢ်ဟဲဝဲအါနးလဲၣ်.”

ကအုကစွါဝဲန့ၣ်အခါတၢ်နၢ်မူဟဲဘၣ်အီၤဒီးကသါဘၣ်ဝဲအယိ, အသးခုၣ်လီၤဝဲဒီးတၢ်သ့ၣ် ကိာ်သးဂီၤတဖၣ်လီၤစ့ၢ်ကွံာ်ဝဲချ့သးဒီးလီၤ. စီၣ်ထီၣ်အမဲာ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်အမါသးဘိမုၢ်ပံလၢဖိ အိၣ်ဖျါဝဲဖဲအကပၤန့ၣ်လီၤ. အမါသးဘိဖိၣ်ထီၣ်အဝၤအစုခံခိ, ကွၢ်ထီၣ်ဝဲအဝၤအမဲာ်, ပုၤဝဲ ဒီးမဲာ်ထံမဲာ်နိဒီးစံးဘၣ်အဝၤဒ်အံၤလီၤ.

“ဝဲဖိ...ဒ့မုၢ်တအဲၣ်ဒီးအိၣ်လီၤဖးဒီးဝဲဖိနီတစးစးဘၣ်...ဘၣ်ဆၢၣ်ဒီးဖဲဒၣ်ပသးပမၤတသ့ ကိးဘၣ်... မုၢ်လၢပါပါပျဲယၢ်အယိယဟဲဆူနအိၣ်သ့မိကိာ်လီၤ...ပုၤသးပုၤတဖၣ်တပျဲနအိၣ် ဖဲအံၤဘၣ်...ဝဲဖိကဘၣ်က့ၤလီၤ...”

ဒ့မုၢ်ဒါ...ဝဲဖိတအဲၣ်ဒီးက့ၤဘၣ်...သံကွံာ်ဖဲအံၤန့ၣ်ကဂ့ၤတခီလီၤ.

ကညီအတံ့နုတ်ထုဒီးတံ့ဖျံတံ့နုတ်တဖၣ်

အဝါတဲတံ့ဒ်န့ၣ်အယိဒီးဖိၣ်ဒီးကးဘာဝဲအဝါထးခိၣ်တဘျီယိ, ဒီးစံးဘၣ်အဝါ, “ဝဲဖိဝဲတံ့ သံတံ့ပျံတံ့ကတိပုၤတဘၣ်ကတိဖဲတံ့လီၤအံၤနီၤတစုဘၣ်...ဝံသးစူၤထျီၣ်နသးတက့ၢ် မိၣ်...” ဒီမိၢ်ဝါခံၣ်ဖိၣ်လိာ်သးအစုဒီးဟီၣ်ဒီးယၢၤဒီးဝါတဂၢၢ်စံးဘၣ်အမါလၢသါတအဲၣ်ဒီး အိၣ်လီၤဖးဘၣ်သန့က့, မါတဂၢၢ်အံၤစံးဘၣ်အဝါလၢကက့ၢ်ကဒါက့ၢ်ဆူအသဝီန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်က့ၢ်တုၤဆူအသဝီန့ၣ်ဒီးကဘၣ်အိၣ်တီတီလီၤလီၤလီၤ. အဝဲကက့ၢ်ယုကညးပုၤသ့ၣ်က့ သးပုၤတဖၣ်ဒ်သိးကတူၢ်လိာ်က့ၢ်အဝါဖဲကစၢ်ဒိၣ်သဝီအံၤစ့ၢ်ကိးလီၤ.

“ဝဲဖိဝဲ...က့ၢ်အိၣ်နဲတီတီလီၤလီၤတက့ၢ်...တယံာ်ဘၣ်ဒီး, ဒုမ့ၣ်ကဟဲကိးက့ၢ်ဝဲဖိဒၣ် ယာ်..တံ့ဆၢကတီၢ်တအိၣ်လၢဘၣ်ဝဲဖိဝဲ...ဒုမ့ၣ်ကက့ၢ်ကဒါက့ၢ်လီၤ...” မ့ၣ်ပံလၢစံး တံ့န့ၣ်ဝံဒီးဟါမၢ်ကွံာ်ဝဲတက့ၣ်သ့ၣ်လီၤ. တချုးက့ၢ်ဒီးအခါ, နဲၣ်ဝဲအဝါကက့ၢ်အကျဲအ ယိ, အဝါက့ၢ်တုၤဆူအသဝီလၢတံ့ဆၢကတီၢ်စ့ၢ်ကိာ်ဖိအပူၤန့ၣ်လီၤ.

က့ၢ်တုၤဆူအသဝီပူၤ, အိၣ်ဝဲဆိးဝဲတီတီလီၤလီၤ, ဒ်အမါမ့ၣ်ပံလၢဖိမၢ်လိာ်တုၢ်အီၤအသိး န့ၣ်လီၤ. တယံာ်တမိၢ်ဘၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်ဒီးမ့ၣ်ပံလၢဖိအဝါတဂၢၢ်အံၤဖဲအဆ့ၣ်နီၤအိၣ် ကသ့ၣ်အသးဖဲဟါလီၤခီအခါ, တံ့န့ၣ်မူဘၣ်အီၤလၢဖိန့ၣ်တဖၣ်ဒီးထံာ်ဘၣ်ဝဲအမါသးဘိ မ့ၣ်ပံလၢဟဲအိၣ်ဖျါထီၣ်ဖဲအမဲာ်ညါန့ၣ်လီၤ. မ့ၣ်ပံလၢဖိန့ၣ်ကမ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတုၤအမဲဖိဖျါထီၣ် တစဲးဒီးစံးဘၣ်အဝါသးဘိဒ်အံၤလီၤ.

“ဝဲဖိဝဲ...ပုၤသးပုၤသ့ၣ်တဖၣ်သးကညီဘၣ်ဒုမ့ၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ်, မ့ၢ်လၢဒုမ့ၣ်လဲၤယုက ညးအဝဲသ့ၣ်ဒီးမဲာ်ထံမဲာ်နီၤအယိလီၤ...ပါပါစ့ၢ်ကိးကွံာ်ဝဲအလံၤဖိခံၣ်အံၤလီၤအဲၣ်လီၤကွံာ် ဘၣ်အီၤအယိသတးဒီးအဲၣ်ဒီးဝဲလၢအလံၤဖိခံၣ်အံၤကအိၣ်ဒီးအမိၢ်အဟံၤလၢလၢပုၤပုၤန့ၣ် လီၤ...ခဲအံၤပါပါပျဲလီၤယၢၤလၢကဟဲက့ၢ်ကိးက့ၢ်ဝဲဖိလီၤ...”

မ့ၢ်လၢအမါသးဘိမ့ၣ်ပံလၢဖိဟဲကိးက့ၢ်အီၤအယိ, အဝဲသ့ၣ်ခုသးခုဝဲတုၤဒၣ်လဲာ်တဲဝဲလၢ အဂ့ၢ်တသ့လၢဘၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. က့ၢ်တုၤဆူကစၢ်ဒိၣ်သဝီပံလၢလၢတံ့ဆၢကတီၢ်စ့ၢ် ကိာ်ဖိ, ဒီးထံာ်ဘၣ်က့ၢ်အဖိခံၣ်ဒီးအိၣ်ဆိးက့ၢ်ဝဲဖဲန့ၣ်တီတီလီၤလီၤလၢပုၤဝဲဒီးတံ့သ့ၣ်ဖုံသး ညီန့ၣ်လီၤ.

ဝေါ်သြသနာဉ်

လိန်လွန် – တၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်လၢအကိးဖဲတၢ်စူၤလီၤသီဒီးတၢ်ယီၤထီၣ်သီအဆၢကတီၢ်

ယဲမိၢ်ရၢ – တၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်ထဲသိးစုမုၢ်ဒိၣ်ဒီးအဲထီဒီးအခၢ်ဆူၣ်ထီဒီးဘၣ်တၢ်ကိးစ့ၢ်
ကိးလၢယဲဃၢ်လီၤ.

နီၤ – တၢ်အမုၢ်တကလုာ်ဒ်သဘျုၣ်အသိးဒီးအလၢ်အဒိန့ၣ်ဂီၤလီၤ.

သွီဖိ – သ့ၣ်တကလုာ်အလဲဂ့ၤမးလၢတၢ်မၤဟံၣ်ထူၣ်ဒီးကျၢၤဝဲဒိၣ်မးလီၤ.

သူလုၢ် – တၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်ပွၤသီၣ်ဟ့ဟ့ဒီးပနၢ်ဟူထဲအကလုာ်ဒီးအမိၢ်ပှၢ်န့ၣ်ပတထံၣ်
အီၤဘၣ်.

ထီၣ်ဘံၣ်ယၢ် – ထီၣ်တကလုာ်အံၤအလွဲၢ်သူမးဒီးဘျီဂ့ၤမး, ညီၣ်နီၢ်အိၣ်လၢခးပူၤသံၣ်ပူၤ

တၢ်ထံးထၣ် – တၢ်အိၣ်

ထီၣ်တလု – ထီၣ်တကလုာ်ပွၤသီၣ်လုလုလီၤ. ထီၣ်အံၤမုၢ်ကမဲၤသီၣ်ဝဲလုလုဒီးပုၤဒွးတၢ်
(ဗေဒင်) စံးဝဲလၢထီၣ်တလုန့ၣ်မုၢ်တၢ်အၢတၢ်သီအထံၣ်လီၤ.

ထီၣ်ကီၤကူၢ် – ထီၣ်တကလုာ်အံၤအချၢ်ယံၣ်ဂီၤ, အခိၣ်သူ, အသးနၢ်ပှၢ်သူဒီးတုၤအပွၤဒီးထံ
ထီၣ်လီၤ. ထီၣ်အံၤပွၤသီၣ်အုၣ်အုၣ်န့ၣ်လီၤ.

ထံဃၢ် – တၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်အံၤအိၣ်လၢထံကျိမၤအသးဘံၣ်ဒီးထဲသိးစုမုၢ်ခံဘိလီၤ. မုၢ်
အ့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်ဆါဒ်တၢ်အ့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်အသိးလီၤ.

တၢ်ကၢ်တၢ် (ဆီယံ) – တၢ်ထီၣ်ဆိဒွးဆိတၢ်လၢကမၤအသးတဖၣ်လၢဆီယံ

ကညီအတ်ဖုတ်ထုဒီးတတ်ဖုတ်နတ်တဖတ်

ကျုတ် - ကျုတ်နုတ်မုတ်ပလဲကဝဲအိတ်ဒုတ်ညုတ်အခါမုတ်ဂု၊ လဲယုအိတ်တတ်မံလတ်အခါမုတ်ဂု၊ ပမာမုတ်တနုတ်၊ ပခးမုတ်တဘုတ်ဘုတ်ဒီးပစံးလါပခးတတ်ကျုတ်လီ၊ ပလဲကဝဲအိတ် တတ်မုတ်တနုတ်ဘုတ်ဒီးပစံးလါပလဲကဝဲကျုတ်လီ၊

ကြုတ် - တတ်အထံးတကလုတ်မာအသးဒ်တတ်မုတ်ဒီးအိတ်လါထံနုတ်ဒီးအပျိုတ်တဖတ်ထီတ်ဝဲဒီးထံ ဆူအိတ်ဒ်ပနီတ်ခိကနိတ်ကစုတ်အသိးလီ၊ ဘုတ်တတ်ကိးစုတ်ကိးအိတ်လါကြုတ်ဟူးခိတ်ဒီးပု တနီတ်ကိးလါကြုတ်ထံလီ၊

လတ်ဒီး သနုတ်တဖတ်

- တတ်အါမံလီယီ (လါဖုတ်တြုတ်အါရံ၊ ၂၀၀၆), ကညီဖိခိတ်ယုဒီးပုဂုတ်ဝိတ်မာပုတ်ဘုး စဲကရ၊
- တတ်ထံတ်လိတ်သံကွတ်သံဒီးဒီးကညီသုတ်ကုသးပုဒီးကညီဖိလါကုတ်ခုနုတ်ဘုတ်ရံ၊ ကံမဲဟိတ် ကဝီဒီးတတ်လိတ်အဂုတဖတ်
- ပုကညီအပူတဖတ် (၂၀၀၄ နံတ်), မါလုမုးကိတ်

